The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi".
Editor-in-Chief: ALEKSANDRS KUNDRATS.
Editorial and Business Office: 123 Huron St. Toronto, Ontario, Canada.
Telephones: EM 8-0792, EM 8-3239.
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe, 87 Ellwood St., New York 40, N. Y., U.S.A. Telephone LOrraine 7-6470.
Chicago: Editor — K. Ķezbers, 2727 Milwaukee Ave., Chicago 47, Ill., U.S.A.
WEDNESDAY, AUGUST 14, 1963.

LATVIJA
AMERIKĀ

65 n-rs. TREŠDIEN, 1963. GADA 14. AUGUSTĀ 13. GADS

„AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH".

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi".
REDAKTORS: ALEKSANDRS KUNDRATS.
Redakcija un kantoris: 123 Huron Street Toronto, Ont., Canada. Telefoni: redakcijai — EM 8-3239, kantorim — EM 8-0792 vakaros tālrunis — 766-2001
Ņujorkas redakcijas vadītājs red. V. IRBE, 87 Ellwood St., New York 40, N. Y., U.S.A.. Tālrunis LOrraine 7-6470.
Čikāgas redakcijas vadītājs red. K. ĶEZBERS 2727 N. Milwaukee Ave., Chicago 47, Ill., USA *Tālruņi: DI 2-2324, BR 8-8681.*

Kanadā šogad būs bagātākais graudu birums. J. Liģera uzņ.

Pasaule atbalsta atomlīgumu

SAGAIDA PARAKSTUS DAĻĒJĀ ATOMIEROČU MĒĢINĀJUMU PĀRTRAUKUMA LĪGUMA ATBALSTĪŠANAI NO SIMTS NĀCIJĀM. TĀLĀKĀS MASKAVAS SARUNAS TURPINĀSIES DAUDZ LĒNĀKĀ GAITĀ.

Pagājušās nedēļas nogalē diplomāti burtiski stāvēja rindā Vašingtonā, Londonā un Maskavā, lai trīs valstu atomlīgumam pievienotu arī savu valdību parakstus. Atomlīguma atbalstīšanu un sekošanu tā noteikumiem solījušas 37 valstis, kas jau devušas savu parakstu. Šo valstu starpā atrodas arī Kanada.

Trīs valstu atomlīgums visā pasaulē atradis tādu atzinību, ka sagaida, ka jau vistuvākā laikā to būs parakstījušas vismaz simt nācijas. Gan ar vairākiem ļoti ievērojamiem iztrūkumiem. Līgumu kategoriski atteicies atbalstīt Francijas prezidents ģen. de Golls un komūnistu Ķīnas Maocetungs, kamēr Rietumvācijas Ādenauers teicies nogaidīt un vispirms apskatīties, vai līguma parakstīšana kaut kādā veidā nepalielina Austrumvācijas atzīšanas iespējas pārējā pasaulē. Austrumvācija ir to valstu starpā, kas atomlīguma atbalstīšanu jau apsolījusi.

Ar Franciju un Rietumvāciju, tātad, Ziemeļatlantijas organizācijas valstu starpā atomlīgumu pašreiz atbalsta trīspadsmit nācijas. Šis nepilnīgais skaits var ļoti nopietni atsaukties uz Maskavas sarunu turpinājumu.

Nākamais darba kārtības punkts, kā zināms, ir neuzbrukšanas līgums starp Ziemeļatlantijas organizāciju un Varšavas paktą valstīm.

Krievi gan beigās nodeklarēja, ka tam nav nepieciešami jāiet roku rokā ar atomlīgumu un nav jābūt no tā atkarīgam, tomēr Maskava neslēpj, ka tai daudz labāk patiktos, ja tas tā būtu.

Lietām izkārtojoties, paredzams, ka Rietumvācija, beigu beigās, atomlīgumu tomēr parakstīs. Ne par velti Sav. Valstu ārlietu ministrs Rasks, pēc privātsarunām ar Chruščevu pēdējā vasaras rezidencē pie Melnās jūras, uz Maskavu atgriezās caur Bonnu, kur centās pārliecināt Rietumvācijas valdību, ka Austrumvācijas paraksts atomlīgumam pēdējās starptautisko stāvokli nekādi nav grozījis. Šāda ticība Bonnai vajadzīga arī plānotā neuzbrukšanas līguma parakstīšanai. Jo, ja vien kancleram Ādenaueram būs vismazākās aizdomas, ka Ziemeļatlantijas organizācijas miera līgums ar Varšavas pakta valstīm kaut kādā veidā varētu iespaidot Austrumvācijas atzīšanu, Rietumvācija šādu līgumu nekad neparakstītu.

Neuzbrukšanas līgums katrā ziņā būs daudz cietāks rieksts nekā līgums atomieroču mēģinājumu pārtraukšanai. Kamēr pēdējam pietika tikai ar trim parakstiem, un Sav. Valstīm un Anglijai nebija jārēķinās ar saviem sabiedrotiem, neuzbrukšanas līguma gadījumā situācija ir daudz sarežģītāka. To amerikāņi un angļi uz savu roku vien vairs parakstīt nevar. Lai neuzbrukšanas līgumu parakstītu visas Ziemeļatlantijas organizācijas vārdā, nepieciešama piecpadsmit individuāli domājošu valstu piekrišana. Atsevišķu valstu gadījumos to nebūs tik viegli dabūt. Vispirms, jau zināmu iemeslu dēļ Rietumvācija un Francija. Pēdējā noteikti turpinās atomieroču mēģinājumus. Prezidents de Golls oficiāli noraidījis prezidenta Kenedija piedāvātās sarunas, kuru rezultātā, pret franču solījumu ierobežoties ar atommēģinājumiem zem zemes, amerikāņi dotu frančiem jau gatavu vienīgi atmosfairas mēģinājumos iegūstamu informāciju. Prezidents de Golls, turpretim, domā un ir pārliecināts, ka neatkarīgs Francijas atomarsenāls ir nesalīdzināmi vērtīgāks un praktiskāks par visiem amerikāņu solījumiem. Atomsarunas Francija vienkārši ignorēja. Neuzbrukšanas līguma sarunās amerikāņi un angļi uz frančiem nevar paļauties. Neuzbrukšanas līgumam noteikti labvēlīgi noskaņotas Sav. Valstis, Anglija un Kanada. Liekas, ka pret to nekādu iebildumu nebūtu Beļģijai, Holandei, Dānijai, Luksemburgai un Norvēģijai. Ar Portugali situācija jau [illegible] [illegible] komplicētāka. Komūnisti pēdējā laikā ļoti asi uzbrukuši Portugāles koloniālisma politikai un Salazara diktātūrai. Komūnisti pat prasījuši Portugāles izslēgšanu no Apvienotām Nācijām un apgalvojuši, ka tā melno apspiešanu Angolā var turpināt un turpina vienīgi ar Ziemeļatlantijas organizācijas atbalstu un svētību. Šādu apvainojumu priekšā nebūtu jābrīnās, ja Portugale pret neuzbrukšanas līgumu ar Varšavas pakta valstīm izturētos ļoti vēsi.

Neuzbrukšanas līgums, protams, nav nekas vairāk kā aprakstīta papīra lapa. Jau zaudējusi amerikāņu raķešbazes, Turcija līgumā var saskatīt vēl tālāku Sav. Valstu militārās palīdzības un robežaizsardzības modrības samazināšanu. Toties turku uztverē ar līgumu vien komūnistu agresijas briesmas nebūs mazinājušās. Var domāt, ka Turcija neuzbrukšanas līgumā ielaidīsies tikai tad, ja tā saņems apmierinošas Vašingtonas garantijas par līdzšinējās militārās palīdzības turpināšanu.

Italija un Grieķija pret līgumu var nostāties, raudzīdamās no iekšpolītiskā viedokļa. Kā vienā, tā otrā valstī komūnistu iespaids ir ļoti ievērojams — pēdējās Italijas vispārējās vēlēšanās tas pārsniedza visu gaidīto — un saspīlējuma mazināšana ar komūnistu bloku var viegli vien pacelt vietējo komūnistu jau tā augstās akcijas.

Varšavas pakta valstu gadījumā visus domāšanas darbus veic Pad. Savienība. Tā pašreiz, liekas, neuzbrukšanas līgumā ieinteresēta, tādēļ no tās puses nekādas grūtības nav sagaidāmas. Pašreiz liekas, ka, ja sarunas iestigs, tad Rietumu sabiedroto noteikumu dēļ. Par vienu no šādiem noteikumu punktiem, neizbēgami, izveidosies Rietumberlīne. Jau tagad Sav. Valstu ārlietu ministrs Rasks aizrādījis Chruščevam, ka daudzu un dažādu tālāku sarunu pamatā vispirms jāpanāk vienošanās par lielāku drošību Rietumberlīnei. Lai tiktu runāt par neuzbrukšanas līgumu, atbruņošanos, Gromiko proponētās Vācijas apvienošanas lietas caurskatīšanu vai Berlīnes situācijas normālizēšanu, Sav. Valstis vispirms grib redzēt lielāku drošību Rietumberlīnei. Tā nav tikai tukša filozofēšana, ka nākamais solis pēc atomlīguma prasīs ilgu garu mēnešu pacietīgu darbu.

ATBRUŅOŠANĀS VIDĒJOS AUSTRUMOS NEIESPĒJAMA

No Aleksandrijas saņemtās ziņas liecina, ka kaŗa darbība Jēmenē, ko Apvienotās Nācijas mēģināja pārtraukt jau vairāk kā mēnesi, izbeigta, karaļa piekritēji sakauti un visa valsts vaŗa atrodas Nasera atbalstīto revolūcionāru rokās.

Līdz ar kaŗa darbības izbeigšanos uzsākta ilgi gaidītā ēģiptiešu bruņoto spēku izvākšana. Ēģiptes militārā vadība paskaidro, ka šis process aizņemot ilgāku laiku. Kad revolūcionāru stāvoklis bija viskritiskākais, Jēmenē atradās turpat 28.000 ēģiptiešu kaŗavīru. Līdz pag. nedēļas nogalei 9000 Jēmenas fronti jau bija atstājuši un atgriezušies mājās.

Jēmenes kaŗa veterānus Aleksandrijas ostā sagaidīja, uzrunāja un brīdināja pats prezidents Nasers. Brīdināja no Izraēlas militārisma un imperiālisma, brīdināja no cionisma vispār un eventuālas Izraēlas agresijas. Nasers uzsvēra, ka Ēģipte atrodas to valstu starpā, kas pagājušās nedēļas nogalē parakstīja līgumu atomieroču mēģinājumu pārtraukšanai. Tai pašā laikā prezidents uzsvēra, ka atbruņošanās līgumu Apvienotā Arabu Republika nevarētu parakstīt, kamēr draud agresijas briesmas no Izraēlas, kamēr nav atgūtas Palestīnas arabu zaudētās tiesības. „Mums jābūt gataviem stāties pretī Izraēlai un imperiālistiem," 45 minūšu gaŗā runā uzsvēra Ēģiptes prezidents.

JĀATLIEK MALĒZIJAS DIBINĀŠANA

Britu ārlietu ministrija paskaidro, ka Malēzijas federācijas dibināšana nevar notikt paredzētā datumā — šī gada 31. augustā, bet ka federācija noteikti stāsies spēkā vēlākais ar vairāku nedēļu novēlošanos. Novēlošanās iemesls ir Apvienoto Nāciju vēlēšanās noskaidrot, ko par pievienošanos federācijai domā britu Ziemeļu Borneo un Saravakas iedzīvotāji.

Pēc Anglijas valdības domām par šo jautājumu vispār nebūtu ko runāt, jo kā Borneo, tā Saravakas iedzīvotāji izteikuši nepārprotamu vēlēšanos pieslieties federācijai. Bet 5. augusta Malajas, Indonēzijas un Filipīnu salu valdību galvu konferencē tika nolemts aicināt Apvienotās Nācijas pārprasīt Saravakas un Borneo iedzīvotājiem, vai viņi grib piebiedroties Malajai un Singapūrai, vai nē.

Margarita Ausala

Latviskā zemapziņa

Tautas nacionālā apziņa ir minēta un daudzināta visos laikos un vietās. Jo sevišķi tur, kur kāda tauta jūtas apdraudēta savas eksistences vai kultūras telpā vai miesas un gara spriegumā rauga to paplašināt. Kā daudzskanīgu zvanu spēli dzirdam tagad šo nacionālās apziņas balsu kori viļņojam no rītiem un vakariem, ziemeļiem un dienvidiem.

Ignorējdot atsevišķa cilvēka un cilvēces attīstību, kas taču ir negrozāma un noteic cilvēces sabiedrisko saskaņojumu uz šīs zemes lodes, daži prātotāji runā par to, ka vecākās paaudzes uzskati saindē jaunatnes jaunas dzīves veidojumu un nacionālisms sagandē tautu saprašanos un sadarbību.

Bet vai nebūs otrādi? Vai tur, kur jaunā paaudze aug bez dziļas vienības ar vecāko paaudzi darbā, sadzīvē un domāšanā, tai netiek atrauta tās dabiskā un būtiskā daļa drošs pamats, uz kā tā varētu dzīvi tālāk veidot? Vai tiešī tais zemēs, kur tas tā noticis, ka jaunatne atbrīvota no cieša sakara un sadarbes ar iepriekšējo paaudzi, neparādās mentālas nenormālības, morālas kaites, nespēja iekļauties normālā sabiedrībā? Vai tautas, kam liegta brīva attīstība savu nacionālo tradiciju virzienā, nav padotas vai nu nīkuļošanai vai izvirtība? Vai nav tā, ka no ģimenes cilvēks ieaug sabiedrībā un no tautas cilvēcē? Vienlīdzība un draudzība tautu vidū iespējama tikai tad, ja šīs tautas pilnīgi attīstījušās savu īpatību ietvarā, apliecinājušas, ka var tur radīt saimnieciskas, sabiedriskas un kultūras vērtības un ar to šo vienlīdzību un draudzību ieguvušas. Tādēļ vienmēr dažādas tautas laužas ārā no imperiju konglomerāta, lai atrastu draudzību un vienlīdzību uz nacionālās apziņas bazes. Šādā nacionālā apziņā izaugušas tautas atkal meklē jaunas apvienības uz tādas pašas nacionālās apziņas bazes. Cita ceļa nav.

Bet kas gan noteic šo nacionālo apziņu, ko citi ravē ārā?

Tā ir nacionālā zemapziņa kas cilvēkiem ziemeļos liek domāt, just un darboties savādāk nekā dienvidos un pat kaimiņu tautām atšķirties savā starpā. Nekādas nacionālas apziņas nevar ne celt, ne stiprināt, ne veidot, ne vadīt tur, kur tā nebalstās uz gadsimtos un tūkstošos nogulušas dziļas un bagātas nacionālās zemapziņas. Kur tāda ir, tur tā noteiks kāda cilvēka dzīves veidu pat tad, ja viņš no apzinīgas savas tautas un zemes īpatības vairītos un bēgtu. To piemin senu tautu gudrība, to apstiprina moderņā zinātne.

Ir kaut kas tāds, ko saucam par kādas dzimtas īpatību vaibstos, augumā, kustībās, no paaudzes uz paaudzi, īpatību straujumā vai lēnībā, taisnīgumā vai viltū. Katra māte, iznesot bērniņu pasaulē, dod tam sava un sava vīra dzimtas ārējo īpatību, bet arī daļu no savas dvēseles pamatiem dzīves un pasaules uztverē un atbalss noskaņā. Zinātne ir pierādījusi, ka atmiņas iedzimst. Tā ikviena paaudze savas dvēseles pamatrakstu tālāk dodot, iegulda to jaunajā dvēselē, un tās paaudžu maiņā viena uz otras krājas un vairojas lielā bagātība un īpatībā.

Psichologs Jungs ir pierādījis, ka mūsu dzīvi noteic milzu zemapziņas slānis, kur darbojas tēli no pirmatnējiem laikiem, aizvēstures un vēstures. Saskanīgi ar to ir bībeles vārdi, ka kāda varena garīga rosme iet cauri līdz tūkstošai paaudzei. Gadu tūkstošiem tur guļ arī paaudžu ticējumi, pārliecības, tas, ko būs darīt, un tas, ko nebūs. Neizprotamas izrīcības brīdī cilvēks pats nespēj savu reakciju izskaidrot. Viņš runā par kādu iekšēju balsi. Daži to izskaidro ar viņa tautas asinīm.

Tāpat kā romieši, zemkopji būdami, balti mīlējuši zemi, visu, kas dzīvs, uzticējušies Dievam saulē un vētrās. Darbos un godos latviete gājusi līdzīga blakus savam tēvam, brālim, vīram un dēlam cauri gadsimtiem.

Smagais vēstures slogs šo izcelsmi nav daudz grozījis.

Vai minēt vēl mūsu dziesmu un teiku pasauli, kas ticības un skaistuma tēliem guluši no šūpuļa šūpulī? Viss tas, vairāk vai mazāk neapzināts, guļ mūsu un mūsu bērnu dvēselēs. Pat tie, kas mūsu valodu, tautu un zemi aizmirsuši, savā domu un jūtu pasaulē ir šī mantojuma īpašnieki. Tik daudzstaraina ir šī zemapziņas īpatība, ka tikai abiem vienas tautas locekļiem esot — mātei un tēvam — arī bērnā tā saskan gludi un vienmērīgi. Tās tautas, kas pēc izcelsmes un vēstures mums vairāk rada, jauktu laulību gadījumā sagādā bērnam mazāk garīgas nesaskaņas. Bet ja nu viens no vecākiem nāk ar vienlīdz senatnīgu, bagātu un vērtīgu zemapziņas mantojumu? Ne tikai ārēji, bet daudz vairāk iekšēji - garīgi šādu vecāku

(Nobeigums 8. lpp.)

90 GADU ATCERE
3. VISP. LATV. DZIESMU SVĒTKI KLĪVLENDĀ A.S.V.
1873 1963

Dziesmu svētki
IR TAUTAS VIENĪBAS DEMONSTRĀCIJA, GARĪGĀ SPĒKA UN TICĪBAS AVOTS.

SPORTISTU BALLE 17. AUGUSTA VAKARĀ.

Jaunatnes sporta svētki SIDRABENĒ

SACENSĪBU SĀKUMS 18. AUGUSTĀ PLKST. 10 RĪTĀ

LATVIJA

65 n-rs. TREŠDIEN, 1963. GADA 14. AUGUSTĀ

Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par mēn. $ 1.50; 3 mēn. $ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $ 16.00.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $ 1.60; tekstā $ 3.20 - $ 6.40 par vienas collas slejas telpu.

Redakcija patur tiesības manuskriptus saīsināt.

Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var neatbilst redakcijas viedoklim.

SŪTŅA JŪLIJA FELDMAŅA PIEMIŅAI

Sūtņa Feldmaņa mūžs, ļaunas slimības pieveikts, noslēdzās 1953. gada 16. augustā ASV galvaspilsētā Vašingtonā, kur norisinājās nelaiķa darbības un dzīves pēdējais posms. Tagad ir pagājuši jau 10 gadi, kopš sūtnis Feldmanis ir Dieva mierā. Nelaiķis savā 64 gadu mūžā vienmēr sevi parādīja kā izcilu patriotu un valstsvīru, kas neatlaidīgi cīnījās par saviem ideāliem.

Sūtnis Feldmanis Sav. Valstīs ieradās no Šveices 1949. gada jūnijā. Ar skaidru apstākļu izpratni un nelokāmu mērķtiecību viņš prata izmantot savu stāvokli un sūtniecības iespējas, lai palīdzētu latviešiem brīvajā pasaulē organizēties, tai pašā laikā saglabājot ASV valdības labvēlību latvju tautai un tās diplomātiskai pārstāvībai. J. Feldmanis pulcēja ap sevi latviešu darbiniekus un atbalstīja viņu darbību un centienus, cik tas bija viņa spēkos, iedvesa optimismu un ticību saviem spēkiem un latviešu tautas labākai nākotnei. Vienkāršība, sirsnība, plaša interese ne vien par latviešu tautas politisko likteni, bet par visiem latvju tautas gara un kultūras izpaudumiem, raksturoja Feldmaņa tos nedaudzos gados, kas viņam bija lemti darbībai Sav. Valstīs.

Sūtņa piemiņai septembra mēnesī iznāks rakstu krājums atraitnes Mariannas Feldmanes izdevumā un Amerikas latviešu apvienības protektorātā, jo J. Feldmanis aktīvi darbojās līdz 1950. un 1951. gados Amerikas latviešu apvienības dibināšanā un bija apvienības goda prezidents. Rakstu krājuma autori, skaitā ap divdesmit, ir sūtņa Feldmaņa darba kollēgas, jaunības un studiju biedri, kā arī latviešu sabiedriskās un nacionāli-politiskās dzīves redzamākie pārstāvji, kas savos rakstos atzīmējuši nelaiķa dzīves un darba raksturīgākos posmus. Krājumu papildinās vairāk kā 20 vēl nepublicēti foto attēli.

1953. gada 19. augustā toreizējais ASV valsts sekretārs Dalless veltīja nelaiķim šādus vārdus: „Ministrs Feldmanis bija jauns cilvēks, kad viņa zeme ieguva neatkarību. Viņš uzauga ar brīvo Latviju. Latvija tajos spožos attīstības gados pierādīja, ka ne zemes iedzīvotāju skaits, tās lielums vai bagātība veido lielu nāciju, bet gan tautas gars un viņas morāliskais spēks brīvības mīlestībā. Nelaiķis Feldmanis bija jo bagātīgi apveltīts šīm īpašībām. Latvija ir zaudējusi cildenu dēlu. Bet viņā cienīgi izpaustais gars ne mūžam nemirs. Ar Dieva palīgu latviešu tautas gara stiprums pārdzīvos un pārvarēs tagadējās verdzības tumsību, pienācīgā brīdī no jauna ieņemot Latvijai pienākošos vietu brīvo un neatkarīgo Eiropas tautu saimē."

B. Albats

Kas būs tālāk

Šāds jautājums rodas katram domājošam pēc tam, kad pasauli aplidojusi ziņa par Maskavā parakstīto vienošanos par daļēju atomizmēģinājumu noliegšanu.

Kas tad nu būs? Ko visu no tā lai sagaidām? Arī latviešus tas interesē. Kas gan labāk, kā verdzināto zemju iedzīvotāji zina, kāda vērtība ir ar Padomju Savienību noslēgtiem līgumiem! Tikai lētticīgie vientieši, līdzīgi franču laikraksta Figaro (25. jūlija n-rā) koresp., var jūsmot par notikušo „evolūciju" Padomju Savienībā un tās vairāk: Nikitas Chruščeva „cilvēku mīlestību". Kāda cilvēkmīlestība var būt tam, kurš izgājis cauri un absolvējis Staļina skolu, kurš akli pildījis viscietsirdīgākās, visnecilvēcīgākās Staļina pavēles, kurš bez mēra un bez žēlastības iznīcinājis miljoniem Ukrainas zemnieku,—tāda tipa sirdī nav vietas cilvēkmīlestībai. Chruščevs ir un paliks ortodoksāls komūnists. Ja nu viņš ir gribējis šādu nolīgumu, tad gan tikai tamdēļ, ka tas pēc viņa kalkulācijas pakalpos viņa komūnisma interesēm un viņa politikai. Pasekosim, ko Nikita Chruščevs teica savā 19. jūlija runā:

„Vai tad komūnistiskā sociālisma uzvarai ir vajadzīgs pasaules karš? Tie, kas saslimuši ar kara kaišķi (zīmēts uz Ķīnu), tie, kas netic strādnieku masu spēkiem, tie, kas netic apvienotā sociālisma varai,— tie var domāt, ka sociālisms uzvarai par kapitālismu nepieciešams karš. Viņi, redzams, netic, ka miermīlīgās koeksistences apstākļos zemes, kuŗās visa vara ir tautas rokās, varētu uzvarēt kapitālismu kā ekonomiskā, tā zinātniskā vai kultūras frontē un, balstoties uz sociālistisko zemju ekonomisko varu un šo zemju bruņotiem spēkiem, pasaules imperiālistus noturēt bailēs un nedot viņiem iespēju uzsākt pasaules karu." Tā saka Chruščevs.

Bet ko īsti dod tikko noslēgtais līgums? Praktiski gandrīz nekā taustāma. Vienīgi sakarā ar Rietumu dižpolitiķu lētticību var notikt daļēja maiņa „pasaules politiskā klimata", un mierīgās koeksistences apstākļos dod iespēju Chruščevam turpināt viņa „miermīlīgo" ekspansīvitāti.

Kurš ar veselu saprātu gan iedomāsies, ka Kremļa imperātors Nikita dusēs uz miera lauriem? Mazo vārdiņu 'miers' Chruščevs lieto ar iepriekš aprēķinātu mērķi: viņam nepieciešams Rietumu pasaulē radīt miera psichozi, lai tādā ceļā tiktu tuvāk saviem ortodoksālā komūnisma fanātiskiem mērķiem.

Ja Chruščevs tiešām mīl mieru un cilvēci, kā viņš tagad visur par to zvana, tad to lai pierāda darbos — vispirms atbrīvojot no Padomju imperijas žņaugiem visas verdzinātās tautas, ļaut tām brīvi izteikt savu gribu par savu likteni.

Bet komūnistiskais režīms līdz šim ir turējies ar varmācību. Atsacīšanās no šīs varmācības pār tautām būtu pirmais reālais pierādījums, ka Padomju Savienība iet pa starptautiskā saspīlējuma samazināšanas ceļu. Bet pa šo ceļu Chruščevs un pasaules komūnisms nevar iet, jo tas būtu viņu gals.

VISASPRĀTĪGĀKĀS IZLŪKOŠANAS ORGANIZĒTĀJS RIETUMOS

Rietumvācijas augstākā tiesa Karlsruhē iztiesāja prāvu pret trijiem Gēlena organizācijas dalībniekiem Felfi, Klemensu un Tibelu, kuŗi, kalpodami Rietumvācijai, piegādājuši ziņas arī krievu izlūkošanas dienestam. Spiegi ir notiesāti, bet izrādās, ka visus notiesātos Rietumvācijas informācijas dienestam ieteikuši jau amerikāņi tajā laikā, kad Gēlena organizācija darbojās amerikāņu uzdevumā. Spiegu gadījums pašā Gēlena organizācijā nav satricinājis šī iestādījuma pamatus un arī bijušo SS vīru pašā organizācijā neesot vairāk kā 1 proc., resp. no 4000 vīriem tikai 40 esot bijuši kriminālierēdņi un drošības policijas darbinieki, kas atradušies arī SS rindās.

Visinteresantākais šajā gadījumā ir tas, ka pirmo reizi vācu presē parādās raksti par Reinharda Gēlena personību. Viņa tēvs bijis apgāda direktors Breslavā. Gēlens dzimis 1902. gadā un sākumā domājis studēt fiziku, bet beigās izvēlējies virsnieka karjēru. Viņš beidzis pazīstamo kavalerijas skolu Hanoverā un apmeklējis ģenerālštāba akadēmiju. Otrā pasaules kaŗa sākumā vadījis operāciju nodaļu Manšteina armijā, tad piekomandēts ģenerālštāba priekšniekam Halderam par adjutantu. Tikai 1942. gadā viņš uzaicināts izveidot pie ģenerālštāba nodaļu „Ienaidnieka kaŗaspēks".

Gēlenam sākums bijis grūts, pastāvot pastāvīgai berzei partijas vīru un augstāko ģenerālštāba virsnieku starpā. Tur sadūrušās Kanarisa, Himlera SS galvenās pārvaldes intereses un ambīcijas. Taču Gēlens maz pamazām izvirzās un viņš 1944 gadā vada pretizlūkošanu Austrumu frontē. Viņa ziņojumi ir tik precīzi un pamatoti uz faktiem, ka 2. pasaules kaŗā vāciešiem otra tāda informātora neesot bijis. Ģenerālis Guderiāns savās atmiņās apraksta Gēlena ziņas par pretinieka spēkiem austrumu frontē 1944. gada Ziemsvētku priekšvakarā.

Guderiāns raksta: „Mans stāvokļa raksturojums atklāja ienaidnieka spēku sagrupējumus un kustības. Nodaļās „Ienaidnieka kaŗaspēks" ziņojums bija absolūti nekļūdīgs. Es pazinu nodaļas vadītāju ģenerāli Gēlenu pietiekami ilgi, viņa tuvākos līdzstrādniekus un viņu metodes un viņu spējas novērtēt stāvokli. Gēlena pareģojumi arvien piepildījās. Taču Hitlers uz visu raudzījās citādām acīm. Viņš nodēvēja nodaļas „Ienaidnieka kaŗaspēks" informāciju par blefu. — Tas ir lielākais blefs kopš Džingishana laikiem! „Kas šādas muļķības ir sagrābstījis", kliedzis Hitlers aprātīgās dusmās.

Jau toreiz Gēlenam bijusi ļoti skaidra galva, novērtējot apstākļus. Viņam vairs nebijis nekādu illūziju, ka Vācija tuvojas neglābjami sabrukumam. Amerikāņu informācija par padomju notikumiem bijusi nepilnīga.

Gēlens paredzēja, ka ilgākais divu gadu laikā amerikāņu un padomju aliance sabruks un tad lieti noderēs „Pretinieka kaŗaspēks" kartotēkas un iegūtie materiāli. Gēlens liek visu informāciju pārkopēt vairākos eksemplāros un noglabā to kaut kur Alpos drošā vietā. Viņš ir vairāk kā pārliecināts, ka šie materiāli lieti noderēs, ja vēji grozīsies.

Un patiesi amerikāņi par Gēlenu sāk interesēties agrāk kā viņš pats cerējis. ASV ģenerālis Sīberts uzmeklē Gēlenu gūstekņu nometnē jau 1945. gada vasarā. Viņi abi panāk džentlmeņu vienošanos. Gēlens amerikāņu uzdevumā izveidos pilnīgi privātu organizāciju, kas vāks materiālus par militāriem un saimnieciskiem jautājumiem. Tikai Gēlena organizāciju 1955. g. Amerikā nodod Rietumvācijas valdības rīcībā un tālāk tā darbojās kā „Bundesnachrichtendienst". Oficiāli tās statūtos ir rakstīts, ka organizācijas uzdevums ir sagādāt militāra, saimnieciska, bruņošanās un politiska rakstura informāciju ārzemēs." Izrādās, ka Gēlena organizācija ir tā vissekmīgākā visā Atlantijas aizsardzības valstu organizācijā. Un arī pēc Felfes afēras atklāšanas lietpratēju acīs šis viedoklis nav mainījies.

Ņikita Chruščevs reiz Vašingtonā Allanam Dallesam teicis: „Būtu laiks mūsu kopīgiem spiegiem vairs nemaksāt dubultalgas." Taču tādu kopīgu spiegu

(Nobeigums 8. lpp.)

UZ LATVIJAS CEĻIEM KOMŪNISMS JAU SASNIEGTS

PA TĪRUMIEM BRAUKT LABĀK

Ka ceļi okupētajā Latvijā ir ārkārtīgi sliktā stāvoklī, tas sen zināms. Par to nereti sodās arī Rīgas laikraksti, un tas attiecas ne vien uz lielceļiem un šosejām, bet jo sevišķi uz ceļiem starp kolchoziem un farmām. Par šo jautājumu rakstīts Padomju Jaunatnes 13. jūlija numurā. Tur teikts, ka Cēsu rajona kolchozā Vienība ceļš starp Sostēm un Ķišiem esot tāds, ka iepriekš jāapdrošinot zobi un pa tīrumiem braukt labāk. Tas arī darīts abās ceļa pusēs, un tur pa tīrumiem braukt esot patiešām labāk. Ceļš tur esot tikai vārda pēc, dažreiz bedre izdauzīta metru dziļa pašā ceļa vidū. Kā tur lai laižoties iekšā, kad bedre būšot pilna ar ūdeni? — jautā PJ rakstonis. „Bedre pie bedres, gramba grambas galā. Lielākajās samesti koki, tie izslaistījušies kā nu kuŗais. Grāvjos saauguši krūmi un koki gandrīz kā džungļos. Tad maza atelpa, un atkal sākas īsts sāpju ceļš. Tagad liekas gluži vai neticami, kādreiz te bijis lielceļš. Pat vasarā, karstā un sausā laikā, tas atbaida." Tā šo kādreizējā lielceļa posmu apraksta PJ. Pavasaros un rudeņos un lietainā laikā izbraukt nevarot. „Tad meklē apkārtējos meža ceļus, brauc pa tīrumiem, kā kuŗam ienāk prātā," saka PJ.

Tālāk aprakstīts ceļš no kolchoza Jaunais spēks uz Skujenes padomju saimniecību. Kad ceļš tur ievijoties mežā, tad esot redzami tādi alkšņi, ka ar abām rokām tos neaptvert. Tādēļ ceļš esot īsta elle. „Grambas krustām šķērsām. Tikt pāri šai vietai nav viegli pat tagad, bet dubļu laikā piena vedējiem ne vienreiz vien apgāzušies rati, salūzuši riteņi. Vēl sliktāks ir ceļš, kas ved līdz Orķiem. Pa to jābrauc kādi 7 km. Pagājušajā rudenī tik tikko varējuši izbraukt ar pāris zirgiem. Tādu neceļu ir ļoti daudz gan Cēsu rajonā, gan citos," — konstatē PJ.

Esot tā, ka par iekšējiem ceļiem neatbildot neviens. Rūpes par tiem gan uzliktas kolchoziem un padomju saimniecībām, bet tur par ceļu kopšanu neviens nedomājot. Kad pa tiem netiekot ne no vietas, tad nosūtot cilvēkus, lai neizbraucamās vietas pielāpītu, kā kuŗam ienāk prātā. Pēc neilga laika tie kļūstot tādi paši kā bijuši. Nesaimnieciskums ceļu kopšanā esot par cēloni milzīgiem zudumiem mašīnu ekspluatācijā. Automašīnas nolietojoties ļoti ātri. Ceļus sevišķi sabojājot rudeņos un pavasaros vieglie traktori ar saviem asajiem riteņiem, it īpaši Belarusa tipa, kā arī pavasaros kokmateriālu vedēji, kas izdangājot ceļus līdz nejēdzībai. Bet pēc tam tie nepaskatoties atpakaļ, lai redzētu, kādu putru aiz sevis atstājuši, norāda PJ, bet nespēj pateikt, kas jādara, lai ceļi atkal kļūtu satiksmei noderīgi un braucējiem nebūtu jābrauc kā pa Sibirijas tundru — bez ceļa . . .

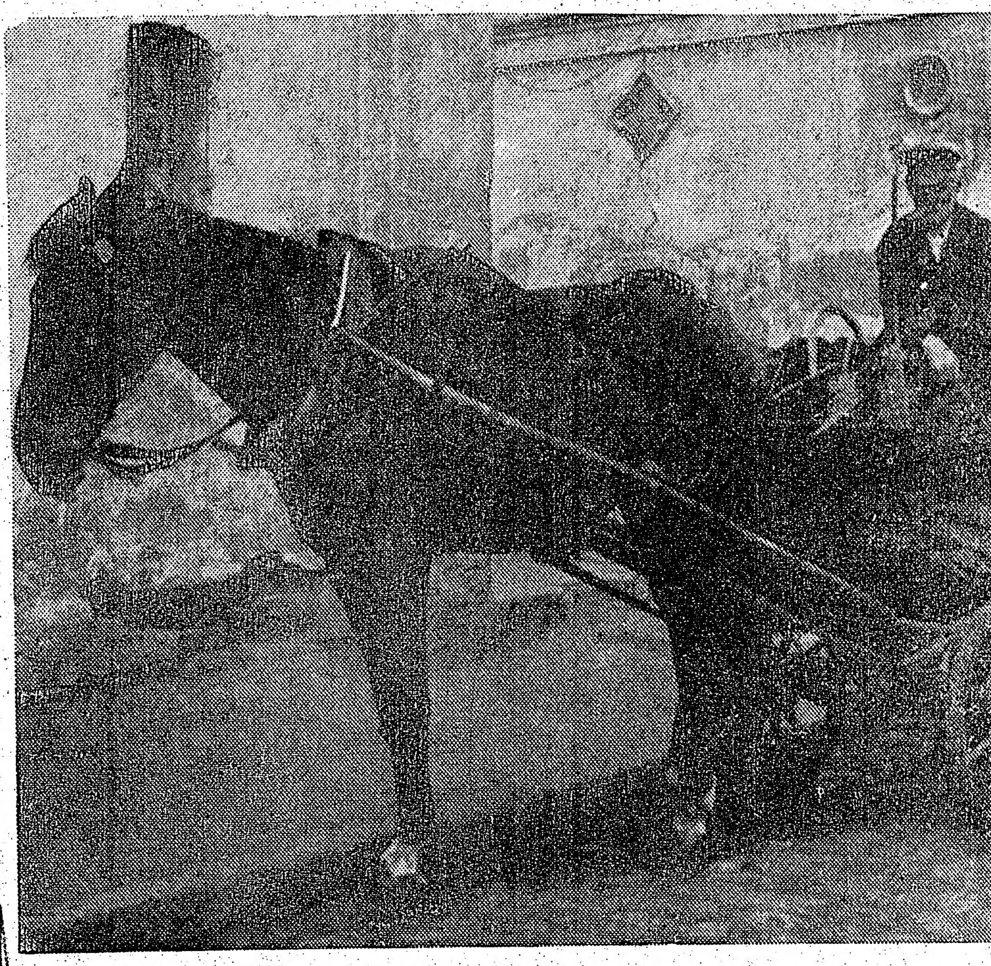

Ātrās satiksmes 1963. g. modelis okupētajā Rīgā.

Inta Ārgale

IERAŽU SPĒKS

TRADICIJU NOZĪME TAUTĪBAS SAGLABĀŠANĀ

II

Ja Glücks, Hūpels, Eizāns un Šillings runā par latviešu nepatiku un pretestību iepretim kristiānismam, tad ir skaidrs, ka morālās kvalitātes un brīvības ilgas cauri sešiem smagas apspiestības gadu simteņiem latvieši varēja iznest tikai pateicoties kaut kam citam, un šis „kaut kas cits" nebija nezināms un nepazīstams ne muižniekiem, ne viņu algotiem protestantiskiem mācītājiem. Jau 17. g. s. Kurzemes superintendants Pauls Einhorns, kas bija ļoti izglītots vīrs un labs latviešu valodas pratējs, savos rakstos par latviešiem („Reformatio Gentis Letticas" un „Historia Lettica") diezgan pareizi aprakstījis visus latviešu ticējumus un ieražas. Viņš bija arī labāk kā citi ieklausījies latviešu tautas dziesmās un mazākais daļēji izpratis viņu garu un saturu, jo nosaucis tās par „Īpašām Dieva dziesmām". Tāpēc arī pret dainām, ar kuŗu palīdzību seno tradiciju sistēmu paaudze pēc paaudzes iedziedāja katra latvieša galvā un sirdī, vērsta muižnieku un mācītāju cīņa. Cīņas veidi dažādām personām un dažādos laikos ir atšķirīgi. Juris Mancelis 17. g. s. tās sauc par blēņu dziesmām, lamā savos sprediķos un dainu dziedāšanu pielīdzina vislielākai nekrietnībai. 18. g. s. vidū daudzi citi mācītāji, kuŗu vidū mērķtiecīgākais ir Vecais Stenders, censās tās atvietot gan ar paša sacerētām, gan ar no vācu valodas tulkotām garīgām dziesmām un ziņģēm. Visām metodēm mērķis tas pats: iznīcināt latviešu senās tradicijas un šo tradiciju tālāk nodošanas metodi — tautas dziesmas. Šodien mēs zinām, ka latviešu tautas fiziskie un garīgie verdzinātāji šo cīņu zaudēja.

Līdz tautas atmodas laikmetam latvieši šo cīņu veda neorganizēti bez vadoņiem, katrs atsevišķi cieši turēdamies pie senām paražām, ticējumiem un tikumiem. Jaunu laikmetu latviešu vēsturē ievada Kr. Valdemārs, Kr. Barons un Juris Allunāns, izdodot „Pēterburgas Avīzes". Jau savā 2. numurā šī avīze uzstāda pamatnoteikumus, kuŗiem pēc rakstītāja domām vajadzētu noteikt latviešu dzīvi. Šis teksts, kas šodien izklausās veclaicīgs, skan šādi:

„Kas tad īsti Dieva valstība un pasaule ir? Ne sacīt — Kungs, Kungs, un jauki par Dieva valstību runāt, bet — mīlēt tuvāku — nenicināt šo pasauli, tas būtu grēks. Tāpēc būs šeit virs zemes mantu sakrāt; tev būs par savu labklājību gādāt; tev būs savas miesas veselību un spirgtumu un vēl klāt pieliekot — jaukumu, visu, kas pie viņas pieder, vērā ņemt, un tev būs tava brāļa dzīvē daļu ņemt."

Teksta autora rīcībā 1862. g. nebija nekādu materiālu par latviešu tikumu sistēmu. Tautas garamantu sakārtošanas darbs ilga daudzus gadu desmitus un Kr. Barons tam veltīja pat visu savu mūžu, tāpēc apbrīnas vērts, ka vadoties vienīgi no ģimenē ieaudzinātām tradicijām, rakstītājs spējis bez kļūdas uzskaitīt gandrīz visus vēlāk pierādītos dainu tikumus. Šīs mācības muižniekiem un mācītājiem likās ļoti bīstamas un kaitīgas, jo tās varēja apdraudēt vācu garīgo un saimniecisko virskundzību, tāpēc viņi darīja visu, lai „Pēterburgas Avīzes" darbību izbeigtu, un viņu rīcībai bija sekmes.

Noslēdzot īso vēsturisko pārskatu, jānāk pie slēdziena, ka sākumā citētais Virzas teksts ir pamatots uz vēstures faktiem. Ar varu uzspiests un garīgas paklausānas nolūkiem izmantots kristiānisms apaudzēja latviešu dvēselēm cietu pretestības čaulu, kuŗai cauri izlauzās vienīgi hernhutieši Ziemeļvidzemē. Par latviešu pievēršanos kristīgai ticībai patiesībā var runāt tikai no tā brīža, kad piepildījās pirmo latviešu teologu sapnis — „latviešu draudzēm — latviešu mācītājus", bet tas notika tikai 19. g. s. beigās, Tas nozīmē, ka no 13.—20. g. s. dažādām varām pakļautos latviešus kopā saturēja senās tradicijas, tās arī sakausēja ciltis par tautu.

Kādas tad ir šīs tradicijas? Atbildēt uz šo jautājumu nav viegli, jo tradiciju jēdziens ir ļoti plašs. Pat runājot vienīgi par latviešu tikumiem, krasi atšķiras trīs dažādas skolas, kas katra savā laikmetā nākusi pie atšķirīgiem slēdzieniem, jo izmantojusi citus materiālus vai citu izejas punktu.

Tautas atmodas laikmeta darbinieki vāca un uzrakstīja senās tradicijas, bet viņiem nebija pārskata par visu materiālu. Šī iemesla dēļ viņi savus slēdzienus pamatoja uz sveštautiešu uzrakstītiem novērojumiem, kas bieži bija pavirši, nepareizi un pat tendenciozi.

Citā virzienā iet prof. Luda Bērziņa un prof. P. Šmita pētījumi. Tie balstās uz materiāliem, kas savākti no pašas tautas. Abi profesori meklē atbildi jautājumam, par cik un cik tālu kristīgā reliģija iespaidojusi latviešu reliģiskās un morālās normas. Šī jautājuma apskatīšanai būsu nepieciešams vesels referāts, tādēļ pie tā nekavēšos.

Trešo radikālāko virzienu pārstāv Ernests Brastiņš un viņa domu biedru saime, kas veido dievturu kustību. Brastiņa uzskats, ka senā reliģija, vai kā viņš saka — dievestība, un tikumi izveidojušies indoeiropiešu pirmtautā un latvieši to saglabājuši skaidrā un nepārveidotā formā. Daudzas citas reliģiskās sistēmas Indijā, tuvos austrumos un Vidus jūras piekrastes valstīs ir šī pirmveida variācijas, no kurām savukārt saskatāmi aizguvumi kristīgā reliģijā. Par kristīgās ticības ienākšanu Latvijā Ernests Brastiņš saka:

„Labi ņemot, mazbērns te iesāka naidu ar savu sentēvu, to vairs nepazīdams."

Lai cik pārdrošs izklausījās šāds apgalvojums 1925. g., Brastiņa viedokli tagad pastiprina citu tautu vēsturnieku pētījumi par indoeiropiešu pirmdzimteni. „The Encyclopedia Americana" (15. sēj.) norāda, ka tā meklējama Baltijas jūras austrumu piekrastē (raksts LAIKA 1960. g. 13. feb. n-rā), bet „Enc. Britannica" (2. sēj. 908 lpp. Bacup un 12. sēj. 262—3. lpp. Indo-Europeans) norāda uz bijuši Austroungāriju.

Ernests Brastiņš beidzis Štiglica mākslas skolu un Pirmā pasaules kaŗa laikā arī Paula kaŗaskolu Pēterpilī; kā virsnieks cīnījies strēlnieku pulkos un Latvijas armijā, tad Kaŗa muzeja pārzinis. Viņa vadībā apzina un uzmērī visus Latvijas pilskalnus, par ko saraksta četras grāmatas: Latvijas pilskalni Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē un Latgalē. 1923. un 1925. g. tiek izdotas nākošās divas grāmatas: „Latviešu ornamentika" un „Latvju raksta kompozicija", kur Brastiņš meklē likumību, izejot no etnografiskās mantās saglabātiem latvju rakstu paraugiem, rokoties pie pašiem pamatiem latvju īpatnējā rakstura, senām sadzīves formām, morālām normām un reliģiskiem priekšstatiem. Brastiņš māca latvju rakstu Kaucmindes mājturības institūtā un mākslas priekšmetus Rīgas vidusskolās.

Par latviešu reliģiskiem priekšstatiem un morālām normām nav sakārtota un pārskatāma materiāla. Atmodas laikmeta un vēlāko pētnieku slēdzieni Brastiņam liekas nepilnīgi, kļūdaini un pat ļaunprātīgi, ar tendenci noniecināt seno latviešu kultūru, tāpēc viņš, pielietojot Kr. Barona metodi, izraksta uz atsevišķām kartītēm visas mītiskās, kultiskās un ētiskās dainas un savus turpmākos pētījumus balsta tikai uz dainu saturu un skaitu. Viņš sakārto tās stingri noslēgtā un loģiskā sistēmā un iznīcina mītu par kultūras nesējiem no austrumiem un rietumiem, pierādot, ka dainu pasaulē nav iekļuvuši kristīgās ticības iespaidi.

Brastiņa pētījumu rezultātā 1926. g. dzimst dievturu kustība, par kuŗu mācītājs Ķirsons 1959. g. novembrī Milvokos raksta:

„Dievturu kustībai kā latviskās dvēseles atradējai un latviskās dzīves ziņas daudzinātājai trīsdesmito gadu sākumā Rīgas inteliģences aprindās nebija mazums sekotāju."

Interesanti piezīmēt, ka arī prof. Maldonis ir piedalījies un teicis runu dievturu Ziemassvētku vakarā."

1928. g. Brastiņš izdod grāmatu („Latviešu Dieva dziesmas" (Red.) un „Latviešu tautas dziesmu tikumi", kas godalgota ar Kr. Barona prēmiju, pēc gada seko „Latvju tikumu dziesmas" (1929. g. „Latvju gadskārtas dziesmas" Red.). 1931. gadā publicē plašāku rakstu „Trejdeviņi padomi". Tie ir uz dainām pamatoti 3 × 9 padomi, kā vajadzētu risināt tikumiskās, kultūrālās un saimnieciskās problēmas. Beidzot 1932. g. iznāk „Cerokslis", jautājumu un atbilžu formā sastādīts dievturu katechisms, kas sniedz noslēgtu uz dainām pamatotu latviešu reliģijas un tikumu sistēmu.

Senā tikumu sistēma ir tik cieši kopā saaudusies, ka, runājot par vienu tikumu, tūlīņ tiek skarts arī cits. Brastiņš saka:

„Katrs (morālais) padoms... ir kā kamols, kuŗā satīts kāds gaŗāks domu vērpums."

Savā galīgā formā latviešu tikumus Brastiņš izlobījis no dainām kā desmit morālus padomus, kas vēršas pret Dievu, pret sevi pašu, pret citiem, un kā pamatu šai tikumiskai celtnei dzīvošanas pamattikumus — esi dievbijīgs un esi labs.

ESI DIEVBIJĪGS — pamato tūkstošiem dainu, kas stāsta par latviešu izjūtām pret Dievu. Brastiņš saka, ka „Dieva bijāšana izpaužas godbijībā pret visu tikumīgo un Dieva iestādīto likumu ievērošanā." Arī tikumiskā izjūta cilvēkam ir Dieva dota, visi tikumi Dieva aizbildniecībā, tāpēc tos tura svētus:

Nava man Dieviņš tālu, kā man tālu bāleliņi:
Te gulstos, te ceļos, zem Dieviņa kājiņām.
F. 191. 3648

Latviešu īpatnējo reliģiozitāti Ed. Virza tēlo „Straumēnos" šādi:

„Viņi aizkūpināja savus kaļķīšus... un kamēr dūmi lēnām kāpa uz augšu un pazuda liepas zaros, tie sarunājās par izdarīto darbu, piesaukdami katra teikuma galā Dieva palīgu. Kaut gan tikai ap zemes lietām tekāja viņu domas, bet ar vienu galu tās iestiepās debesīs, kur, savās rokās saņēmis, Dievs tās grieza gada laika gaitā." (Straumēni, 19. lpp.).

ESI LABS — par šo latviešu dzīvošanas pamattikumu daina saka:

Visi man labi bija, kad es pati laba biju;
Visi man ļauni bija, kad es ļauna cēlājiņa.
F 530, 3638

(Nobeigums sekos.)

PIANISTS OZOLIŅŠ K

Pirmo reizi kopš ilgiem laikiem latviešu koncerts, par ko var rakstīt atsauksmi, negudrojot, kā vismaigāk aizrādīt uz kļūdām un trūkumiem.

Jaunajam pianistam A. Ozoliņam (17 gadu) jau ievērojams starptautiskas profesionālas gatavības līmenis. Labākais latviešu pianists, ko esmu dzirdējis, — vecākie kollēgas lai neņem ļaunā. Esmu dzirdējis nosodošus spriedumus — tikai technika. Tam nekādā gadījumā nevar piekrist. Manuprāt Ozoliņa Šopēna spēle ideāli tīra, ritmiski vitāla, ar ļoti skaidri izvestu mūzikālo domu arī visgrūtākajās etīdēs. Valdzina dzīvais frazējums un visvairāk aizkustinoša vienkāršība. Kantilēnas patiešām dzied, pavadījuma figūras zaigo izsmalcinātās krāsās. Viss dabisks, nekā mākslota, pozēta. Gribētos sevišķi izcelt Fantaziju — impromptu un G-molla balādi. Šūmaņa Simfoniskās variācijas, viens no klavieŗu literātūras vissmagākajiem darbiem,

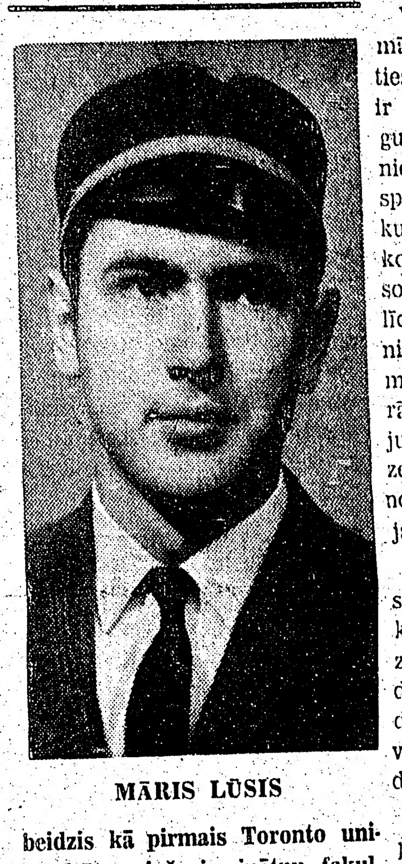

MĀRIS LŪSIS

beidzis kā pirmais Toronto universitātes inženierzinātņu fakultāti ar BASC gradu ķīmijā. M. Lūsim ir piešķirta izcilā Athlone Fellowship stipendija studiju turpināšanai Anglijā, lai iegūtu doktora gradu. Viņš izvēlējies Kembridžas universitāti. M. Lūsis ir korporācijas Latvia saimes loceklis.

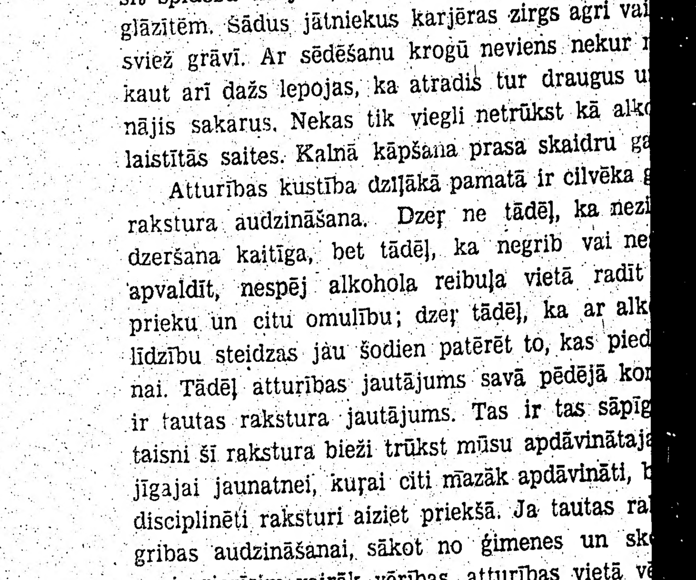

(62. turpinājums)

VĀCU ZINĀTNIEKS VĒRTĒ MŪSU TAUTAS DZIESMAS

APLAUSI HAMBURGAS KORIM UN DEJU KOPAI

Austrumvācu mūzikas dienās Šersdorfā pie Flensburgas kā viena vakara programmas izpildītāji bija aicināti Latviešu biedrības Hamburgā koris un tautisko deju grupa, bet referēt par latviešu tautasdziesmām un mūziku bija aicināts Hamburgas universitātes salīdzināmās mūzikas doktorands K. Brambāts. Sarīkojumu atklāja Šlezvig - Holšteinas virspadomnieks Dr. Valsdorfs, iepazīstinot mūzikas dienu dalībniekus ar Baltijas valstu vēsturi un pašreizējo likteni.

Referents K. Brambāts klātesošos mūzikas dienu dalībniekus: vācu mūzikas zinātniekus, mūzikas skolotājus, koru diriģentus un mūzikas studentus iepazīstināja ar tautasdziesmu nozīmi latviešu dzīvē, dodot vispārēju pārskatu par tautasdziesmu tekstu un melodiju vācējiem. Jānožēlo, teica referents, ka kaŗa notikumi pārsteidza pasākto melodiju sistēmatisku klasificēšanu. Lielākā daļa no savāktajām 20 tūkst. melodijām palikušas nesakārtotas Rīgas folkloras krātuvē. Iabāks liktenis bijis tekstiem, no kuriem tuvu pie 1 milj. tikuši iespiesti. Latviešu tautasdziesmas minētas jau vecajās chronikās, bet it sevišķi kopš 16. g. s. Ir liecības par latviešu lielo improvizēšanas māku, piem. pie apdziedāšanās, kā arī pie velkamajām dziesmām. Līdzšinējais melodiju iedalījums: teicamajās un dziedamās, vai ar šauru apjomu (līdz kvartai) un plaša apjoma (līdz undecimai) melodijai, nav pietiekami precīzs. Tagadējā salīdzināmās mūzikas zinātne ir izstrādājusi smalkus melodiju struktūras analizes paņēmienus. Kā jau pavirša analize rāda, latviešu tautasdziesmām ir liela tipu dažādība un vispār melodiski tās ļoti bagātas. Pašreiz nav vēl iespējams zinātnisku precīzu atbildi dot par latviešu tautasdziesmu raksturīgākajām īpašībām, jo šim nolūkam būtu liels skaits melodiju jānovērtē ar paņēmieniem, kādus pašreiz lietā citu Eiropas tautu zinātnieki, tāpat arī eksotisko melodiju pētīšana, lai būtu salīdzinājuma iespēja, ņemot palīgā arī statistiskas metodes.

Latviešu tautasdziesmām trūkst uztakts un ļoti bieži ātrai sākuma kustībai rindas beigās seko garākas nošu vērtības. Raksturīga arī pēdējās nots gara izvilkšana. Savā izteiksmē tās nepazīst ekstrēmas galējības, kā, piem., slavu mūzika, nedz arī salkanību. Referents minēja dažus dziesmu tipus, kas salīdzināmās mūzikas zinātnei ir jo sevišķi interesanti. Piem., velkamās dziesmas, jeb lietojot zinātnisko terminu — dziesmas ar vokālu bordūnu. Bordūns ir reta parādība, un viskrāšņāk tas izkopts Kaukāzā, kur tas pavada plaša apjoma dziesmas. Interesants latviešu velkamajās dziesmās ir šaurais apjoms. Neapšaubāmi tās ir ļoti vecas dziesmas; tām varētu pētīt šī dziedāšanas veida pašus pirmsākumus. Instrumentālais bordūns ir sastopams visā orientā. Klasiska instrumentāla bordūna zeme ir Indija, tāpat tas sastopams arabu mūzikā. Var teikt, teica referents, ka kādreiz sirmā senatnē no austrumiem gar Vidusjūras krastu ir iespiedies Eiropā mūzikas stils ar kvartu struktūru un bordūnu — pie kuŗām pieder arī mūsu velkamās dziesmas. Pārējā Eiropa, kā arī Afrika, kā likās, radīja melodijas tercās. Šādus uzskatus pauž daži no mūsu laiku ievērojamākiem pētniekiem.

Ļoti veca dziedāšanas veida atliekas atrodamas ganu un gavilēšanas dziesmās, t. s. „jodlers". Pašreizējā jodlera izplatība ir ļoti interesanta. Tās sastopamas Alpos, pie Ziemeļsibirijas mednieku tautām, pie Afrikas pigmejiem un Malakā. Šī stila pirmsākumi meklējami, šķiet, jau aizvēsturē. Līgo dziesmas ir sastopamas tikai pie latviešiem, un, cik zināms, pat ne Lietuvā. Referents ilgāk pakavējās pie Jāņu nozīmes un minēja dažas piedziedājuma „līgo" izcelsmes hipotēzes.

Runājot par latviešu tautas instrumentiem, referents uzsvēra, ka kokle pēc dažu zinātnieku domām ir visvecākais šā tipa (t. s. citaras) instruments, kuŗa datēšana ir ļoti grūta, jo no mūzikas instrumentu attīstības viedokļa tā būtu datējama pat pirms ķīniešu citaras Čina prototipa, kuŗš eksistēja ap 2250. g. priekš Kr. dz. Ļoti interesants jautājums ir trijdekšņa izcelsme, jo pie žvadzošo instrumentu grupas pieder senās Ēģiptes sistrums un tā pirmdzimtene ir senais orients. Ar latviešu mūzikas instrumentiem līdz šim vēl neviens no lielajiem speciālistiem nav nodarbojies, tādēļ interesants ir slavenā pētnieka Kurta Saksa spriedums par lietuviešu instrumentiem, ar kuŗiem viņš iepazinās 1916. g. Berlīnes etnografiskajā mūzejā. Viņa spriedums: „Alle . . . Tonwerkzeugeweisen unzweideutig nach Asien."

Referātam sekoja LBH koŗa koncerts diriģenta A. Cipuļa un tautisko deju kopas demonstrējums A. Jagares vadībā. Kā koŗa, tā dejas grupas dalībnieku parādīšanos krāšņajos tautas tērpos zālē apsveica skaļi aplausi, kuŗi ik ar nodziedātu dziesmu un nodejotu deju auga augumā, koncerta beigu daļā pāriedami ovācijā, kādu koris, nedz dejotāji nebija piedzīvojuši 10 gadus ilgajā pastāvēšanas laikā. Kad visas piedevu piedevas bija nodziedātas un nodejotas, Dr. Valsdorfs pateicās programmas izpildītājiem, sakot: „Aplausi, ko šovakar saņēmāt, ir ne tikai vērtējums jūsu dziesmām un dejām, bet tie ir arī simpatijas apliecinājums pašreiz apspiestajai latvju tautai."

Bos.

PIANISTS OZOLIŅŠ KONCERTĒ VĀCIJĀ

Pirmo reizi kopš ilgiem laikiem latviešu koncerts, par ko var rakstīt atsauksmi, negudrojot, kā vismaigāk aizrādīt uz kļūdām un trūkumiem.

Jaunajam pianistam A. Ozoliņam (17 gadu) jau ievērojams starptautiskas profesionālas gatavības līmenis. Labākais latviešu pianists, ko esmu dzirdējis, — vecākie kollēgas lai neņem ļaunā. Esmu dzirdējis nosodošus spriedumus — tikai technika. Tam nekādā gadījumā nevar piekrist. Manuprāt Ozoliņa Šopēna spēle ideāli tīra, ritmiski vitāla, ar ļoti skaidri izvestu mūzikālo domu arī visgrūtākajās etīdēs. Valdzina dzīvais frazējums un visvairāk aizkustinoša vienkāršība. Kantilēnas patiešām dzied, pavadījuma figūras zaigo izsmalcinātās krāsās. Viss dabisks, nekā mākslota, pozēta. Gribētos sevišķi izcelt Fantaziju — impromptu un G-molla balādi. Šūmaņa Simfoniskās variācijas, viens no klavieru literātūras vissmagākajiem darbiem, prasa vēl lielāku izteiksmes līdzekļu un skaņu krāsu variēšanas mākslu, nekā Ozoliņš spēja sniegt. Bet tas nāks pats no sevis līdz ar vairāk gadiem, vairāk personīgiem pārdzīvojumiem. Tamdēļ Ozoliņam strādāt un atkal strādāt un neļaut „sakāpt galvā", kas dažu labu talantu iznīcinājis. Viņam visi priekšnoteikumi iekļūt labākajos no labākajiem.

Ludmilas Sepes - Ešes laimīgi izvēlētā programma ļāva šoreiz pilnā mērā priecāties par viņas īpatni skaisto, sulīgo, dažkārt mazliet nāsāli vibrējošo balsi un par teicamajām tēlotājas spējām. Manuprāt gan pārāk daudz portamento („šļūcienu") Vītola un Zālīša dziesmās. Diemžēl. koncerts izvērtās par gaŗu (Ozoliņam būtu bijis jāsvītro vismaz viens lielāks darbs). Programmas otrā daļā Sepei pēc nogurdinošās gaidīšanas Jāņa Mediņa Toskanas vīna augstie spēcīgie toņi sagādāja grūtības.

Uzskati dalās, kā vislabāk dziedāt latviešu tautasdziesmas. Mazliet pārspīlē un iznāk „operete". Ja Jēkaba Mediņa Spīdēj' manis vainadziņš varētu iebilst pret pārāk lieliem crescendo un diminuendo, tad A. Kalniņa humoristiskā Iet Bierants sētā skanēja lieliski.

Teicams, virtuozs pavadītājs Emīls Gerhards. Sevišķi prieks par viņa izsmalcināto spēli grūtajās Zālīša dziesmās, Mediņa Toskanas vīnā un un Gavilēs un A. Kalniņa Iet Bierants sētā. Klavieŗu pavadījums gan bieži izlikās par klusu un atturīgu — tas bieži vismaz tikpat svarīgs kā solistu balss.

Andris Vītoliņš

Biruta Senkēviča

ZELTZIBOŠĀ VASARA

Ai vasara zeltzibošā,
jau briedumā tu pilsti,
Un mīkstās sila dūmakās
kā ilgu puķe zilsti!
Tvan liepās smarža medaina,
vīst gurdā siena vāli,
Un augsti sapņo mākonis,
Jau rudziem stiebri bāli.

Ai vasara promritošā,
kāds prieks ir tevī vērties,
Kad tavos ziedos gaišākos
sāk augļi lejup svērties,
Kaist karmīns kairi zemenēs
un lazdās cemurs dzeltē,
Bet ābols, brangi izriesies,
aug briezdams rudens veltē.

Ai vasara zeltzibošā,
jau briedumā tu pilsti,
Un mīkstās sila dūmakās
Kā ilgu puķe zilsti!
Tvan rozes gurdens noreibums,
Velk sienāzītis dziesmu,
Un norās viegli plivina
Vējš lauku neļķu liesmu.

Ai vasara promritošā,
Cik jauks tavs briedu klusums.
Kā pilns un smaržīgs vīna trauks,
kur puto saules kusums.

Valsts un dzejnieka sapņi

Viena no pirmajām problēmām, ar kuŗu nāksies nodarboties jaunajai Holandes valdībai, ir holandiešu dzejnieku iesniegums par lielāku atbalstu rakstniekiem un dzejniekiem. Ļoti iespējams, ka pašreizējā valdība, kuŗā darbojas katoļu - liberāļu koalicija, vēlēšanu laikā dotos solījumus arī pildīs. Protams, līdz tādam stāvoklim, kad dzejniekiem un rakstniekiem valsts maksātu noteiktu algu, ir vēl pārāk tālu. Vai pie tā nonākot, viņi jutīsies labāk par kādas zināmas zemes rakstniekiem, kur valsts nosaka, ko un kā rakstīt, ir liels jautājums.

Holandieŗu literātūra ir līdzīgā stāvoklī kā latviešu. Starptautiskajā grāmatu tirgū tā ir maz pazīstama. Tulkoti ir tikai nedaudzi ievērojamākie darbi. Ir tikai daži rakstnieki, kuŗi var nodoties vienīgi rakstīšanai, vairums strādā arī maizes darbu.

Nesenais pieprasījums par lielāku valsts atbalstu nāk no kādas nelielas rakstnieku grupas, tagad tam pievienojusies arī holandiešu Rakstnieku apvienība. Prasība ir par £ 600 pamatalgas gadā un £ 300—600 par katru izdoto darbu atzītiem un talantīgiem rakstniekiem. Šī prasība iesniegta valdībai, kuŗa jau tā ir daudz devusi mākslas un mākslinieku pabalstam. Valsts budžetā ir paredzēta £ 54.000 literātūras, gleznotāju un teātŗa mākslas veicināšanai. Ir pensijas un pabalsti veciem un nespējīgiem rakstniekiem, garanti literāriem žurnāliem ar nelielu cirkulāciju un literāriem kongresiem. Salīdzinot ar angļu mākslas atbalstiem, kuŗi kopsummā sasniedz tikai — £ 4.700 gadā, tas ir ļoti daudz.

Kad Holandes valdība izrādīja zināmu vēsumu pret šīm rakstnieku prasībām, tie taisījās boikotēt Eiropas grāmatu nedēļu Amsterdamā. Zināms kompromiss tika panākts ar solījumu par kāda jauna fonda radīšanu jauniznākošo grāmatu atbalstam. Pazīstamais holandiešu dzejnieks Gabriels Šmits šajā sakarā ir izteicies: „Es nedomāju, ka valsts varēs maksāt rakstniekiem algu. Rakstniekam jābūt brīvam rakstīt, kad un cik viņam patīk. Viņam jābūt brīvam pasapņot, padomāt gadu vai divus, ja viņš to vēlas. Vai mēs varam sagaidīt, lai mūsu valdība atalgo par sapņošanu? Mūsu sabiedrība šai jautājumā nav sevišķi simpatiski noskaņota. Tā nespēj saprast, kādēļ rakstnieki nespēj kā visi citi godīgi pilsoņi strādāt jebkuŗu darbu."

K. Z.

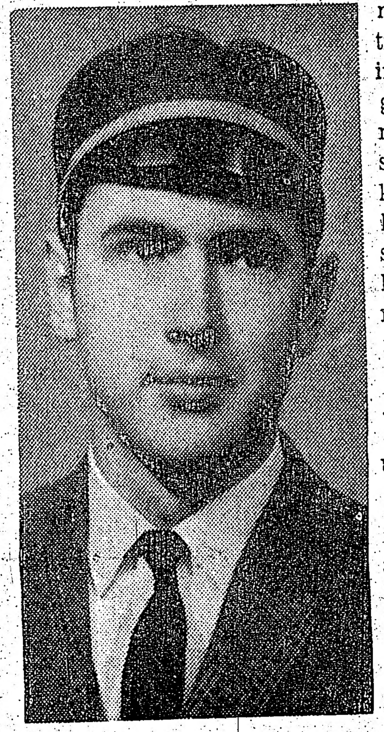

MĀRIS LŪSIS

beidzis kā pirmais Toronto universitātes inženieŗzinātņu fakultāti ar BASC gradu ķīmijā. M. Lūsim ir piešķirta izcilā Athlone Fellowship stipendija studiju turpināšanai Anglijā, lai iegūtu doktora gradu. Viņš izvēlējies Kembridžas universitāti. M. Lūsis ir korporācijas Latvia saimes loceklis.

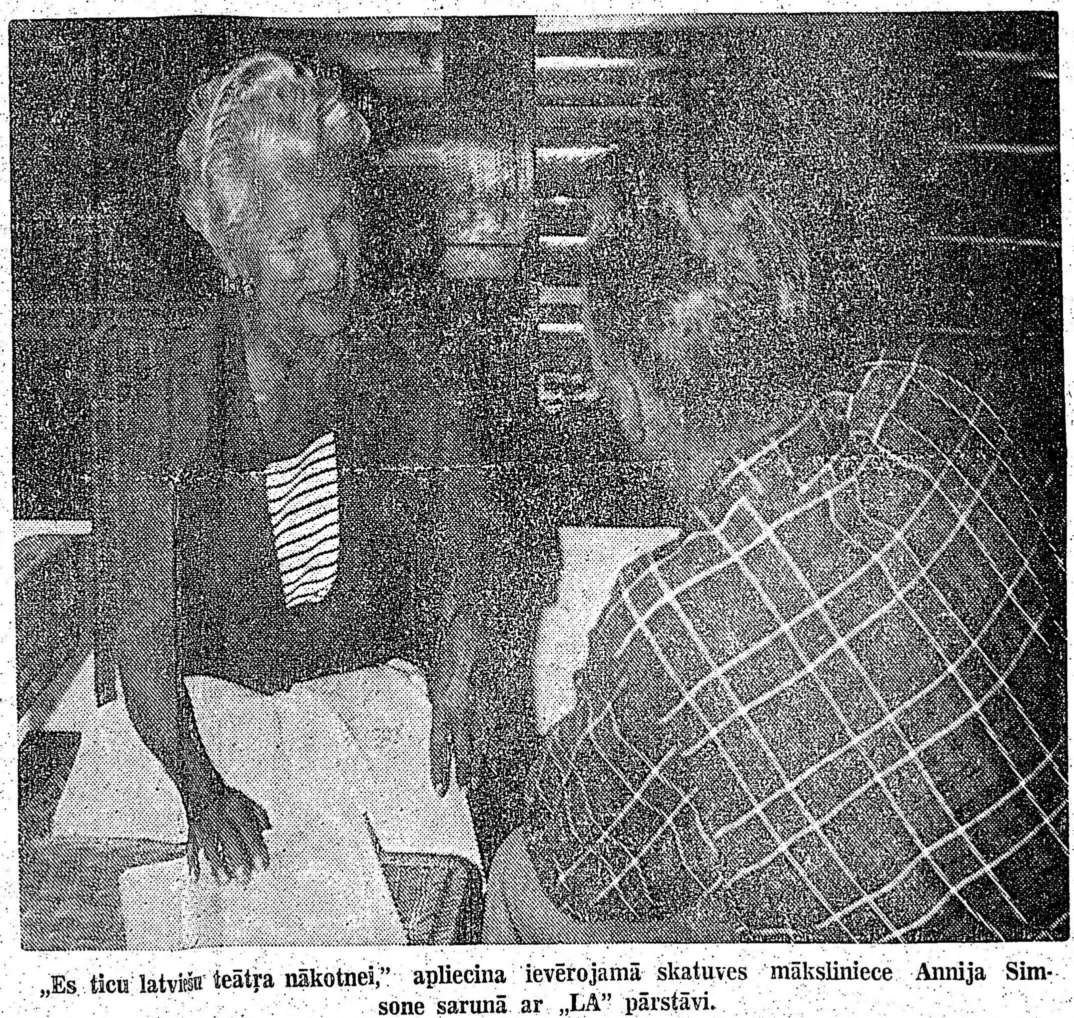

„Es ticu latviešu teātŗa nākotnei," apliecina ievērojamā skatuves māksliniece Annija Simsone sarunā ar „LA" pārstāvi.

TEODORS ZELTIŅŠ

Antiņš modina Ameriku

Mākslinieka Ģ. Tiltiņa viņete.

(62. turpinājums)

Latviešu zemnieku tauta, kas darbā dzimusi un augusi, necieš pļēgurošanos. Alojas tie, kas iedomājas taisīt spīdošu karjēru, veselas naktis nosēdēdami pie pilnām glāzītēm. Šādus jātniekus karjēras zirgs agri vai vēlu iesviež grāvī. Ar sēdēšanu krogū neviens nekur nav ticis, kaut arī dažs lepojas, ka atradis tur draugus un nodibinājis sakarus. Nekas tik viegli netrūkst kā alkohola saistītās saites. Kalnā kāpšana prasa skaidru galvu.

Atturības kustība dziļākā pamatā ir cilvēka gribas un rakstura audzināšana. Dzeŗ ne tādēļ, ka nezinātu, ka dzeršana kaitīga, bet tādēļ, ka negrib vai nespēj sevi apvaldīt, nespēj alkohola reibuļa vietā radīt sev citu prieku un citu omulību; dzeŗ tādēļ, ka ar alkohola palīdzību steidzas jau šodien patērēt to, kas pieder rītdienai. Tādēļ atturības jautājums savā pēdējā konsekvencē ir tautas rakstura jautājums. Tas ir tas sāpīgākais, ka taisni šī rakstura bieži trūkst mūsu apdāvinātajai un spējīgajai jaunatnei, kuŗai citi mazāk apdāvināti, bet vairāk disciplinēti raksturi aiziet priekšā. Ja tautas rakstura un gribas audzināšanai, sākot no ģimenes un skolas sola, nepiegriezīsim vairāk vērības, atturības vietā vēl ilgi mīņāsimies uz vietas.

Raksturs vēl nav gara dāvanas, bet arī tas ir skaidrs, ka lielas gara dāvanas bez rakstura maz ko der. Kā visiem zināms, mūsu prezidents Kārlis Ulmanis nepieder ne pie alkoholisko dzērienu cienītājiem, nedz pie smēķētājiem; tāpat atturībnieki ir arī mūsu laikmeta ievērojamākie valstsvīri ārzemēs. Šīs lielās personības lai noder par paraugu mūsu jaunatnei.

Tautas enerģijai un domai jādod cits novirziens, kas gala mērķī sola vairāk prieka un baudas nekā piedzeršanās. Vairāk iededzinot sirdīs sabiedriskās dzīves ideālus, panāksim to, ka cilvēks spēs savu skatu pacelt pāri degvīna un alus glāzei. Ja cilvēka kaislība ir iedzimta, tad jādod šai kaislībai cita gultne, ne tā, kas ved tikai uz bufeti. Balti lielceļi krusto Latviju, jauni skolas nami kā pilis paceļas tuvos un tālos dzimtenes stūŗos, mēs atrodam visādas metodes saimniecības racionālizēšanai, bet pašu cilvēku, pašu latviešu cilvēku gribā un raksturā augstāk racionālizēt — par to mēs līdz šim neesam domājuši daudz. Šinī virzienā jāstrādā atturības kustībai, lai tai būtu nozīme tautas un valsts dzīvē. Jāgādā, lai cilvēki mācās saskatīt dzīves prieku, vērtības un mērķus ne degvīna glāzē, bet derīgā darbā, labklājības vairošanā, kultūras centienos, mākslā. Taisni šinī virzienā domāt un praktiski kaut ko darīt lai būtu atturības dienu uzdevums. Alkohola jautājums nav nekāds separāts medicīnas vai ētikas jautājums, tas ir jautājums par tautas gribu un tautas raksturu."

„Pareizi!" Antiņš iesaucās, kaut viņa tuvumā vairs nebija nevienas dzīvas dvēseles, kas dzirdētu sacīto. Viņš atzinīgi vēlreiz pārlaida acis „Jaunāko Ziņu" pirmajai lappusei, kur tik izcilā vietā bija iespiests Līgotņu Jēkaba atturības dienām veltītais raksts. Tanī izteiktās domas kā skaļus brīdinātājus zvanus vajadzētu skandināt arī tagad, varbūt, vēl vairāk nekā agrāk.

Latvieši pa laikam ātri mēdza piesavināties to tautu netikumus, kuŗu vidū dzīvoja. Tā dažs nelāgs pļēgurības niķis bija ievazāts no krieviem vai patapināts no vācu studentiem. Un amerikāņi nebija mazāk cītīgi glāzīšu cilātāji. Kā citādi Ņujorkā vien zinātāji spētu saskaitīt 250.000 nelabojamu alkoholiķu? Tie visi bija sākuši ar pirmo glāzīti kādā no „sabiedriskajām iedzeršanām", ko Amerikā itin modīgi piekopa arī dāmas, kūpošu cigareti vienā, kokteiļa glāzi otrā rokā turēdamas. Latvieši šai indīgi slapjajā paražā ne tikai turējās amerikāņiem līdz, bet mēģināja tos vēl pārspēt. Šķita, ka vienīgie sausie cilvēki šai zemē ir mormoņi.

Jā, šādu svētīgu rakstu — kaut arī pēc 25 gadiem — derētu pārlasīt visiem trimdas tautiešiem, atzina Antiņš, un viņam sāka likties, ka papīrs, uz kuŗa tas iespiests, izstaro zeltainu spožumu. Un šinī siltajā spožumā, kas lipināt lipināja ciet acu plakstus, nemanot izkusa un pazuda melnās burtu rindiņas, laikrakstu un grāmatu kaudzes. Antiņš brīdi vēl juta uz sava lejup noliektā pakauša saules karsto plaukstu, tad arī to vairs nejuta.

Viņš saldi gulēja, siltajā bēniņu istabā zem loga uz grīdas starp vecajām avīzēm aizmidzis.

No apakšas laikiem uzviļņoja augšā kāds skaļāks valodu vilnis, smiekli, sirsnīgi dziedāta Jāņu dziesma, tad atkal valodas, smiekli, un jauna dziesma — par latvju dēlu no Mētraines . . . Tur lejā Jāņa Bičoļa ciemiņi sēdēja pie svētku galda, un visi laikam tik ļoti bija aizņemti paši ar savām runām, smiekliem un dziesmām, ka itin nevienam neatlika laika pamanīt, ka Antiņa Jēra nav pie galda. Viņš bija šai namā ienācis tik kluss un atturīgs, ka daži viņa ienākšanu, varbūt, vispār nebija pamanījuši. Vai par to būtu jābrīnās? Kuplos svētkos, kur daudz jautru cieminu kopā, kādi bija Jāņa Bičoļa Jāņi, tādas lietas viegli varēja notikt.

10. NODAĻA

Kad Antiņš Jērs otrā rītā atmodās pats savā mīkstajā gultā, kuŗā tik labprāt mīlēja gulēt, vesela krāsainu ainu virkne kā filmas lente atritināja viņa gara acu priekšā. Brauciens uz Priedaini, jāņuguns, pēkšņā lietus gāze, kas aizskaloja no viņa projām Ragnu, tad bērnu šūpoles un pelēkā Bičoļa māja, kuŗā tik nepiedodami bija aizmidzis. Kad viņu krietnā pievakarē braucēji uz Ņujorku beidzot atcerējās un bija uzgājuši gulot bēniņos starp vecajām avīzēm, aiz kauna nezināja, kur acis likt.

Taču par to Antiņš patlaban bēdāja vismazāk. Kaut ko steidzami vajadzēja uzzināt par Jāņu naktī pazudušo Ragnu. Vai vispār sveika un vesela pārbraukusi mājās? Ūsiņš rādījis tik stipri iereibis, ka viegli varēja ietriekt mašīnas purnu kuŗā katrā ceļmalas kokā. Bija jau pagājušo nakti gribējis Ragnai zvanīt. Bet, kad pārbraucis paskatījās pulkstenī, pārsteigts ieraudzīja, ka ir jau pāri pusnaktij. Viņi ce[illegible] viena otra krogus vēl bija piestājuši. Tik vēlu ne[illegible]stēja celt no miega godīgus cilvēkus. Ar steigu jāzvana tagad tūliņ! Neredzama atspere Antiņu sviešus izsvieda no gultas, viņš plikiem stilbiem baltās puķainās apakšbiksītēs veicīgi aizdipināja līdz tālrunim dzīvokļa priekštelpā un sāka drudžaini šķirstīt piezīmju grāmatiņu, kur bija pierakstīts Ragnas numurs. Par nelaimi bija to piemirsis mājās, citādi būtu varējis viņai piezvanīt jau vakar pa dienu no Ņudžersijas. „Alo, alo, vai es drīkstētu runāt ar Ragnas jaunkundzi?"

„Drīkstētu gan, ja varētu," atsaucās klausulē smējīga puikas balss. Un Antiņš zviedzēju tūdaļ pazina — tas bija Ragnas brālis.

„Kāpēc nevar? Vai viņas nav mājās?"

„Kas tu tāds esi, ka man tev jābūt par ziņotāju?"

„Es esmu Antiņš."

„Ho, ho — tu tas esi! Vai tev vēl kājas ir zem dibena?"

„Kas tās par muļķībām? Ko tu tur muldies?"

„Māsa teica, ar draudzenēm sprieda . . ."

„Ko viņa teica?"

„Teica, kad vakar nevarēja tevi sazvanīt, ka laikam, no Priedaines nākot, tev būšot nodilušas visas kājas, būšot palicis ceļmalā . . ."

(Turpinājums sekos)

Latvieši Kanadā

IZNĀKUŠAS DV KANADĀ APGĀDĀ

Ed. Tūtera dzejas

Pēdas sniegā

Cena $ 3.50.

Grāmata aptver 140 lpp. Dzejoļos autors izsaka neapklusināmas ilgas pēc dzimtenes

...Lai mēs še nemiegam dziļi —
Uz savu brāļu mokām.
(Balsis)

Pasūtināma

DV GRĀMATNĪCĀ — 123 Huron St. Toronto 2-B, Ont.

Tālāk pārdevējiem rabats.

Sidrabenes bērni brīvdabas dievkalpojumā.

JAUNO VIEGLATLĒTU SACENSĪBAS SIDRABENĒ

Svētdien, š. g. 18. augustā, pl. 10,00 no rīta Sidrabenes sporta laukumā risināsies gadskārtējās Kanadas latviešu jaunatnes meistarsacīkstes vieglatlētikā un Roberta Plūmes piemiņas balvu izcīņa.

Iepriekšējos gados šajās sacensībās dalībnieku skaits parasti bijis ap 120—130, un šajā gadā sagaidāms vēl lielāks dalībnieku pieplūdums.

Jaunie vieglatlēti — zēni un meitenes — ir sadalīti šādās vecuma grupās: 1953.—1955. g., 1950.—1952. un 1947.—1948. gados dzimušie. Abām vecākām grupām sacensību programmā ir 60 m skrējiens, tāllēkšana, augstlēkšana un lodes grūšana, bet jaunākai grupai tikai pirmās trīs disciplīnas.

Katras grupas labāko rezultātu sasniedzējs saņems Sidrabenes nometnes dāvātu balvu. Roberta Plūmes piemiņas balvu izcīņā, kuru pašreizējie glabātāji ir torontieši Māra Liepa un Gunārs Ozoliņš, vieglatlētikas disciplīnām vēl klāt nāk peldēšana un šaušana.

Šogad izcīņu sāks divas jaunas ceļojošas balvas, kuras saņems zēns un meitene, kuri, neatkarīgi no vecuma grupām, sacensībās sasniegs labāko punktu kopskaitu pēc starptautiskām punktu vērtēšanas tabulām. Šīs jaunās balvas dāvājusi Kanadas DV valde (zēnam) un jaunatnes sporta labvēlis E. Plūme (meitenei).

☆

Pagājušā gadā pirmo reizi notika sacensības arī vecākai grupai, kurās izcīna J. Brožes un E. Plūmes dāvātās ceļojošās balvas, kuras kā pirmie izcīnīja bramptonietis Uldis Vimba un torontiete Gunta Upmale. Šogad vecākās grupas sacensībās var startēt 1946. un 1947. gados dzimušie jaunieši, un šo sacensību programmā ir: 100 m skrējiens, tāllēkšana, augstlēkšana un lodes grūšana.

☆

Tradicionālo Saulaines sporta svētku vieglatlētikas sacensību rezultāti, sevišķi meiteņu grupā, bija ļoti labi, kāpēc jādomā, ka arī 18. augustā piedzīvosim labu sasniegumu parādi.

Latviešu sporta apvienība Kanadā uz sacensībām aicina visus mūsu jauniešus, kurus interesē vieglatlētika. Nākamā vasarā atkal priekšā brauciens pāri robežai uz ASV – Kanadas latviešu vieglatlētu cīņām, uz kurām Kanadas vienībā ceļš var pavērties šo sacensību labākajiem. Šī gada Kanadas latviešu vienības jaunie locekļi, kas atzīstami cīnījās Grand Rapidos — Laila Stūre, Gunta Gūtmane, Zaiga Krševska un Uldis Vimba, arī savas gaitas sāka jaunatnes meistarsacīkstēs.

18. augustā Sidrabenē būs daudz ko redzēt ikvienam sporta draugam. Tāpēc — uz redzēšanos!

G.

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. 465-1169.
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798, Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE., APT. 16.

RAKSTĀMMAŠĪNAS
par visizdevīgākām cen
ALEKSANDRS KANBERGS,
65 Ferrier Ave., pie Dan
forth Ave, Tel: 463-2667

Prof. Dr. N. Rozenauers dodas uz Kanadu

Prof. Dr. ing. Nikolajs Rozenauers no Sidnejas dosies uz Kanadu, kur 1963./64. mācību gadā būs vizitējošais profesors Vindzoras universitātē un lasīs lekcijas mechanikas fakultātē kinematikā, dinamikā un elastības teorijā.

Par vizitējošiem profesoriem, kad 1 gadu lasa lekcijas citā universitātē, parasti izvēlas slavenus zinātniekus, kāds savās speciālitātēs ir arī prof. N. Rozenauers. Vēlāk viņš atkal cer atgriezties Sidnejā, kur dzīvo tā dēls inž. A. Rozenauers ar ģimeni.

Prof. N. Rozenauers jau ir 73 g. vecs, un 41 gadu darbojas par mācību spēku universitātēs. Šīs gaitas viņš sāka 1922. gadā Latvijas universitātē Rīgā, turpināja Baltijas universitātē Pinebergā, Vācijā, un Austrālijā — Jaundienvidvelsas universitātē Sidnejā. Profesora sniegumos ir daudz zinātnisku darbu, kuros pausti atzinumi, kas izpelnījušies ievērību pasaules zinātnieku aprindās.

LATVIEŠU VIENĪBAS NAMAM

Latviešu nama fonda akcijas 100 dol. vērtībā iepirkuši: J. Miškins, H. Noriņš (2), J. Grīnbergs, S. Birnis, R. Veinbergs, K. Kivlis, E. Galdiņa un V. Rublis (2).

VĒLOS PIRKT
prof. K. Kundziņa grāmatu
LAIKI UN LIKTEŅI
Ja kāds varētu šai lietā izpalīdzēt, lūdzu rakstīt:
Prāv. A. Skrodelis,
99 Herkimer St., Hamilton, Ont. Canada.

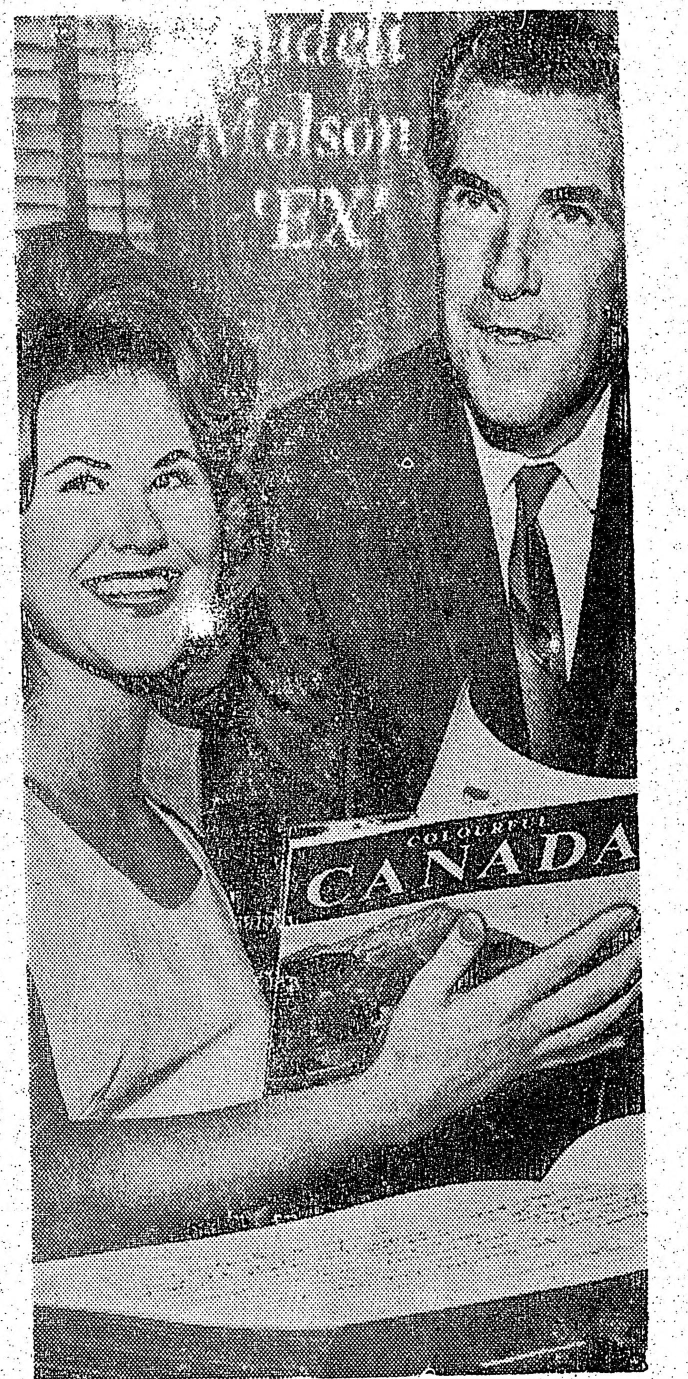

Toronto pilsētas galva Donalds Summerville ir arī Tautību mākslas padomes protektors. Uzņēmumā D. Summerville ar Miss Nationbuilders 1963. - ukrainieti Gloriju Bilidu, kas Nacionālās izstādes laikā piedalīsies lielajā tautību festivālā.

MONTREĀLA

⊕ DV nodaļa, tāpat kā iepriekšējos gados, rīko Varoņu piemiņas svētbrīdi pie Kritušo karavīru piemiņas plāksnes latviešu vasarnieku centrā, V. Janītēna īpašumā, Ezerkalnos. Svētbrīdis notiks svētdien, 11. augustā, pl. 11 pr. p. ar varoņu piemiņai veltītu dievkalpojumu; to vadīs māc. A. Voitkus. Varoņu piemiņai veltītu uzrunu teiks bij. Volchovas cīnītājs J. Pētersons. Vēlāk notiks šaušanas sacensības Ezerkalnu jaunierīkotajā šautuvē; tajās aicināts piedalīties ikviens, kuru interesē šaušanas sports. Pēc sacensībām būs sadraudzības pēcpusdiena ar tautas deju kopas Ačkups piedalīšanos.

⊕ DV nodaļas izbraukums uz O. Trenča lauku īpašumu Skudriniekiem iecerēts sestdien, 14. septembrī. Vēlama iepriekšēja pieteikšanās pie vanadžu kopas pr-ces T. Gaiss. Nodaļas gada svētku un Lāčplēša dienas atceres notiks 9. novembrī. Paredzama DV Kanadas teātra viesošanās ar T. Zeltiņa komēdiju Vīna raugs. Iecerēta plaša mantu loterija; loterijas biļetes tiks jau iepriekš piesūtītas nodaļas biedriem, aicinot tos talkā biļešu izpārdošanā. Loterijas mērķis rast līdzekļus vietējās latviešu skolas, Minsteres latviešu ģimnazijas, tautas deju kopas Ačkups u. s. pasākumu atbalstam. Nodaļas valde nodevusi tautas deju kopai Ačkups $ 50,- ceļa izdevumiem braucienam uz Klīvlendas Dziesmu svētkiem.

Valde piešķīrusi 7 nodaļas biedriem DV Mēnešraksta brīveksemplārus, bet 1 nodaļas biedram atvēlēts Latvijas Amerikā brīveksemplārs. Tādu piešķīra arī [illegible] slimniekam J. Valkovskim Vācijā.

O. K.

TORONTO

⊕ Latvijas konsuls Kanadā V. Tomsons šī mēneša beigās ieradīsies Toronto, lai piedalītos kārtējā informācijas apmaiņā ar neatkarīgās Lietuvas un Igaunijas konsulāriem pārstāvjiem. Apmeklējuma laikā konsuls V. Tomsons iepazīsies arī ar Latviešu namu un „LA" apgāda paplašināto spiestuvi.

⊕ Līdz ar mācību atsākšanu skolās, arī Internacionālais institūts, 709 College ielā, atjaunos angļu valodas mācības jaunkanadiešiem pirmdien, 9. septembrī. Lekcijas notiks no plkst. 8,30—11 no rīta, vai no plkst. 12 — 2,30 p. p., pie kam studenti lekcijām var izvēlēties tikai vienu noteiktu laiku. Pieteikšanās 3., 4. un 5. septembrī no plkst. 9 rītā līdz 2 p. p.

Angļu valodu māca kā sarunās, tā rakstos, skolotāji ir kvalificēti mācību spēki.

⊕ Mūsu darba biržas ietvaros ienācis darba piedāvājums sievietei — līdz 45 g. v. vieglam darbam lielā latviešu uzņēmumā.

Latviešu ģimene meklē latviešu māmuļu, lai pieskatītu pirmskolas vecuma bērnu. Jādzīvo uz vietas. Zvanīt darbdienās EM 8-3239.

⊕ Pēc vasaras pārtraukuma Dainas koris atsācis mēģinājumus Dziesmu svētkiem. Tagad jāsagatavo programma 18. novembra aktam Londonā, Ont., kur koris aicināts dziedāt. Nodomāts arī rīkot patstāvīgu koncertu ziemas sākumā.

⊕ Jūrlietu mūzejā Toronto 8. augustā atvērta izstāde, kas ilgs līdz nacionālās izstādes nobeigumam. Tanī būs redzamas dažādas atliekas no kādreiz varenā Zviedrijas lepnuma — karakuģa Waza. Būvēts pēc tolaiku technikas pēdējiem atzinumiem, bruņots ar 64 lielgabaliem, nolemts tāliem ceļojumiem, tas tomēr 10. augustā 1628. g. nogrima turpat Stokholmas ostas ūdeņos. 1956. g. kuģi atrada un pēc piecu gadu smagām pūlēm to izcēla no ūdens. Lai kuģis un tā dažādās atkritušās daļas neaizietu bojā, tās vajadzēja apstrādāt dažādām konservējošām ķimikālijām.

⊕ Saulaines nometnē ugunskura vakari top nedēļu no nedēļas interesantāki. Pēdējais sestdienas ugunskura vakars bija veltīts dziesmām.

Nometnotāji bija sadalīti grupās: sēļos, kuršos, zemgaļos. Katrai grupai vajadzēja nodziedāt vienu obligātu un otru pašu izvēlētu dziesmu. Rezultātu izvērtēšanai izvēlēja komisiju — K. Gāle, A. Akmens un O. Brenķis. Godalgu — krītušo karavīru piemiņas zīmes cēlēju dāvātu lielo apmēra spuldzi — komisija piešķīra mazajām sēlietēm, kaut gan lielāko meiteņu grupa dziedāja labāk. Pēdējās nodziedāja arī ardievu dziesmu kādai no savām draudzenēm, kas ar asarām atvadījās no nometnes, aizbraucot uz Detroitu, „bet viņas mazā sirds paliek Saulainē", nometnes komandants M. Lorbergs piezīmēja.

Mazajos Saulaines „dziesmu svētkos" meitenes labu tiesu pārspēja zēnus ar melodiski dzidrām balsīm un ļoti tīru latvisku izrunu. Viņi visi ir ieguvuši daudz kā veselības, tā latviskās un morālās audzināšanas ziņā.

Svētdienas rīta dievkalpojumu vadīja komandants M. Lorbergs, aizvezdams mazos un lielos dievlūdzējus Latvijas brīvības cīņu laikos, kad krita varoņi, lai tauta varētu dzīvot.

⊕ Natālija Makara, dzim. Elberga, jau ilgāku laiku cietusi no sirds darbības traucējumiem. 5. augustā, 72 gadu vecumā, viņa slēgusi acis uz mūžu. Aizgājēja dzimusi un uzaugusi Rīgā, kur viņas dzīvesbiedrs Konstantīns bijis pazīstams kokrūpnieks. Bēgļu gaitas viņus novedušas Sudetijā, bet vēlāk Vircburgas bēgļu nometnē. 1951. g. N. M. ar dzīvebiedru iecelojа ASV, bet 1952. g. pārcēlās uz Kanadu pie dēla.

Aizgājēju pēdējā gaitā izvadīja māc. A. Čops no Trull sēru nama uz latviešu kapiem, kur viņu guldīja blakus 1961. g. aizsaulē aizsauktajam dzīvesbiedram. Bija kupls pulciņš pavadītāju. Daudz ziedu.

Pēc aizgājējas sēro viņas tuvākie piederīgie — dēls Haralds, vedekla Ņina un mazbērni.

O. K.

⊕ Daudz citu jaunumu vidū Kanadas nacionālās izstādes apmeklētāji varēs izmēģināt simulētu lidojumu izplatījumā. Forda firmas būvētā kuģī caur logiem varēs vērot zvaigznes un planētas, kā tās šādā lidojumā izskatās. Kanadas nacionālo izstādi Toronto 16. augustā atklās anglikāņu baznīcas galva Dr. Ramsey, Kenterberijas archibīskaps.

⊕ Anglikāņu baznīcas augstākā vadība sanāk uz konferenci Toronto no 13. līdz 23. augustam. Šinī konferencē ar iespējami lielāko vaļsirdību un faktu neizskaistināšanu apspriedīs ne tikai pašas anglikāņu baznīcas vienību, bet arī jautājumus, kas skar tagadējās dzīves problēmas.

⊕ Oral Roberts, Oklahomas pentekostu baznīcas reliģiskais dziedinātājs, pulcēja desmitiem tūkstošu apmeklētāju Toronto no 6. līdz 11. augustam. Dievkalpojumi notika divreiz dienā. Pēcpusdienas dievkalpojumā izdalīja karotes tiem, kas bija slimi un vēlējās izveseļoties vai atrast atvieglinājumu savām sāpēm.

Roberts atzina, ka visos gadījumos viņš nebūt nav varējis dziedināt. Bet ir slimnieki, kurus viņš paliekami esot izdziedinājis. Par to uzkrāti dokumentāri pierādījumi.

MŪSU LAIKRAKSTA
atsevišķi
numuri dabūjami
Toronto latviešu
veikalos.
Pieprasiet bezmaksas
paraugnumurus —
Tel. EM 8-0792, Toronto.

Saulaines bērni pie lielā ugunskura. Foto JAK

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

25 augustā — plkst. 4 Newman klubā, 89 St. George ielā, prof. L. Latkovska referāts „Vai zinātne runā pretī reliģijai".

21. septembrī — plkst. 7,30 vak., DVT Kanadā izrādīs T. Zeltiņa Vīna raugs Karaliskā Ontario mūzeja zālē.

28. septembrī — Unitarian baznīcas auditorijā, St. Clair Ave. W., Ksenijas Brantes un Latvian Trio koncerts.

28. septembrī — Latviešu strēlnieku biedrības biedru vakars ar Dr. A. Freiberga priekšlasījumu DV namā.

5. oktobrī, — plkst. 7,30 vak. Royal Ontario Mūzeja zālē TLB Drāmatiskais ansamblis uzvedīs R. Blaumaņa „Uguni".

10. oktobrī — First Unitarian baznīcas zālē Antonina Vaivode (kontralts) T. L. Koncertapvienības koncerts. jubileja.

12. oktobrī, — ALT Bostonas ansambļa viesizrāde Eaton auditorijā.

19. oktobrī — Jaunās Gaitas trešais konteilis sv. Andreja baznīcas zālē.

25. oktobrī — inženieru un technikų balle Park Plaza Hotelī. Empress zālē.

26. oktobrī — Studenšu korporāciju kopa Toronto rīko slēgtu tējas vakaru Royal Canadian Curling kluba telpās.

26. oktobrī — TLTA Sestdienas ģimnazijas 10 g. atceres vakars plkst. 7,30 vak. Sv. Andreja baznīcas telpās.

2. novembrī — Mārtiņu balle Kolumbus zālē. DVT nod. sarīkojums.

2. novembrī — Toronto Latviešu biedrības 15 g. pastāvēšanas

9. novembrī — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde Eaton Auditorium.

14. novembrī — First Unitarian baznīcas zālē Ingrida un Karlīna Gutbergs (divas klavieres) T. L. Koncertapvienības koncerts.

16. novembrī — plkst. 8 vakarā Massey Hall Latvijas valsts svētku atceres sarīkojums.

30. novembrī un 1. decembrī — DV Ziemsvētku tirdziņš.

30. novembrī — TLB Dižđanča 15 gadu jubileja; plkst. 14 priekšnesumi un plkst. 19,30 balle Royal York zālē.

SV. KATARĪNES

[illegible] septembrī — Sv. Katarīnes Mednieku un makšķernieku kluba balle Atlanta kluba telpās.

HAMILTONA

28. septembrī — Miķeļa tirgus HLB namā.

5. oktobrī — Ham. latviešu jaunatnes pulciņa Rota rudens balle Rainbow zālē.

19. oktobrī — Hamiltonas DV gada svētki.

16. novembrī — Valsts svētku sarīkojums.

Dzīve Savienotās Valstīs

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. 465-1169.
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798, Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE., APT. 16.

RAKSTĀMMAŠĪNAS
par visizdevīgākām cenām
ALEKSANDRS KANBERGS,
65 Ferrier Ave., pie Danforth Ave, Tel: 463-2667

Prof. Dr. N. Rozenauers dodas uz Kanadu

Prof. Dr. ing. Nikolajs Rozenauers no Sidnejas dosies uz Kanadu, kur 1963./64. mācību gadā būs vizitējošais profesors Vindzoras universitātē un lasīs lekcijas mechanikas fakultātē kinematikā, dinamikā un elastības teorijā.

Par vizitējošiem profesoriem, kad 1 gadu lasa lekcijas citā universitātē, parasti izvēlas slavenus zinātniekus, kāds savās speciālitātēs ir arī prof. N. Rozenauers. Vēlāk viņš atkal cer atgriezties Sidnejā, kur dzīvo tā dēls inž. A. Rozenauers ar ģimeni.

Prof. N. Rozenauers jau ir 73 g. vecs, un 41 gadu darbojas par mācību spēku universitātēs. Šīs gaitas viņš sāka 1922. gadā Latvijas universitātē Rīgā, turpināja Baltijas universitātē Pinebergā, Vācijā, un Austrālijā — Jaundienvidvelsas universitātē Sidnejā. Profesora sniegumos ir daudz zinātnisku darbu, kuros pausti atzinumi, kas izpelnījušies ievērību pasaules zinātnieku aprindās.

LATVIEŠU VIENĪBAS NAMAM

Latviešu nama fonda akcijas 100. dol. vērtībā iepirkuši: J. Miškins, H. Noriņš (2), J. Grīnbergs, S. Birnis, R. Veinbergs, K. Kivlis, E. Galdiņa un V. Rublis (2).

VĒLOS PIRKT
prof. K. Kundziņa grāmatu
LAIKI UN LIKTEŅI
Ja kāds varētu šai lietā izpalīdzēt, lūdzu rakstīt:
Prāv. A. Skrodelis,
99 Herkimer St., Hamilton, Ont. Canada.

...JUMU KALENDĀRS

26. oktobrī — TLTA Sestdienas ģimnazijas 10 g. atceres vakars plkst. 7,30 vak. Sv. Andreja baznīcas telpās.
2. novembrī — Mārtiņu balle Kolumbus zālē. DVT nod. sarīkojums.
2. novembrī — Toronto Latviešu biedrības 15 g. pastāvēšanas
9. novembrī — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde Eaton Auditorium.
14. novembrī — First Unitarian baznīcas zālē Ingrida un Karina Gutbergs (divas klavieres) T. L. Koncertapvienības koncerts.
16. novembrī — plkst. 8 vakarā Massey Hall Latvijas valsts svētku atceres sarīkojums.
30. novembrī un 1. decembrī — DV Ziemsvētku tirdziņš.
30. novembrī — TLB Diždanča 15 gadu jubileja; plkst. 14 priekšnesumi un plkst. 19,30 balle Royal York zālē.

SV. KATARĪNES

... septembrī — Sv. Katarīnes Mednieku un makšķernieku klubā balle Atlanta kluba telpās.

HAMILTONA

28. septembrī — Miķeļa tirgus HLB namā.
5. oktobrī — Ham. latviešu jaunatnes pulciņa Rota rudens balle Rainbow zālē.
19. oktobrī — Hamiltonas DV gada svētki.
16. novembrī — Valsts svētku sarīkojums.

KLUSUMA PARADĪZE ŅUJORKAS PIEVĀRTĒ

Ja jūs esat lielpilsētnieks, kas ilgojas pēc kalniem, mežiem, upēm, ezeriem, no Ņujorkas uz ziemeļiem 92 jūdžu tālumā esošā Kingstonas pilsētiņa un, galvenais, tās kalnainā, skaistā apkārtne ir īstā vieta. Bez skaistās dabas jūs tur sastapsit arī tautiešus, kopskaitā 37. Daži dzīvo pilsētiņā, bet lielākā daļa tās apkaimē, Katskiļu kalnu pakājē.

Jūsu korespondents pavadīja nedēļas nogali latviešu lauku mājā Alstera parkā, sešas jūdzes no Kingstonas. Tā pieder kādreizējam Auces tirgotājam Arnoldam Jirgensonam. Vai ikkatru vasaru apkārtnes tautieši rīko tur Līgo vakaru.

Nelielā meža apjoztā pļavā ciemiņš redz vēl pagājušo Jāņu ugunskuru, tā ogles un nesadegušos malkas klučus. Tie, kā saka viesmīlīgie mājastēvi, iegailēšoties atkal 1964. gada Jāņu nakts priekam.

Čikāgas, Ņujorkas, Detroitas, Losandželosas vai Filadelfijas ielu drūzmas uz visām pusēm neganti grūstītais tautietis var tur justies kā Dieva ausī. Alstera parks jums piedāvā klusumu, atspirdzinošu un tīru kalnu gaisu un, pāri visam, mieru, mieru . . .

Rītos pieceļoties, jūs tur neapsveic auto taures un spēkratu klaboņa. Tur jūs dirdzat tik ļoti latvisko vistu kladzināšanu un kādas sirmas Zemgales māmuļas piesardzīgu grabināšanos ap virtuves pavardu rītišķim. Tajā dominē salds piens, svaigas olas, īsta rudzu maize, lauku sviests un garžīga cūkas gaļa...

Vakaros, kad saule pazūd aiz Katskiļu kalniem, jūs apņem lauku sētas krēsla un lielpilsētniekam imponējošs klusums, ko šad un tad pārtrauc kāds suņa rējiens kaimiņu sētā.

Mājā mītošie latvieši, kopskaitā pieci, pretstatā lielpilsētu tautiešiem, izstaro mieru, apmierinātību. Tik naudīgi kā lielpilsētu tautieši viņi nav, bet tiem ir tas, kā pēdējiem trūkst: klusums, meži, ezeri, upes, kalni un veselīgs lauku gaiss, ko atspoguļo viņu latviskās, miermīlīgās sejas, acis, smaids.

Savu lauku sētu pret četristabu dzīvokli pilsētā tie nemainītu. Savs kaktiņš, savs stūrītis zemes tiem liekas patīkamāks nekā pilsētas bruģis, ielu čalas un netīrais gaiss.

Laba akmens sviediena attālumā esošā Hadzonas upe sniedz makšķernieka āķim zušus, „buļļa galvas" un vēlreiz zušus. Šo lauku sētu apmeklējuši latvieši no Bostonas, Longailendas, Indianapoles un pat Čikāgas.

B.

ČIKĀGAS IMPRESIJAS

Kā allaž mums mirstīgiem, blakus vasaras priekiem, patīkamai atpūtai un iespējām sastapties ar draugiem no tālām pasaules malām netrūkst traģisku notikumu. Tā čikāgiešus nule satrauca ziņa, ka nelaimē tenora V. Salnas brāļa dēls — Viktors Salna gājis bojā nelaimes gadījumā. Jaunais Salna kalpojis ASV armijā Korejā, kad citi nelaimes gadījumā ar kādu [illegible]. Nelaimīgā mirstīgās atliekas drīzumā pārvedīs uz Čikāgu, kur to [illegible] kapsētā, kur guldīts iemīļotais tenors Valdemārs Salna. Viktoru Salnu apbedīs ar militāru godu. Čikāgas latvieši izsaka sirsnīgāko līdzjūtību Salnu ģimenēm, kuras tik smagi piemeklētas nepilna gada laikā.

[illegible] Jānis Strods cietis, kritot no [illegible] 24 pēdas no zemes. Strods lauzis kreiso roku un smagi kontuzēts, taču būdams vīrs ar lielu izturību un [illegible] jau pēc [illegible] dienām bija [illegible] atstāt slimnīcu. Nelaimes [illegible] telefona sarunas ar Teodoru Zeltiņu, kurš Strodam paziņojis [illegible] ka Linarda Tauna nāvi.

Aktieri ar ziedu veltēm pēc M. Zīverta Minchhauzena precības brīvdabas uzveduma atkārtojuma Priedainē. Pirmā rindā vidū režisors un Minchhauzena lomas tēlotājs R. Mucenieks. Foto B. Sāvickis.

APSPIESTO NĀCIJU KOMITEJAS DIBINĀŠANAI ASV KONGRESĀ PRETOJAS VALSTS DEPARTAMENTS

Pēdējos trīs gadus Sav. Valstu Vietnieku nama deputāts Edvards J. Dervinskis (Illinojas republikānis) ir nepārtraukti lūdzis Apspiesto Nāciju komitejas dibināšanu ASV Kongresā.

Rezolūcijas par Apspiesto Nāciju komitejas izveidošanu Kongresā iesniegusi vēl 28 citi republikāņu un demokratu deputāti. Bez panākumiem. Šai idejai pretojas Valsts departaments.

Ārlietu ministrs Dīns Rasks 1961. gada 12. augustā datētā vēstulē Virdžinijas demokratu deputātam Hovardam V. Smitam cita starpā raksta:

„Es domāju, ka šādas Apspiesto Nāciju komitejas dibināšana kļūtu par iegansts kildām ar Pad. Savienību, sevišķi attiecībā uz Berlīnes krīzi."

Kā zināms, Berlīnes krīze nav atrisināta vēl šodien. Bet Apspiesto Nāciju komitejas dibināšanai Valsts departaments pretojas tāpat kā 1961. gadā. Krievu lāča glaudīšanā tas spēris pat soli tālāk.

Kad prez. Kenedijs šogad proklamēja Apspiesto Nāciju nedēļu, Valsts departaments mēģināja prezidenta proklamācijas tekstu mīkstināt, lai neaizvainotu Maskavu.

Šāds miermīlīgās koeksistences mīlošā departamenta solis tā aizkaitināja asi pretkomūnistisko laikrakstu „Chicago Tribune", ka tas jautāja:

„Kungi, kam jūs īstenībā strādājat? Brīvajai pasaulei — vai komūnistu verdzības imperijai?"

Deputāts Dervinskis, kritizēdams Valsts departamentu par atklātu pretošanos Apspiesto Nāciju komitejas radīšanai Kongresā, deklarē, ka Sav. Valstis nav līdz šim atmaskojušas Maskavas imperiālistu trokšņaino liekulību ne Apvienotajās Nācijās, nedz citur.

„Kremļa imperiālistu necilvēcību viņu okupētajās zemēs amerikāņu tautai varētu atmaskot tikai speciāla šim nolūkam radīta komiteja Kongresā," deklarē Dervinskis, piebilzdams:

„Šāda Apspiesto Nāciju komiteja būtu ļoti efektīvs ierocis aukstā kara uzvarā pret Pad. Savienību."

Im. B.

KĀZU GODĪBĀM GATAVOJOTIES

Kā aizgājušo panākt vai nākotni satvert gribēdamas, traucas auto nebeidzamās rindās pasaules auto metropoles naktī. Signālugunīm liesmojot un sirēnai griezīgi kaucot, garām aizdrāzās nelaimi vēstošais ātrās palīdzības auto. Nemiers un steiga visapkārt.

Kad dārdošais automašīnu vilnis attālinājies un vēlīnais gājējs beidzot var pāršķērsot ielu, šķiet, ka trauksmainā šodiena būtu aizrauta līdzi joņojošai auto straumei un pretī plestos latvju senču lauku sēta, jo kaut kur pa atvērtiem logiem dzidru balsu dziedātu dzird: Skaista mana tēva sēta tālajāi novadā.

Ir pats vasaras vidus, kad lielum lielā daļa miljonu pilsētas latviešu izklīduši atvaļinājumos vai patīkami atpūšas. Bet citi, skaitā pāri trīsdesmitiem, katru nedēļu divi reizes nedēļā aizmirst nogurumu un mēro ceļu uz Sv. Trīsvienības baznīcas sarīkojumu telpām, lai vairākas stundas ar dziesmām un skatuves tēliem šīsdienas latvieti aizvestu daudzus gadu simtus atpakaļ mūsu senču dzīves līksmākajā notikumā — kāzu svinēšanā. Viņi — šie nenogurušie vai nenogurdināmie — ir māksl. Lilijas Gleškes ansambļa dalībnieki, gatavojoties Senlatviešu kāzu uzvedumam Dziesmu svētku laikā Klīvlendā.

Kaut gan Senlatviešu kāzu pirmā vai abas daļas dažādās pilsētās ASV un Kanadā uzvestas jau 15 reizes, tomēr interese un aicinājumi rādīt tās atkal un atkal neapsīkst. Un ir vairāk kā dabiski, ka lielajā latviešu dziesmu un kultūras manifestācijā šovasar Klīvlendā detroitieši aicināti atkal.

Uzvedums, kas skar tikai vienu notikumu mūsu senču dzīvē — kāzas, bet kas prasījis tik daudz materiālu vākšanu un apstrādāšanu lielo uzvedumu radot, sastāv no divi daļām: Senlatviešu kāzas un Bāleliņu ierašanās. Visbagātākā etnografiski īstām mūsu senču kāzu izdarībām ir uzveduma pirmā daļa. Otrā daļā bāleliņi ierodas tautieša mājā un cenšas pierunāt māsiņu atgriezties atpakaļ tēva sētā. Kad tas neizdodas, bāleliņi raud, jo māsiņa saka:

Kādu Laima mūžu lika,
Tāds man mane jādzīvo.
Es nevaru pāri kāpti
Pār Laimiņas likumiņu.

Visam uzvedumam cauri vijas sākumā noklausītā tautas dziesma Skaista mana brāļa sēta. Uzsvērtāks šis motīvs uzveduma otrā daļā, kur māsiņa skumst par atstāto tēva sētu, kur:

Kalnā baltas ievas ziedē,
Lejā upe burbulēja.

Kur:

Lēni,lēni Dieviņš brauca
No kalniņa lejiņā.

Gleznainā tautas dziesma, kuras meldija radīta un ceļojusi uz šejieni no tagadējās Latvijas, kā vadmotīvs domāts arī aranžējuma trešajai daļai Atvadības, bet kas vēl tikai rašanās stadijā un par ko varēs sākt runāt tikai pēc Klīvlendas dziesmu svētkiem.

Raugoties spraigajā ansambļa mēģinājumā ar Laimdotu Gleški pie klavierām, kas tveicīgajās telpās turpinās vismaz divas stundas, grūti pat nogaidīt brīdi, kad varētu pārmīt dažus vārdus ar ansambļa dvēseli Liliju Gleški. Kad tas beidzot izdodas, atkājas interesanta statistika: ansambļa kodols veidojas no Detroitas latviešiem — visi apskaužamu balsu īpašnieki, bet talcinieki uz mēģinājumiem un izrādēm brauc no dažādažādām ASV un Kanadas malām. Iemesls tam: uzveduma personu skaits tik liels, ka ar Detroitas latviešu mazo skaitu vien nepietiek.

Laika tecējumā un apstākļu sagadīšanās dēļ jāizdara arī vairākas tēlotāju maiņas. Tā visā līdzšinējā Senlatviešu kāzu uzvedumu virknē līgavai (Lilija Gleške) Klīvlendā būs jau piektais līgavainis (A. Kivlenieks) no Toronto. No Indianapoles brauc brīvmāksl. V. Meļķis, Vigo Burģis un Jānis Eelberts. Arī vijolnieks Imants Gleške, būdams vasaras atvaļinājumā Detroitā starp koncertsezonām Indianapoles Simfoniskā orķestrī, būtu jāsauc par ārpagastnieku. T. Barbins un J. Ūdris mēro ceļu no Klīvlendas. Kaimiņu pilsētā Ann Arborā dzīvo J. Ducmanis, Kalamazū P. Lielzuika. No vistuvākās kaimiņu pilsētas toties ļoti cītīgi brauc A. Šķirmante. Ja arī katra Detroitā dzīvojošā dalībnieka ikreiz nobraukto jūdžu skaits nesniedzas simtos, pašu dalībnieku „statistiķi" tomēr aprēķinājuši, ka Klīvlendas uzveduma mēģinājumiem vien viņi kopsummā nobraukuši krietni pāri par desmit tūkstoš jūdzēm.

Kaut arī grandiozā uzveduma sagatavošana no visiem ansambļa dalībniekiem šovasar prasa lielu piepūli, līdzšinējais darbs un panākumi ir garantija, ka ansamblis arī nākotnē paliks par kodolu entuziastiem, kas tautiskos uzvedumos atdzīvinās mūsu senču dzīvi viņu priekos un bēdās, svētkos un godībās, tā sargājot sevi un mūs no iestigšanas asimilācijas dūksnājā.

P. Z.

ATGĀDINĀJUMS

Gaujienas ģimnazijas absolventu, skolēnu un skolotāju sanāksme, sakarā ar ģimnazijas jubileju, notiks Dziesmu svētku laikā Klīvlendā, sestdien, 31. augustā, pulkst. 12.30, Lewis telpās, Šeratona viesnīcā. Lūgti piedalīties arī tie, kas vēl nav pieteikušies.

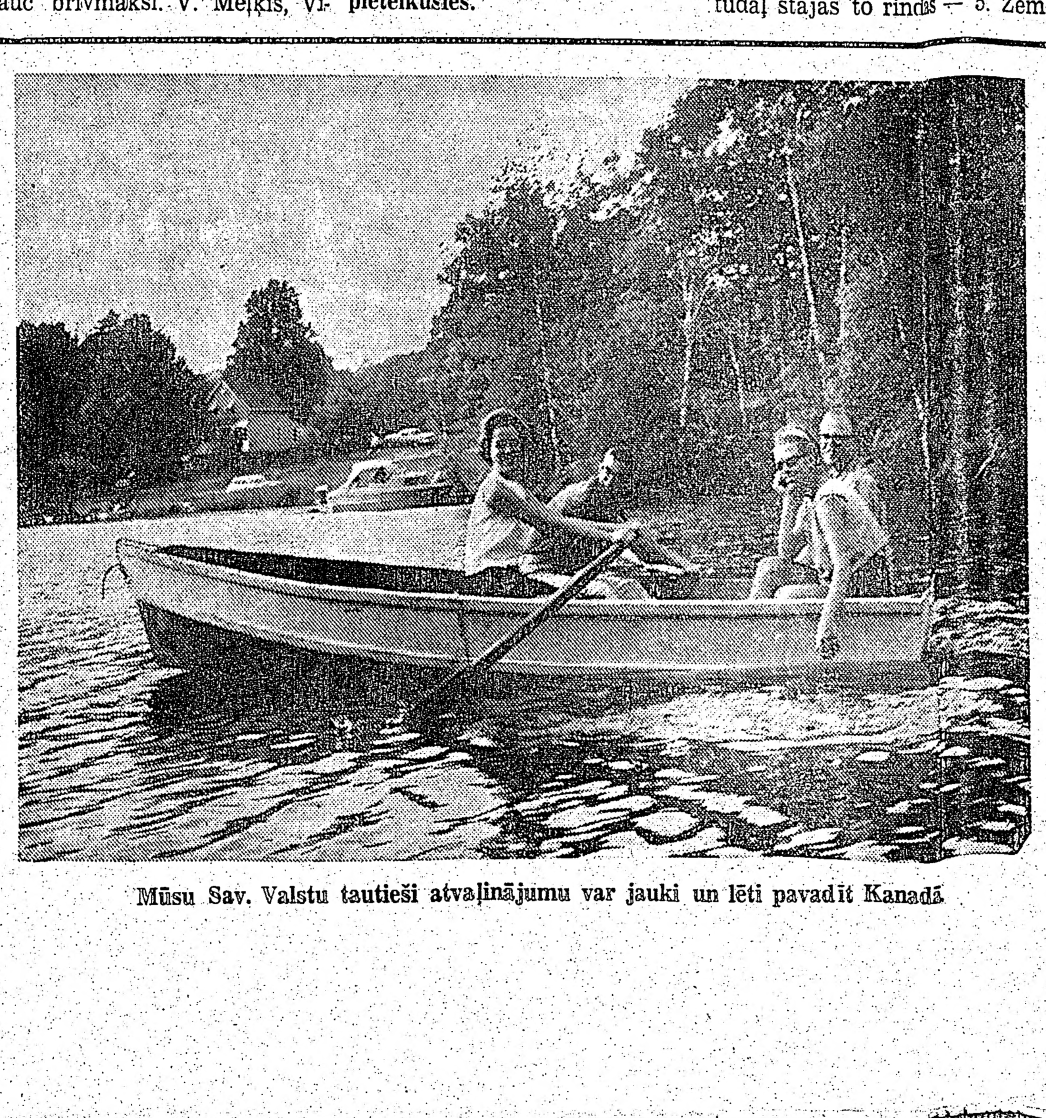

Mūsu Sav. Valstu tautieši atvaļinājumu var jauki un lēti pavadīt Kanadā

Ar zobenu un arklu

Vecajam latviešu strēlniekam un krietnam Zemgales sētas kopējam Eduardam Bergmanim 20. augustā aprit sešdesmitpiektais mūža gads. Jaunībā viņš agri iepazīst darbu un tā svētību, vienlaicīgi strādādams tēva uzņēmumā un apmeklēdams tirdzniecības skolu.

Karavīra gaitas uzsāk bij. Krievijas armijā. Nodibinoties Latviešu strēlnieku pulkiem, B. tūdaļ stājas to rindās — 5. Zemgales strēlnieku pulkā, kura sastāvā izcīna visas smagās strēlnieku cīņas.

1919. gadā pārrodas dzimtenē un stājas nacionālās armijas rīcībā, kur ar 8. Daugavpils kājnieku pulku piedalās cīņās Latgales frontē. Cīņu noslēgumā komandēts uz Rīgu, kur beidz armijas instruktoru kursus. Pēc demobilizācijas B. atgriežas dzimtajā pagastā, kur iegūst Latvijas atbrīvotājiem piešķirto zemi Nedaudz gados uz paša izkarotās zemes platības, kas vēl neizkopta, paceļas saimniecības ēkas, iekuplo dārzs un kultivēti tīrumi. B. rosībā pagastā neaprobežojas vienīgi ar lauksaimniecisko darbu. Viņš darbīgs arī vietējā sabiedriskā dzīvē. Ar savu objektīvo nostāju, mērķtiecīgu izrīcību un taisnīgo nostāju B. iemanto uzticīgus draugus un atbalstītājus. Kad pilnīgi iekoptais zemes stūrītis kuplo pilnbriedumā, kara ugunīm tuvojoties Zemgalei, arī Bergmanis pievienojas bēgļu pulkiem.

1950. g. no bēgļu nometnes Šlēzvigholšteinā viņš ar ģimeni ieceļo ASV un apmetas Ročestrā, N. Y. Svešumā ap viņu izaudzis mundrs mazbērnu pulciņš, kuru jaunais mūžs ievirzīts latviskā gaisotnē.

Kā karavīrs un zemes arājs viņš nešaubīgi tic izkarotām vērtībām, kas reiz īstenojās ar neatkarīgās valsts tapšanu.

Cerības un ticība Latvijai lai neizzūd turpmākajos mūža gados!

A. Vilks

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ČIKĀGA

◉ DV apvienības šaušanas kopu tagad vada Jānis Kārkliņš, 5543 W. Diversey Ave., tel.: BE 7-9734. Interesenti šaušanā vēl var pieteikties.

◉ Ciānas ev. - lut. draudzes kapu svētki Okridžas kapsētā, Ciānas draudzes nodalījumā, notiks 18. augustā, informē draudzes priekšnieks Jānis Eglīte.

◉ Kāds vēl šobrīd policijas nenotverts Čikāgas latvietis terrorizē telefoniski Čikāgas un tuvāko priekšpilsētu latvietes.

Pēc piezvanīšanas, kas parasti notiek starp plkst. 2 un 4 pēcpusdienā, nelietis uzaicina sievietes uz satikšanos.

Saņēmis noraidošu atbildi, viņš tad apvaino tās ar nekītriem vārdiem.

Par bez mazākā akcenta latviski runājošo nelieti ziņots kā policijai, tā telefona sabiedrībai.

◉ Latviešu skolas rīkotie bērnu svētki notiks svētdien, 25. augustā, Muller pļavu mežiņā, pie Pirmās avenijas un Rūzvelta ceļa krustojuma Meivudā. Sākums plkst. 11 no rīta.

◉ Par Illinojas latviešu federālās kreditsabiedrības valdes pr-di ievēlēts Viktors Kraulis, par viņa vietniekiem Uldis Vītols un Viktors Vīksniņš, bet par sekretāru Arturs Pormals, par kasieri — Rūdolfs Vanags. Kreditsabiedrība atvērta trešdienās, no plkst. 7,30 līdz 9,30 vakarā Latviešu namā.

◉ Krievu okupantu izvākšanos no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas laikrakstā „Sun-Times" pieprasa Lietuvas ģenerālkonsuls Čikāgā Dr. Petras Daužvardis.

ŅUDŽERSIJA

◉ DV Ņudžersijas apv. noslēgusies jūnija ziedojumu vākšanas akcija. Ar 14 ziedojumu vākšanas sarakstiem savākts $ 278,25. Čaklākie ziedojumu vācēji: V. Neimanis savācis $ 77.25; M. Gabliks — $ 45,00; Ž. Jaunzems — $ 29,00; Fr. Lucis — $ 25.00; A. Vīgants — $ 24,00 un J. Skalbergs — $ 20,00.

DV Ņudžersijas apv. pr-ks Fr. Lucis uz dažiem mēnešiem pārcēlies darbā Ņujorkas valsts zieméļos. Viņa prombūtnes laikā apvienības vadību pārņēmis pr-ka vietn. V. Zutis.

DV ASV zemes valde izteikusi pateicību DV Ņudžersijas apv. inf. noz. vad. V. Neimanim un citiem par aktīvo un sekmīgo rīcību latviešu tautas deportācijas dienas atzīmēšanā amerikāņu sabiedrībā š. g. 14. jūnijā.

V. N.

GRAND RAPIDI, MIČ.

◉ Š. g. 25. jūlijā no okupētās Latvijas pie saviem piederīgiem Sav. Valstīs ieradās Vilhelmīne Skrīveris. Detroitas lidostā to sagaidīja dēls Juris, meita Skaidrīte Kļaviņa un znots Pēteris Kļaviņš no Grand Rapidiem.

Vilhelmīne Skrīveris okupētā Latvijā dzīvojusi Līgatnē. Pirms atlidošanas uz Sav. Valstīm devusies uz Maskavu un no turienes lidojumu līdz Detroitai veikusi 20 stundās, astoņmotorīgā džeta lidmašīnā, caur Briseli un Amsterdamu. Atbraucēja dzīvos pie saviem piederīgiem Grand Rapidos. Šī jau ir ceturtā latviešu māmuļa, kas aizvadītajos gados ieradusies no Latvijas Grand Rapidos.

◉ Šinīs dienās no Vācijas ASV ieradās un apmetās uz dzīvi Grand Rapidos A.Balodis ar 18 g. v. meitu Laimdotu un 11 g. v. dēlu Ziedoni. Vācijā viņi dzīvojuši Minchenē, galvojumu tiem sagādāja un iecelošanu izkārtoja Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev. - lut. draudzes kasieris A. Grīnbergs.

◉ Pirmo reizi draudzes pastāvēšanas laikā bērnu vasaras nometnē var notikt Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev. - lut. draudzes pašu lauku īpašumā. Nometni atklāja 4. augustā. Īsu svētbrīdi vadīja draudzes mācītājs Kr. Hermanis. Pēc tam runāja draudzes priekšnieka vietnieks A. Valdmanis un nometnes vadītāja cand. theol. V. Fricsone. Nometnes vadītājai palīgos darbojās V. Fricsons. Dzintra Pastniece, Līga Buša, Egils Ozoliņš un Laimdota Balodis. Saimniecību vada A. Tālberga. Bērni labvēlīgos lauku apstākļos varēs pavadīt 2 nedēļas.

V. Z.

Piedalīsies māc. Jēkabs Mekšs no Brazilijas un māc. A. Rautenšilds. Dziedās draudzes koris Eduarda Strautmaņa vadībā.

Dienvidkalifornijas draudze Los Angeles, 2450 Griffin Ave. (Māc. jaunā adrese: 5630 Radford Ave., North Holliwood, Cal., tālr. PO 61191).

25. augustā, plkst. 11-os Jaunatnes iesvēte. Māc. E. Lamberts un māc. E. Caune. Solisti St. Jansone un J. Matuzovs (vijole). Ērģelniece Velta Barvika.

1. septembrī, plkst. 11-os. Rietumu krasta Jaunatnes dienu dievkalpojums. Piedalās māc. E. Caune, O. Kleinbergs, A. Grietēns. Soliste Ruta Gerke. Ērģeles Velta Barvika.

ASV BAZNĪCĀS

ČIKĀGA

Čikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudze, 5015 W. Ferdinand St.

18. augustā, plkst. 10 dievkalpojums, māc. A. Rautenšilds.

18. augustā, plkst. 1 p. p., Oakridge kapsētā Ciānas draudzes nodalījumā kapu svētki.

Mūsu Pestītāja baznīcā, 420 Dawners Place.

Latvijas ev. - lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1648 So. 11th Ave., Meivudā. Mācītājs Pāvils Kirsons, tel. FI 3-2420.

DETROITA

Sv. Pāvila ev. - lut. draudzes dievkalpojumi notiek katru svētdienu, plkst. 12 dienā Holy Trinity ev. - lut. baznīcā, Maxwell un E. Warren Avenues, pie Van Dyke. Turpat plkst. 11 notiek Latviešu skola un bērnu dārzs. Baznīcas, skolas un grāmatu galda telefons: WA 2-2248. Māc. V. Liventāls.

Katra mēneša beidzamā svētdienā, plkst. 3 p. p. dievkalpojums Redeemer luterāņu baznīcā, 1360 Pauline Blvd., Ann Arborā.

SACRAMENTO

Sakramento, Sv. Krusta ev. lut. baznīcā, 45 un H ielā.

OKLANDE, KALIF.

Oklandē, Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway avenijā.

BURLINGAME (Kal.)

Burlingamā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

LOSANDŽELOSA, KAL.

Dienvidkalifornijas draudze, 2450 Griffin Ave., L. A. 31.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11-os. Svētdienas skola un koŗa mēģinājums plkst. 9.30 Visi laipni aicināti.

◉ Ar Amerikas nacionālo grāmatu balvu apbalvots romānists J. F. Povers par savu grāmatu „Morte d'Urban". Leons Edels apbalvots par amerikāņu rakstnieka dzīves aprakstu un dzejnieks Viliams Stafords par dzejas krājumu „Ceļojums pa tumsu".

◉ Amerikas grāmatu tirgū lielu ievērību izpelnījušies Gintera Grasa grāmata „Skārda bungas" un Uves Johansona grāmata „Atzinumi par Jēkabu". Kritika šīs grāmatas atzīst kā labākās šajā gadā.

ro.

Jāņa Šķirmanta
APGĀDAM
JAUNA ADRESE:
828 Hinman Av.,
Evanston, Ill., USA.

PA SVEŠĀM TAKĀM

KRISTUS CIEŠANU SPĒLES

Kristus ciešanu spēles ASV izrāda apm. 30 gadus, un kopš 1939. gada katru vasaru šādas izrādes notiek brīvā dabā Melnajos kalnos (Black Hills), Dienviddakotā. Desmit pēdējos gados izrādes ziemā notiek arī Floridā. Izrādē piedalās 250 aktieru, rādot Kristus pēdējās 7 dienas Spīrfišas pilsētiņā, netālu no Rapidsitijas.

Izrāde sākas ar ievadu, kam seko Kristus ienākšana Jeruzālemē, atvadīšanās no Marijas un Martas, pēdējais vakarēdiens, lūgšana Ģetzemanes dārzā. Tam seko tiesa, novešana pie augstajiem priesteriem, pie Pilata un ķēniņa Heroda. Notiek krusta nešana uz Golgatu krustā sišana un apglabāšana, bet izrādi beidz ar augšāmcelšanos.

Redz pilsētas vārtus, Marijas un Martas māju, romiešu gubernātora Pilata pili, templi, augsto priesteru sanāksmi, Ģetzemanes dārzu, Golgatas ceļu un Kalvarijas kalnu. Atkarā no darbības, apgaismojums regulē izrādes noskaņu, sākot ar mēness gaismu un saules lēktu līdz gaišai pusdienas saulei un rietam. Redzami romiešu karavīri uz arabu zirgiem, jājot pa pilsētas ielām un grūžot iedzīvotājus kamieļu karavanas ceļā. Baloži izbēg no būriem, bet tirgotājus un auglotājus izdzen no tempļa.

Izrādes centrā ir Viņš — Kristus, kuru sākumā saņem ar gavilēm, bet vēlāk nosoda. Un Viņš iet sāpju ceļu uz Golgatu, cieš krustā sišanu un nāvi un ceļas augšām.

Iespaidu pastiprina aiz skatuves redzamie Melnie kalni, radot Palestinas iespaidu un izrādei piešķirot reālāku norisi. Liekas, ka skatītāji noskatās nevis kādu izrādi, bet piedalās un vēro vēsturiskus notikumus.

Kristus tēlotājs Josefs Meiers, pēc izcelsmes vācietis, lomu tēlojis vairāk kā 5000 izrādēs un savā tēlā liekas it kā ieaudzis. Izrādes notiek trīs reizes nedēļā, pie kam ieejas maksa ir mērena, bērniem puscena. Izrādē gandrīz vienmēr visas vietas aizņemtas, tikai pēc tam ir grūtības ar mājās tikšanu, jo apkārtējos ceļus labo, veidojot tos pēc modernām prasībām.

Bet atvaļinājuma ceļojumā nevar kavēties pie vienas dienas iespaidiem. Ik nākamā diena dod jaunus iespaidus, redz jaunus skatus un rada jaunas problēmas.

Tikai dažus desmitus jūdžu no Spīrfišas, bet jau Vaiomingas valstī paceļas Velna tornis (Devils Tower), kas atgādina milzīgu nocirstu koka celmu. Šis klinšu bluķis paceļas pāri par 5000 pēdu, kaut gan tā izskats katru gadu mazliet mainās, jo daļa vaļējo klinšu gabalu nokrīt. Šī klinšu brīnuma pakājē dzīvo prēriju suņi, kas izskatās pēc lielām žurkām, bet kas labprāt stāv uz pakaļkājām. Apkārt šim klinšu bluķim ir nobrukuši akmeņi, bet vēl tālāk to ietver koki. Pašā torņa virsotnē aug kaktusi. Daudz labāks un pilnīgāks iespaids ir vērojot šo dabas brīnumu no tālienes, jo tuvumā bez klintīm neko vairāk arī nevar saskatīt. Pēc tam atkal sākas prērija, ko pārtrauc tikai Lielo ragu (Bighorn) kalni. Ceļš pa līkumainiem ceļiem dažās vietās iet stāvus kalnā, lai pēc tam atkal tikpat strauji brauktu zemē, kur maza upīte izgrauzusi dziļu kanjonu. Stāvās klintis augšā gandrīz saiet kopā, liekas, ka braucējs nokļuvis dziļā aizā. Kalnu plavās kovboji zirgos gana lielus aitu barus, droši vien, vairāk tūkstošu.

Pēdējā pilsētiņa pirms Jelovstonas ir Kodī, kur liekas, ka katrs iedzīvotājs ir kovbojs. Ik vakaru notiek rodeo sarīkojums, ko ievada parāde pa pilsētas ielu. Parādes priekšgalā divi kovboji jāj ar karogiem, pēc tam seko rodeo dalībnieki, jauni un veci, kovboji un kovgerlas, pat kāds trīs gadi vecs puika bija uzsēdināts ponija mugurā, bet mazliet lielākais brālis drošības dēļ viņu pieturēja. Tad sekoja ugunsdzēsēju auto, pilns bērniem, un beigās svētku viesi savās mašīnās.

Rodeo spēles iesākas ar kovboju polonēzi, kur zirgi veidoja dažādus grupējumus. Sekoja dažādi veiklības demonstrējumi, kā: cepures pacelšana no zemes, zirgu paklausība, mežonīgo zirgu savaldīšana un bullēnu pieveikšana, sasienot kājas, kad tas ar laso jau nogāzts. Vakarā pilsētas parkā notiek ugunsdzēsēju koncerts.

V. Irbe

LATVIEŠI TREJDEVIŅĀS ZEMĒS

● Frīportas, pie Ņujorkas, ģimnazijas 3. klases skolniece 17 g. vecā Zinta Konrāde Apmaiņu kluba eseju sacensībā ieguva pirmo godalgu Frīportā un arī visas Ņujorkas pavalsts mērogā. Savā esejā Konrāde rakstīja par brīvības nozīmi.

● Teksasas filatelistu klubu apvienības gadskārtējā izstādē Fortvortā jauniešu klasē piedalījās arī latviešu jaunieši ar Latvijas pastmarkām. A. Rēvalds ieguva pirmo vietu un izstādes galveno balvu jauniešu klasē. Otro vietu un lenti ieguva J. Bērziņš, bet trešo vietu un lenti — J. Bērzkalns.

● Minsteres latviešu ģimnazijas palīdzības fonds no U. Siliņa lugas Vēstule no dzimtenes izrādē Balaratā ieguvis 25 mārc. Gleznotājs Uldis Āboliņš latviešu ģimnazijas palīdzības fondam Sidnejā dāvinājis savu akvareli 25 mārc. vērtībā. Fonds vēl nav izšķīries gleznu izlozēt vai sūtīt uz Vāciju.

ZIŅAS PAR IZSTĀDĒM UN MŪSU FILATELISTU LĪDZDALĪBA

Sākot ar šo gadu, vērojama dzīvāka latviešu filatelistu līdzdalība izstādēs, kur iespēja arī atgādināt, kaut tikai filatelijas laukā, Latvijas vārdu. Šādas līdzdalības rosināšanai pie Latviešu filatelistu apvienības tagad pastāv izstāžu nozare, kas saņēmusi zemāk pārskaitītās ziņas par izstādēm Sav. Valstīs un par mūsu krājēju līdzdalību.

28./29. septembrī Cincinati pilsētā, Ohio, notiek gadskārtējā vietējās filatelistu biedrības izstāde. Pieteikšanās līdz 14. septembrim. Ielogu lielums — 9 parastas albuma lapas (8½ × 11"), maksa par ielogu — $ 1.50. Ir arī jauniešu klase. Pieteikumu veidlapas pieprasāmas Mr. S. T. Bailey, 8664 Wetherfield Lane, Cincinnati 36, Ohio.

25./27. oktobrī Filadelfijā 24. gadskārtējā Pensilvēnijas un Delavares klubu apvienības izstāde SEPAD. Pieteikšanās līdz 15. septembrim. Ielogu lielums — 12 albumu lapas, maksa par ielogu — $ 4,-. Pieteikumi pieprasāmi Mr. A. H. Kessler, 7934 Pickering St., Philadelphia 50, Pa., USA.

Jaunatnes klase paredzēta tikai pirmo dienu aplokšņu grupā. Šajā izstādē paredzējuši piedalīties Filadelfijā dzīvojošie A. Engels un G. Pērkons.

29./30. novembrī Memfis pilsētā, Tennesī, filatelistu klubu apvienības izstāde MEMPHEX. Pieteikšanās līdz 15. novembrim. Ielogu lielums 24 × 30" — ērts 6 lielākām albuma lapām vai saspiežot arī 8 lapām 8½ × 11" lielam. Ielogu maksa — $ 4.00 par ielogu. Ir arī jauniešu klase pie šiem pašiem maksas noteikumiem.

Pieteikumi pieprasāmi Mr. Fred M. Lamon, P. O. Box 125, Memphis 1, Tennessee.

Klīvlendā no 29. augusta līdz 1. septembrim, Dziesmu svētku laikā, Society of Philatelic Americans izstādē līdzdalību pieteikuši no Toronto latviešu kluba E. Alberinga, R. Norītis un J. Ronis no Detroitas latviešu kluba — D. Grauds, P. Purviņš un A. Vēveris.

Springfield, Illinois valsts izstādē (State Fairs), laikā no 9. augusta līdz 18. augustam filatelijas izstādē piedalās detroitietis A. Vēveris.

☆

Baltimorā 6./8. septembrī Emerson hoteļa telpās notiks vācu un vietējā filatelistu klubu izstāde BALPEX 63, kur piedalīsies A. Engels ar Latvijas markām.

Ņudžersijā 20./22. septembrī Ziemeļdžersijas klubu federācijas izstādē NOJEX 1963, piedalīšanos pieteicis R. Norītis no Toronto.

No Anglijas O. Pīlants piedalās gaisa pasta starptautiskā izstādē Beļģijā ar Latvijas lidpasta markām un starptautiskā izstādē Turcijā ar Cēsu (Wenden) markām.

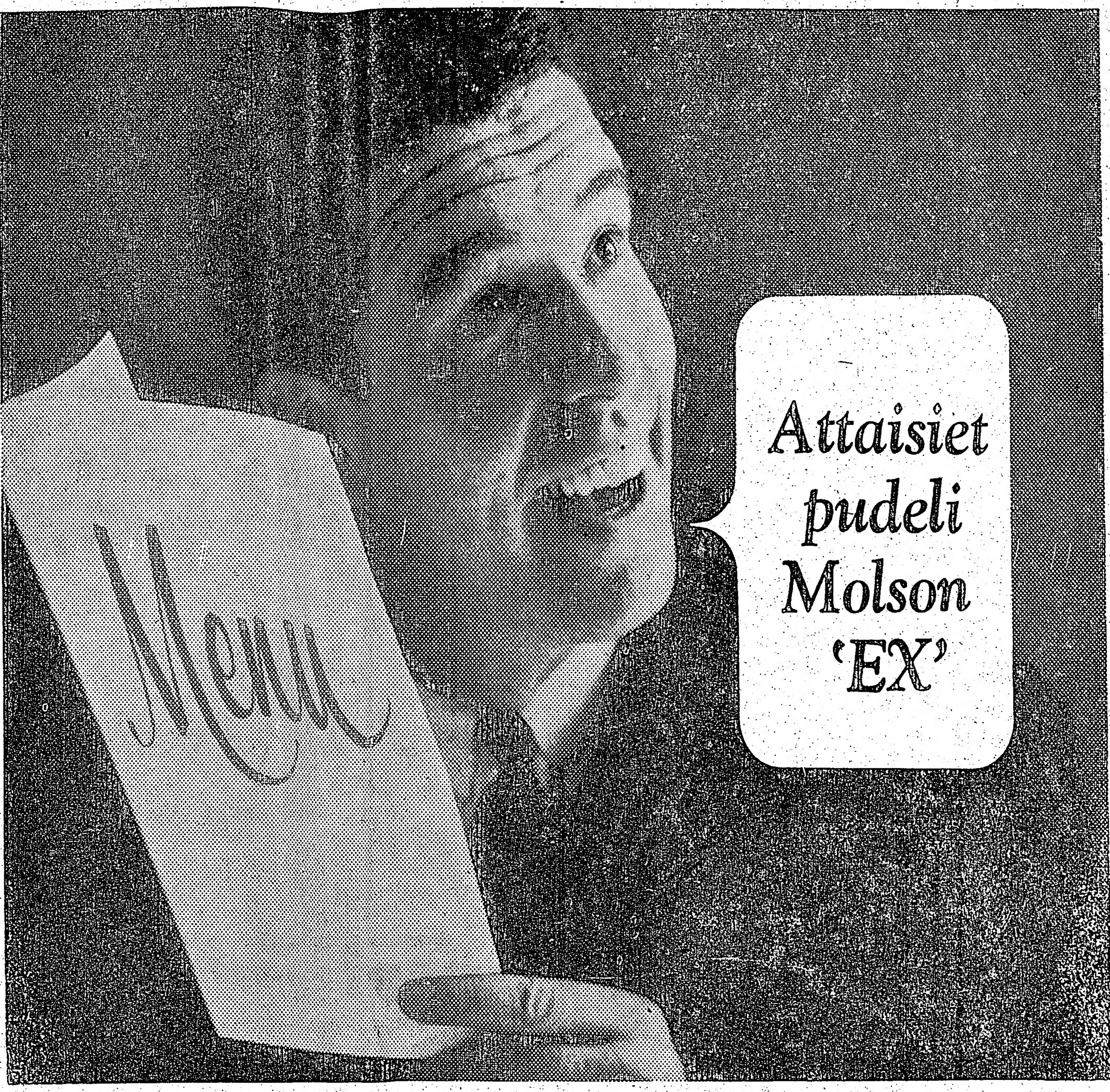

Nenoliedzami labs alus!

Attaisiet „EX"! Neapšaubāmi tas ir labs. Molsona eksporta alus veicina apetītu. Tas arī ir viens no iemesliem, ka „EX" ir Kanadas iemīļotākais alus. Tādēļ jau arī to pārdod vairāk kā miljonu pudeļu ik dienas. Nogaršojiet „EX" visā drīzumā!

MOLSON EXPORT

PATSTĀVĪGI ALUS DARĪTĀJI KOPŠ 1786. GADA.

MOLSON EXPORT ALE — EXPORT — EXPORT

1st in ale sales

FRANK VASS
B.A.

ADVOKĀTS · NOTĀRS

263 College ielā, Toronto,
(pie Spadina Ave.)
TEL WA 2-6112, 2-6111.

J. Sarma

Agnus indignus

Es, Doktor iuris, et medicinae, et theologiae Jānis Reiters rakstu to, kas tālāk lasāms, Dūderhofas mācītāja mājā Tā Kunga 1697-tā gada Ziemassvētku naktī, kas varbūt kļūs arī par pēdējo Ziemassvētku nakti manā mūžā, jo esmu vecs un fiziski un garīgi salauzts vīrs.

Pirms sāku rakstīt, es daudz domāju par to, vai tad, kad cilvēkam viss, ko viņš piedzīvojis, strādājis, mīlējis, cietis un cīnījies, liekas tikai kā kādreiz dzirdēta pasaka, ir jel kāda jēga vairs par to rakstīt? Jo tas, kas glabājas tikai atmiņā, taču nevar būt ne īstenība, ne patiesība, pēc kuras tā ilgojas cilvēka prāts. Bet es to arī nedaru in sanctificationem et in scandalum, kā saka pravietis, bet vienkārši tādēļ, lai pirms lielā klusuma, kādā mans ceļš izbeigsies, kā ceru, visai drīzi, vēlreiz pārskatītu neizprotamo vētru un negaisu viļņoto okeanu, ko sauc par dzīvi.

Gadi attālina, un jo vecāki kļūstam, jo mazāk mūs saprot apkārtne, kurā dzīvojam, un jo mazāk tāpēc mēs tai esam vajadzīgi. Tā mūs cieš, ja esam neaizstājami, bet tiklīdz ir kāds, kurš stājas mūsu vietā, mēs tiekam aizmirsti. Un kādēļ gan tas lai tā nebūtu? Galu galā viss, par ko esam cīnījušies domādami, ka cīnāmies kādas patiesības labā, ir taču bijusi tikai mūsu pašu lieta un tādēļ arī ļoti maza lieta. Un ja Zālamanis saka, ka pat vislielākās, skaistākās un derīgākās lietas ir tikai niecība un niecību niecība, tad kā gan atsevišķais cilvēks ar savu sīko gribu, savu nevarību, maldiem un smieklīgajām iedomām varētu prasīt, lai viņu kāds atceras, kad tā laiks ir pagājis? Gan neliešus un ļaundarus reizēm atceras pat gadsimteņiem ilgi, jo cilvēki tīksminās ar to, ka iedomājas sevi labākus par īstiem vai iedomātiem ļaundariem. Skatīdamies kāda nelieša sejā, ikviens jūt sevi pilnīgāku, godīgāku un labāku. Tas, ko es varu domāt vai teikt par savu dzīvi, nav nožēla par to, ka tā bijusi tāda un ne citāda, ne arī jāieskata kā pārmetumi tiem, kas man to reiz darījuši nepanesami smagu.

Viss, kas man reiz likās bezgala svarīgs un par ko iedegos naidā un dusmās, kad citi to negribēja atzīt, tagad liekas nesvarīgs un niecīgs. Dzīve rit tālāk, gan svētīta mierīgā darbā, gan arī mēra vai karu postīta, bet tomēr arvienu tā pati. Es maz par to vairs ko zinu, jo šai klusajā kaktā no tās dzirdama tikai vāja atbalss.

Es negribētu teikt, ka būtu šo vietu iemīlējis, tāpat kā vienkāršos un gandrīz pirmatnējī robustos dabas bērnus, kādi ir mani draudzes locekļi. Svētdienās viņi nāk baznīcā, klausās, ko tiem saku no kanceles, un saņem pie altāra vakarēdienu. Bet viņi to dara tāpēc, ka tas pavēlēts, un viņi nespēj pretoties. Tāpat viņi paklausa, kad tos spiež baznīcā laulāties. Arī savā nāves stundā viņi saņem manu svētību kā kaut ko neizbēgamu, pēc tam, kad jau pateikuši ardievas labajiem un ļaunajiem gariem laukos, mežos, kūtīs un mājokļos, kuriem viņi nesuši ziedus visu mūžu un par kuriem tic, ka tie aprūpēs viņu dzīvi arī citā saulē, pie tam, pēc viņu domām daudz labāk un drošāk nekā tas, ko es viņiem sludinu. Vai es drīkstu uz viņiem par šādām domām ļaunoties?

Nē, to nedaru, jo esmu pārliecināts, ka ļaudis, kas uzauguši zem šīm pelēko mākoņu aizklātajām un zemajām ziemeļu debesīm, kurām trūkst laimīgo dienvidzemju debesu dziļuma, plašuma un spožuma, ļaudis, kas mūždien neredz nekā cita kā purvainos tīreļus ar apķērpušajām priedēm un pelēku smilšu uzkalniņiem, kuri tiem spēj dot tikai trūcīgu uzturu, — nespēj saprast ne gudrību, kura radusies mājokļos, ko rotā marmora kolonnas, nedz arī patiesības, kas dzimušas Sinaja kalna patvērumā. Tāpēc es nesaku, ka būtu ko še iemīlējis, — esmu tikai pie visa pieradis.

Es dzirdu, ka aiz loga, kurš pilnīgi aizledojis, auro neganta ziemeļaustrumu vētra. Tā traucas šurp no Piņņu jūras līča un nes sev līdzi smagus sniega vālus. Kad vēja šņākoņa uz kādu brīdi aprimst, es dzirdu garus, gaudīgus kaucienus. Tie ir vilki, kas tur gaudo. Katru nakti viņi ložņā ap ciema kūtīm, meklēdami mazāk sasalušas vietas, lai tad tur izkašņātu pamatus un iekļūtu kūtīs pie lopiem. Ir baigi, ja cilvēkam šādā naktī jābūt ārpus mājas, jo tam tad nereti jāuzņemas ar izsalkušajiem dzīvniekiem cīņa uz dzīvību un nāvi, kas reti kad beidzas par labu cilvēkam, kaut tas arī būtu bruņojies ar cirvi vai zobenu. Šādu cīņu pirms pāris nedēļām bija izcīnījis mans ķesteris Bengts Pedersens, atgriezdamies mazliet kunga prātā no kristībām, kur es viņu biju aizsūtījis savā vietā. Kad viņš pēc smagas cīņas ieklupa pastorāta pagalmā, viņam trūka labās auss, bet kreisās rokas pirksti bija sakosti tā, ka plauksta vairs nebūs lietojama.

Esmu šai naktī visā mājā gluži viens, jo mana virtuvene Brigita Larsa meita, kad bija jau laikus pagatavojusi man vakariņas, aizgāja pie sava brāļa, ciema vecākā, kur paliks līdz rīta dievkalpojumam. To viņa dara tā katru gadu tāpēc, ka mans priekštecis, mācītājs Knuds Bengtsons tieši Ziemassvētku priekšvakarā atrasts savā istabā guļam uz grīdas miris. Kopš tā laika viņš katru Ziemassvētku nakti rādoties Brigitai mācītāja mājā kā dzīvs, un viņa dzirdot, kā viņš cīnās ar nāvi.

Es pieņemu, ka galu viņš dabūja nelaimīgi krītot, jo, cik zinu, tad slimojis ar krītamo kaiti.

Pēc nelaimīgā Knuda Bengtsona nāves Dūderhofas draudzē nav gribējis apmesties neviens mācītājs, jo tā ir ļoti nomaļa, krievu sirotāju, mēra un neražu postīta un tāpēc ļoti nabadzīga. Tā pagājuši daudzi gadi, un ļaudis, atstāti bez mācītāja, ieslīguši garīgā tumsā, mežonībā un netiklībā. Bērni palikuši nekristīti, jaunekļi neiesvētīti, vīri un sievas dzīvojuši kopā nelaulāti. Protams, ka tad arī no jauna pamodušās visas agrākās pagāniskās paražas un māņticības, un parādījušies arī burvji un raganas. Gan to nav trūcis arī Knuda Bengtsona laikā, bet tad tie veikuši savus darbus slepeni. Pēc viņa nāves turpretī viss noticis pilnīgi atklāti, un burvji un pesteļotāji biedējuši ļaudis gan ar mēri, gan negaisiem, kā arī vaidu laikiem, lai izspiestu no tiem nodevas sev par labu. Tā tas turpinājies, līdz Dūderhofā reiz ieradies prāvests revidēt baznīcas grāmatas un pārliecināties, vai bērniem baznīcā mācīts katechisms un mājās ābece.

Pārsteigts un sadusmots viņš atradis, ka vairāk nekā divdesmit gadu laikā baznīcas grāmatās nav izdarīts neviens ieraksts, bet pati baznīca un arī mācītāja māja pa daļai sagruvušas. Protams, ka prāvests par to ziņojis superintendantam, bet tas savukārt Dūderhofas muižas īpašniekam Tormam Gudmundsona kungam, kurš pastāvīgi uzturējies Stokholmā, uzticēdams muižas apsaimniekošanu pārvaldniekam Lārsam Bērkem. Prāvests arī pavēlējis visiem draudzes locekļiem, lai tie sapulcējas pie baznīcas, kur viņš pats tiem gribējis sprediķot. Bet ieradušies tikai nedaudzi. Lielākā daļa palikuši mājās, jo Purvamalas Kārina, visa apgabala bīstamākā burve un ragana, piedraudējusi, ka visiem tiem, kas iešot klausīties prāvestu, viņa noburšot lopus tā, ka tie vairs nedošot ne lāses piena.

Kad to uzzinājis prāvests, viņš pats personīgi atnācis Kārinas sētā un pavēlējis, lai tā ierodas baznīcā. Kārina tad atbildējusi, ka viņš varot saukt sevi par laimīgu, ja viņa neizdarot tā, ka tam jāaiziet no Dūderhofas, rāpojot kā kādam gliemezim. Varas tam viņai esot diezgan, jo aiz tās stāvot spēki, kuru priekšā visas pasaules prāvesti neesot nekas. To viņa teikusi ne vien prāvestam, bet arī daudziem citiem ciema iedzīvotājiem dzirdot.

Prāvests tad devies uz Narvu, kur panācis to, ka zemes tiesa liek Kārinu apcietināt un viņu tiesā kā raganu. Viņa tad aizvesta uz Narvu un ielikta cietumā, kur jau bijušas ieslodzītas arī vairākas citas raganas. Tiesas priekšā kā Kārina, tā arī citas raganas atzinušās, ka ir vainīgas un ar velna palīdzību izdarījušas visādas pārdabiskas lietas, apburdamas kā cilvēkus, tā lopus. Pēc tam visām piespriests nāves sods, sadedzinot uz sārta. Kārina atvesta atpakaļ uz Dūderhofu un tur pirmo Vasarsvētku dienā sadedzināta baznīcas priekšā, visiem draudzes locekļiem klātesot. Viņas pelni pēc tam izkaisīti purva slīksnī.

Šis notikums piespiedis Dūderhofas kungu Tormu Gudmundsonu rūpēties, lai Dūderhofas draudzei tiktu iecelts mācītājs. Kārtot mācītāja lietu viņš uzdevis prāvestam kopā ar Dūderhofas pārvaldnieku Lārsu Berki, un tie abi ieradušies vispirms Rēvelē, lai tur sameklētu kādu teoloģijas kandidātu vakantajai mācītāja vietai. Bet neviens nav gribējis nākt uz tālo un mežonīgo Ingermanlandi. Abi jau domājuši, ka nekā nepanāks, kad kāds teologs, kurš pazinis manu darbu Oratio Dominica un tāpēc interesējies arī par manu personu, zinājis tiem pateikt, ka es esot bez mācītāja vietas un laikam tādu arī neatradīšot visā Livonijā. Viņš ieteicis uzmeklēt mani un aicināt uz Dūderhofu.

Abi centīgie vīri tad arī ieradās Rīgā un jau tai pašā dienā uzmeklēja mani. Man viņu apciemojums zināmā mērā atgādināja kraukļus, kas bija piegādājuši barību pravietim Patmosas salā, un es, ilgi nedomādams, devos viņiem līdzi uz Ingermanlandi, sevī pārliecināts, ka vairs nekad neatgriezīšos ne Rīgā, ne vispār Vidzemē, kur ap mani bija savīts tik biezs nenovīdības, apmelojumu un naida tīkls, ka nebija nekādu cerību jebkad no tā izkļūt.

Ar prāvestu mani saistīja tikai tīri oficiālas attieksmes, turpretī krietnajā Lārsā Bērkī es atradu draugu, kāds man bija tikai mans skolas un studiju biedrs Pēteris Lotichijs. Abu šo vīru draudzība man devusi skaistākos brīžus manā mūžā, un viņiem es varu pateikties, ka par spīti grūtajiem pārbaudījumiem, kurus man liktenis uzlicis, es, kaut arī esmu kļuvis sirms un salauzts vīrs, tomēr vēl arvien dzīvoju. Krietnais Lārss Bērke nu ir jau citas saules iemītnieks, un mana vājā cilvēcīgā pateicība viņam vairs nav vajadzīga. Turpretī Pēteri Lotichiju es še pieminu, vēlēdams viņam to labāko, ko cilvēkam liktenis var piešķirt.

(Turpinājums sekos)

MOONLITE VILLA

PIE BALSAMA EZERA
ROSEDALE, Ont., Canada,
95 jūdzes no Toronto.
Tel. Burnt River 16, Ring 31.

Izīrējamas istabas vasarniekiem.

UZ VĒLĒŠANOS AR UZTURU.

Lieliska makšķerēšana.

Tuvāka informācija BE 9-3767 vakaros.

sētā, Ohio, notiek gadskārtējā vietējās filatelistu biedrības izstāde. Pieteikšanās līdz 14. septembrim. Ielogu lielums — 9 parastās albuma lapas (8½ × 11"), maksa par ielogu — $ 1.50. Ir arī jauniešu klase. Pieteikumu veidlapas pieprasāmas Mr. S. T. Bailey, 8664 Wetherfield Lane, Cincinnati 36, Ohio.

25./27. oktobrī Filadelfijā 24. gadskārtējā Pensilvēnijas un Delavares klubu apvienības izstāde SEPAD. Pieteikšanās līdz 15. septembrim. Ielogu lielums — 12 albumu lapas, maksa par ielogu — $ 4.-. Pieteikumi pieprasāmi Mr. A. H. Kessler, 7934 Pickering St., Philadelphia 50, Pa., USA.

Jaunatnes klase paredzēta tikai pirmo dienu aploksņu grupā. Šajā izstādē paredzējuši piedalīties Filadelfijā dzīvojošie A. Engels un G. Pērkons.

29./30. novembrī Memfis pilsētā, Tenesī, filatelistu klubu apvienības izstāde MEMPHEX. Pieteikšanās līdz 15. novembrim. Ielogu lielums 24 × 30" — ērts 6 lielākām albuma lapām vai saspiežot arī 8 lapām 8½ × 11" lielam. Ielogu maksa — $ 4.00 par ielogu. Ir arī jauniešu klase pie šiem pašiem maksas noteikumiem.

Pieteikumi pieprasāmi Mr. Fred M. Lamon, P. O. Box 125, Memphis 1, Tennessee.

Klivlendā no 29. augusta līdz 1. septembrim, Dziesmu svētku laikā, Society of Philatelic Americans izstādē līdzdalību pieteikuši no Toronto latviešu kluba E. Alberinga, R. Noritis un J. Ronis no Detroitas latviešu kluba — D. Grauds, P. Purviņš un A. Vēveris.

Springfield, Illinois valsts izstādē (State Fairs), laikā no 9. augusta līdz 18. augustam filatelijas izstādē piedalās detroitietis A. Vēveris.

★

Baltimorā 6./8. septembrī Emerson hotelā telpās notiks vācu un vietējā filatelistu klubu izstāde BALPEX 63, kur piedalīsies A. Engels ar Latvijas markām.

Nudžersijā 20./22. septembrī Ziemeļdžersijas klubu federācijas izstādē NOJEX 1963, piedalīšanos pieteicis R. Noritis no Toronto.

No Anglijas O. Pliants piedalās gaisa pasta starptautiskā izstādē Beļģijā ar Latvijas lidpasta markām un starptautiskā izstādē Turcijā ar Cēsu (Wenden) markām.

FRANK VASS
B.A.
ADVOKĀTS · NOTĀRS
263 College ielā, Toronto, (pie Spadina Ave.)
TEL WA 2-6112, 2-6111.

gādināja krauklus, kas bija piegādājuši barību pravietim Patmosas salā, un es, līgi nedomādams, devos viņiem līdzi uz Ingermanlandi, sevi pārliecinādams, ka vairs nekad neatgriezīšos Rīgā, ne vispār Vidzemē, kur ap mani bija savīts tik biezs nenovīdības, apmelojumu un naida tīkls, ka nebija nekādu cerību jebkad no tā izkļūt.

Ar prāvestu mani saistīja tikai tīri oficiālas attieksmes, turpreti krietnajā Lārsā Berkī es atradu draugu, kāds man bija tikai mans skolas un studiju biedrs Pēteris Lotichijs. Abu šo vīru draudzība man devusi skaistākos brīžus manā mūžā, un viņiem es varu pateikties, ka par spīti grūtajiem pārbaudījumiem, kuŗus man liktenis uzlicis, es, kaut arī esmu kļuvis sirms un salauzts vīrs, tomēr vēl arvien dzīvoju. Krietnais Lārss Berke nu ir jau citas saules iemītnieks, un mana vajā cilvēcīgā patelcība viņam vairs nav vajadzīga. Turpreti Pēteri Lotichiju es pieminu, vēlēdams viņam to labāko, ko cilvēkam liktenis var piešķirt.

(Turpinājums sekos)

MOONLITE VILLA
PIE BALSAMA EZERA
ROSEDALE, Ont., Canada,
95 jūdzes no Toronto.
Tel. Burnt River 16, Ring 31.
Izīrējamas istabas vasarniekiem.
UZ VĒLĒŠANOS AR UZTURU.
Lieliska makšķerēšana.
Tuvāka informācija BE 9-3767 vakaros.

✝

1963. gada 20. jūlijā dzimtenē Dieva mierā aizgājusi mūsu mīļā, labā māmiņa un vecmāmiņa

LIENE OZOLS,

dzim. BRIGADIERS,

dzimusi 1875. gada 14. decembrī.

Apglabāta 24. jūlijā Drustu dzimtas kapos.

Tavs mūžs, mīļmāmuliņ,
Bij mūsu visu prieks.
Tu paliec svētā atmiņā,
Tā vārdi neaizsniegs.

Dziļās sērās
MEITA, VEDEKLA, MAZMEITAS
un MAZMAZBĒRNI LATVIJĀ,
MEITA un ZNOTS TORONTO.

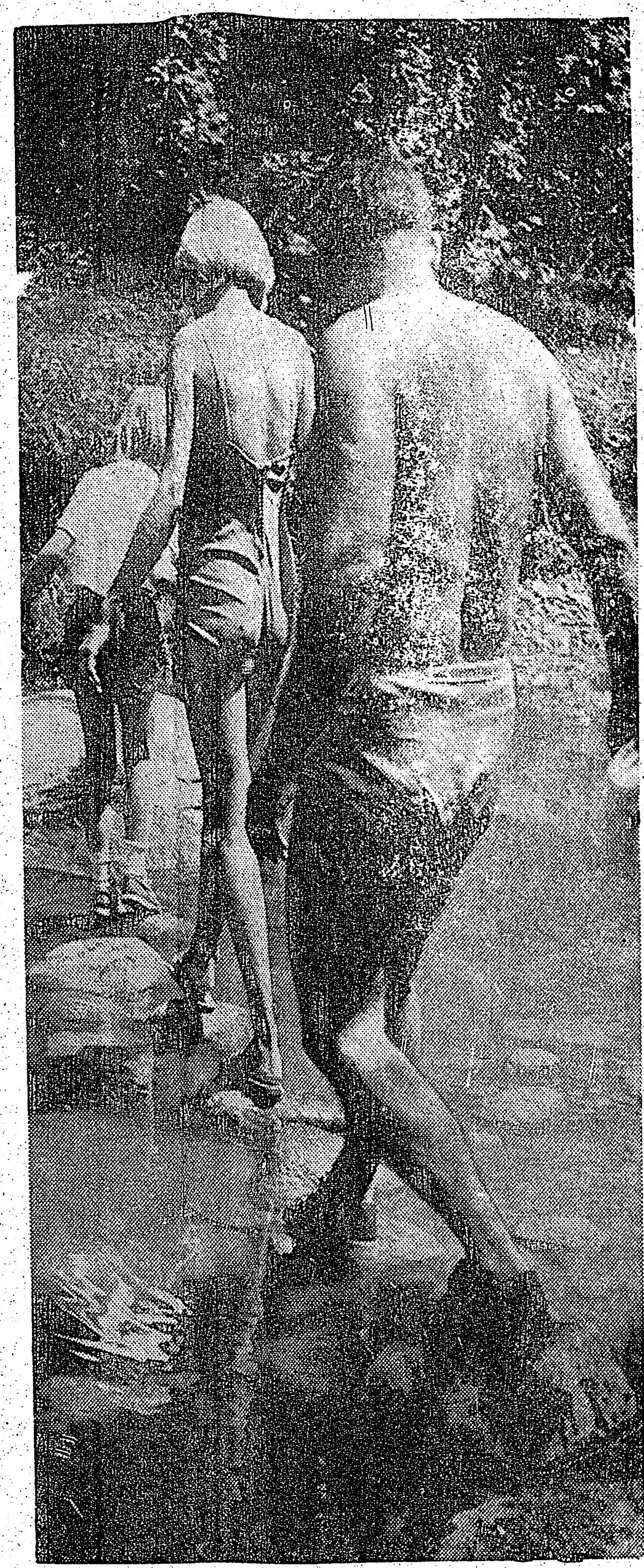

Saulainajās augusta dienās.

JAUNĀKĀS LATVIEŠU SKAŅU PLATES

LP 9 $ 6.00
Paula Brīvkalne, soprāns Gerhard Huber, klavieres
Bruno Skulte 11 BĒRNU DZIESMAS J. Raiņa teksts.
1. Lielais slinkums, 2. Kārlītis, 3. Jaunais bērziņš, 4. Visi desmit, 5. Zivtiņa un meitiņa, 6. Kaŗa kungs, 7. Rudens — rūķis, 8. Kaķenīte, 9. Čakstītes dziesma, 10. Pavasaŗa ganības, 11. Glomeņa precības.
6 TAUTAS DZIESMAS:
Jāzeps Vītols NO KURZEMES BĒRNIŅŠ BIJU,
Pāvuls Jurjāns AIZ UPĪTES ES UZAUGU,
Jāzeps Vītols DZIEDĀJ' TAUTU TĪRUMĀ,
ES NEIETU TO CELIŅU,
SKAISTI DZIEDI, LAKSTĪGALA,
AI CIEMŅI, AI KAIMIŅI.

LP 10 $ 6.00
Ernests Maršaus, tenors; Vallija Reizniece - Baranoviča, klav.
P. Šuberts SĀPES UN CERĪBAS
J. Ivanovs MĀRAS ZEME
ARĀJA TICĪBA
J. Kalniņš MOCEKĻI
J. Norvilis AGLONA
J. Ķepītis AGRĀ PAVASARĪ
Jānis Mediņš TEV MŪŽAM DZĪVOT, LATVIJA
Latviešu kaŗavīrs tautas dziesmās:
J. Vītols STRAUJA, STRAUJA UPE TECĒJ',
KAŖAVĪRI BĒDĀJĀS
NU AR DIEVU, VIDZEMĪTE
DIV' DŪJIŅAS GAISĀ SKRĒJA
PADZIEDĀSIM NU, BĀLIŅI
P. Jurjāns ES KAŖĀ AIZIEDAMS
J. Vītols APKĀRT KALNU GĀJU
CŪČI, MANA LĪGAVIŅA

LP 0 22 $ 6.00
Jāzeps Vītols ZIEMEĻBLĀZMA, kantāte
L. Vīgnera koris ar simf. orķestri, solo H. Ozolītis, diriģents L. Vīgners
Jēkabs Graubiņš TEK SAULĪTE TECĒDAMA, tautas dziesma
Jaukts koris, diriģents J. Dūmiņš
Alfrēds Kalniņš PURI, PURI, MEŽI, MEŽI, tautas dziesma
Jaukts koris. diriģents T. Kalniņš
A. Kalniņš JŪŖAS VAIDI —
J. Vītols KLAUSIES, SPULGACīT'
Anna Ludiņa, soprāns
A. Žilinskis AUDĒJAS DZIESMA —
E. Dārziņš AIZVER ACTIŅAS
Elfrīda Pakule, soprāns
E. Dārziņš MANA LAIME — Arturs Vanags, tenors
A. Jurjāns KĀ ZAGŠUS — Žermēna Heine-Vāgnere, soprāns
M. Zariņš KĀ GULBJI BALTI PADEBEŠI IET —
J. Vītols LĪGODAMA UPE NESA, t. dz.
Ērika Tipaine, soprāns

LP 0 23 $ 6.00
Alfreds Kalniņš DEJAS NO BALETA STABURAGS
1. Valsis, 2. Andante amoroso, 3. Skaidrītes deja, 4. Jandāls, 5. Valsis, 6. Maršs.
10 TAUTASDZIESMAS
Latviešu simfoniskais orķestris diriģents L. Vīgners

LP 0 24 $ 6.00
Ernests Vīgners KĀ DAUGAVA VAIDA
Vīru koris Tēvzeme ar ērģelēm, diriģents H. Mednis
Andrejs Jurjāns LĪGOJIET, LĪKSMOJIET, kantāte
L. Vīgnera koris ar simf. orķestri.
diriģents L. Vīgners
A. Žilinskis 14 DZIESMAS BĒRNIEM
Pie klavierēm autors
Pelītes (klavieres), Rīta dziesmiņa, Cepurīte, Pavasara un dzenis, Sēņotāji, Pēterītis ar Miķelīti, Skaišas zaķēns.
V. Singajevska (bērna balss)
Jautrie zēni (klavieres), Ziemas miegs, Svētki ledus pilī, Laba slava sniedziņam, Krusa un saule, Taurenītis, Negaisā.
J. Zābers, tenors

Pieprasiet LATVIAN MUSIC bezmaksas skaņu plašu katalogu. Pasūtinot pa pastu, Ontario provincē dzīvojošiem pie šīs plates vērtības jāpiemaksā 18 ¢ tirdzniecības nodoklis.

Pasūtinājumus adresējiet:
DV GRAMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B, ONT.
TĀLR. EM 8-0792.

PALĒTINĀJUMS PAGARINĀTS LĪDZ 30. AUGUSTAM

SMITH - CORONA, Inc. izsludina rudens skolas sezonai Amerikas labāko un visizplatītāko rakstāmmašīnu GALAXIE, portable, Latvian ar vienreizēju cenas pazeminājumu:

parastā cena .... $ 157.78
pasūtinot līdz 28. augustam reizē ar samaksu net. .... $ 99.50
plus tax .... $ 3.00

Galaxie ir vienīgā mašīna Amerikā apbalvota ar „guaranteed for good housekeeping", tai ir pilna 5 gadu garantija.

Šāds palētinājums agrāk nekad nav bijis, nezinām arī, vai vēl kādreiz būs. Pēd. gados mašīnu cenas cēlušās par 30%, tās noteikti turpinās celties. Ar Galaxie - Latvian var netraucēti rakstīt angļu, vācu un citās valodās. Piegādājam arī uz Kanadu.

LATVJU GRĀMATA, P. O. Box 332,
Waverly, Iowa.

PĀRSŪTĀM NAUDU
uz
LATVIJU
US $ 10.- pret 9 jauniem rubļiem.
Sūtīšanas izdevumi $ 3.50 līdz $ 35.-.
Pārējām summām 10 %.
Sūtījumi apdrošināti.
Saņemšana 14—21 dienu laikā.
DV SAIMĪŠU NODAĻA,
123 HURON ST.,
TORONTO 2-B, ONT.
CANADA.

VECĀKA SIEVIETE
vēlas uzraudzīt vienu bērnu
Zvanīt OX 9-7074, Toronto.

Izdevējs M. GOPPERS, Centralvägen 1, Stockholm - Klinten, Sverige laipni lūdz iesūtīt viņam atmiņas u. c. materiālus gatavojamā rakstu krājuma

ĢENERĀLIS GOPPERS
KAŖA UN LAIKA BIEDRU ATMIŅĀS

2. paplašinātam izdevumam. Tāpat laipni lūgtas atsaukties personas, kuŗu īpašumā būtu foto attēli, kuŗos redzams ģen. Goppers, viņa grāmata MILITĀRĀS AUDZINĀŠANAS PAMATI, žurnāla KADETS u. c. periodisku izdevumu eksemplāri, kuŗos viņa raksti. Ir svarīgi dokumentēt arī šķietami nenozīmīgus faktus un atsevišķus epizodus, jo tikai savācot iespējami plašu materiālu un to konfrontējot ar archīvu riāliem u. t. t., vēlāk būs iespējams sarakstīt objektīvu un reljefu biografiju. Foto attēlus un grāmatas pēc pārfotografēšanas nekavējoties sūtīs atpakaļ to īpašniekiem.

17. augustā
SPORTA BALLE
SIDRABENĒ
NĀKOŠĀ DIENĀ TURPAT
JAUNATNES SPORTA SVĒTKI

✝

NATĀLIJA MAKARS

dzim. ELBERGS,

dzimusi 1891. gada 23. novembrī Rīgā,
mirusi 1963. gada 5. augustā Toronto.

I LATVIEŠU EV. LUT. DRAUDZES
PALĪDZĪBAS FONDS TORONTO.

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Vēl dabūjamas sekojošas Melvaton izd. 45 RPM
SKAŅU PLATES
$ 2.80 gabalā —

2501 — Mazā vēstulīte. Draugs, nejautā.
Vēl reiz to dzirdēt. Gājputni.
2502 — Kaŗavīru atmiņas. Meitu māte bēdājās.
Es vēlos mājās pārnākt. Neļausim ieročiem rūsēt.
2503 — Latvju meitene. Par velti gaidīts.
Vēlreiz, draugs, nāksi tu. Neskumsti meitenīt.
2505 — Kad vēl puika biju es. Lai tā būda rūc.
Sirmgalvja stāsts. Olgas polka.
EP — 401 — Baltā roze. Tautiets mani pavadīja
Viltīgās acis. Dzīves ratiņš griežas.
EP — 402 — Trīs vītušas rozes. Rudzpuķu zieds.
Viens balts — otrs sārts. Gaujmalas lakstīgala.
EP — 403 — Vecā kokle. Gaujas laivinieks.
Tavas maigās rokas. Havajas melodija.
EP — 417 — Dzintra. Zilais lakatiņš.
Vienreiz laimējas — otrreiz ne. Vai būtu daudz, ja man ļauts.
305 — 306 — Cauri pilsētai. Puķu pārdevēja.
Labvakar. Cik dzīve skaista.
313 — 314 — Sniega pārslas. Dziesma tevi sauc.
Tu saules stars. Jaunības ugunskurs.
6201 — Smolandes meitenes. Rudzpuķu zieds.
Dziesmotā Rīga. Par vēlu, draugs.
311 — 312 — Donna Klara. Jaunā Bābele.
Lauku romantika.
2504 — Zuzi - Zuzanna. Zem Rīgas liepām.
Lai meiča atsaucas. Štedi - Redi.

Katra plate maksā $ 2.80 + 3% tirdzniecības nodoklis Ontario dzīvojošiem.

Pasūtinot pa pastu, jāpieskaita 20 ¢ pārsūtīšanas izdevumiem.

DV grāmatnīca, 123 Huron St., Toronto 2-B Ont,. Canada.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Angelika Gailīte — CEĻINIECE, pieredze un vērojumi	4.20
P. Aigars — GĀJIENS UZ TAUTIEŠA NAMU, dzejas	$ 3.20
A. Niedra — LĪGAVA UN SIEVA, romāns	3.80
I. Grebzde — IELEJĀ SAGRIEZĀS PUTENIS, romāns	3.80
G. Janovskis — SŌLA, romāns	3.60
M. Kovaļevska — GAURU GAIĻI, romāns	$ 4.50
D. Di Morjē — JAMAIKAS KROGUS, romāns	3.60
S. Lazdiņa — CEĻA GALĀ, romāns	3.80
L. Pērļupe — PUTNS ČAULĀ, stāsti	3.50
Dr. T. Dūlijs — DEGOŠAIS KALNS	4.50
T. Zeltiņš — TILTU ATJAUNOTĀJI, romāns	4.50
E. Kore — JĀŅU VAINAGS, stāsti un noveles	3.80
A. Vilnis — RĀJIENS SIRDIJ, dzejas	3.20
E. Mednis — ZVAIGZNES STĪGO, romāns	4.50
Z. Lazda — STARU VIESULIS, dzejoļi	4.00
A. P. Mierkalns — JAUNATDZIMŠANA, dzejoļi	3.50
Z. Avotiņa — MADARAS, dzejoļi	2.75
H. Elgasts — ZVAIGŽŅOTĀS NAKTIS, romāns	5.00
Prof. P. Dāle — GARA PROBLĒMAS	3.60
Velta Toma — MŪŽĪGĀ SPĒLE, dz. izlase	2.95
Zeiboltu Jēkabs — LIKTENIS, romāns	3.90
Zeiboltu Jēkabs — BARONS BUNDULS, romāns	3.90
Alfrēds Bērziņš — LABIE GADI	5.00
Hilda Vīka — LIELĀ SLĀPE, stāsti	3.00
Felikss Cielēns — LAIKMETU MAIŅĀ, II daļa	7.00
Valentīns Pelēcis — RIETĀ, dzejoļi	3.80
Ivanda Kaija — DZINTARZEME, romāns	4.00
Vilis Veldre — DZĪVE PIE JŪRAS, vērojumi	3.80
Aina Kraujiete — ES ESMU VASARA, dzejoļi	3.60
A. H. Tamsāre — VIENA LAULĪBA, romāns	4.00
Guntis Zariņš — DVĒSEĻU BOJĀ EJA, romāns	3.20
Upsalas skol. un Gēteborgas skautu izd. — BĒRNI, SPĒLĒSIM TEĀTRI	1.50
Verners Tepfers — SENATNEI UN MĀKSLAI, apceres	4.20
Ernests Aistars — AIZA, romāns	3.80
V. Čika un A. Šmits — SPORTA SMAIDS, fragmenti	3.00
Jānis Sarma — TĀDA IR DZĪVE	2.50
Vilhelmīne Balodis — DZEJU IZLASE	3.50
Alfreds Dziļums — ZEME DZĪVO, romāns	4.50
— SVEŠVĀRDU VĀRDNĪCA	5.00
James Street — RĪTDIENAS PĻAUJA, romāns	5.20
LATVIEŠU TAUTAS PASAKAS I d.	7.80
BRIEDIS, dzīves stāsts	0.85

DV GRĀMATNĪCA,
123 HURON ST., TORONTO 2-B, Ont., Canada.

Vajadzīga
SIEVIETE
pie 5 gadu veca bērna un viegliem mājas darbiem.
$ 150- mēnesī un var dzīvot ārpusē. Zvanīt 531-3880 svētdienās visu dienu un darbdienās pēc plkst. 10 vakarā.

OPTIĶIS LUNSKY
470 College St., Toronto.
WA 1-3924.

IZĪRĒJAMA
nemēbelēta istaba ar virtuvi.
Zvanīt LE 3-6047, Toronto.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.
Tel. LE 4-1403, Toronto.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ,
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi
Adrese: ....
Mr., Mrs., Miss ....
Pievienoju Money Order', čeku vai skaidrā naudā $ ....
.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai
(Nevajadzīgo svītrot).
Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn. $ 8.50 par 6 mēn., $ 16.00 par gadu.

SAV. VALSTĪS sazināties ar:
A. Lāci, 101 Brigthtwater Court, Brooklyn 35, N. Y.
Jānis Lācis, 33 - 27 - 91st Street, Jackson Hts, 72, N. Y.
V. Zuti, 32 Dayton St., Newark 14, N. J
A. Lībieti, 2528 W Becher St., Milwaukee 15, Wisc
J. Ezergaili, 12102 Miles Ave., Cleveland 5 Ohio
V. Hermani Daly, 368 Heine St., Elgin, Ill
A. Ozoliņu, 1643 N. Orchard St., Chicago 14, Ill.
V. Miķelsonu, 426 N. Prairie Ave., Kalamazoo Mich
V. Zirnīti, 138 Barklay N. E., Grand Rapids, Mich
V. Irbi, 87 Ellwood St., New York 40, N. Y.

KANADĀ:
J. Gailīti, 12 Green Meadow Rd., Hamilton, Ont
H. Grebli, 85 Maple St., St. Catharines, Ont
J. Liģeri, 2325 Dunn St., Niagara Falls, Ont
R. Epneri, 59 Langarth St. E., London, Ont.
J. Roni, 57 David St., Brampton, Ont.,
M. Ķīvīti, 236 First Ave., Ottawa, Ont.

ANGLIJĀ:
DVF Grāmatnīcu, 72 Queensborough Terrace, London
J Turciņu, 64 Sholebroke Ave., Leeds.

ZVIEDRIJĀ:
DV Stokholmas nodaļu, P. O. 330, Stockholm.

SPORTS

Visu sporta nodaļai domāto informāciju lūgums sūtīt šīs nodaļas red. Ž. Zentiņam, 46 Lynd Ave., Toronto 3. Ont. Tālrunis LE 5-1470.

PELDĒŠANA

17 gadus vecā kanadiete Claudia McPherson no Vinipegas nupat veikusi vienu no grūtākajiem gargabalu peldējumiem — no Francijas uz Angliju, veicot distanci 17 stundās un 7 minūtēs.

BOKSS

Bijušais smagā svara boksa pasaules meistars, kas nesen mēģināja atgūt savu troni un zaudēja Sonny Listonam pirmajā raundā ar nokautu, ierindots ranga tabelē ceturtajā vietā. Par nopietnāko meistara kandidātu uzskata balamutīgo Cassins Clay, kas nav zaudējis nevienu cīņu. Otrā vietā Doug Jones no Ņujorkas, trešā Ernie Terell no Čikāgas.

VIEGLATLĒTIKA

ASV vieglatlēti, atgriežoties no sacīkstēm Maskavā, viesojās Rietumvācijā. Pirmajā dienā ASV veda ar 64:42 punktiem, uzvarot 8 disciplīnās no 10. Vairāki ASV atlēti startēja neierastās disciplīnās, aizstājot mājās aizbraukušos sportistus un izcīnot lieliskas uzvaras. Vidējo distanču speciālists O'Hara šoreiz startēja 800 metros un uzvarēja ar laiku 1:49,3. Pēdējā aplī vadību pārņēma vācieši Krigers un Balke, taču distances beigu posmā O'Hara un Dryree izrāvās. Dryree palika otrā vietā ar laiku 1:49,7.

100 metros uzvarēja amerikānis Hayes — 10,2 m. Drāmatisks bija 4 × 100 m stafetes skrējiens. Amerikānis Hayes saņēma stafeti 3 m aiz vācu skrējēja Hebrant, un tomēr spēja vēl uzvarēt ar 3 m, laiks 39,7 sek. Amerikāņu 200 m skrējējs startēja 400 m distancē, uzvarot ar 45,4 sek., tikai pus sekundi aiz pasaules rekorda. Hayes Jones uzvarēja 110 m barjērās — 13,6 sek., bet Bob Humphreys diska mešanā — 186 pēdas 3¾ collas, John Pennel kārtslēkšanā — 16 pēdas 4⅞ collas. Arī tāllēkšanā uzvarēja amerikānis Ralph Boston — 25 pēdas 11¾ collas. Vācietis Harold Norfoth uzvarēja 5000 m — 14:04,2, bet Hans Fahsl veserī — 195 pēdas ¾ collas.

ASV VIEGLATLĒTU VĪRIEŠU IZLASE UZVARĒJA POLIJU

atkārtoja savu pasaules rekordu 16 pēdas un 8¾ collas. ASV sievietes zaudēja ar 47:58.

Vai ķīniešiem būs atombumba?

Ķīniešu komūnistu vadonis Maocetungs 1946. gada augusta mēnesī atomu bumbu ir nosaucis par papīra tīģeri — par ieroci, kuŗa briesmas un bīstamību vismaz imperiālistu rokās stipri pārvērtē. Gluži tāpat Maocetungs u. c. ķīniešu komūnisti ir izteikuši domas, ka pret Ķīnu ar tās milzīgo platību un lielo iedzīvotāju daudzumu atomu bumbas ar sekmēm nebūtu pielietojamas.

Sešdesmito gadu vidū arvien biežāk sāk jau runāt par atomu pētniecību dažādos Ķīnas institūtos, protams, sākumā ar Padomju Krievijas palīdzību, bet vēl joprojām uzsveŗ pielaidumu, ka cilvēku pārsvars kaŗa gadījumā būs drīzāk izšķirošais faktors nekā kuŗa katra ieroču šķira.

Grūti ir pateikt kādā veidā ir pārmainījies komūnistu Ķīnas politiķu un stratēģu domu gājiens, bet viens ir skaidrs, ka Pad. Savienības sasniegumi ar pirmo starpkontinentālo raķeti un ar pirmā zemes satelīta izšaušanu, kas notika 1957. gadā, uz Pakingas kungiem atstāja satricinošu iespaidu, jo parādīja, cik lielā mērā Ķīna militāri un stratēģiski ir atkarīga no Pad. Savienības.

1958. gads ir pagrieziena gads attiecībās starp Maskavu un Pekingu, un gads, kad papīra tīģeris sāk pārvērsties par īstu tīģeri. Šā gada augusta mēnesī noslēdz pēdējo no trim līgumiem starp Ķīnu un Pad. Savienību atomu jautājumos. Šis arī bija pēdējais gads ar normālu ražu. Pēc tam iesākās neražas un dažādas citas katastrofas sakarā ar dažādiem komūnistu jauninājumiem. Šai gadā arī iesākas nopietnas domstarpības starp Pekingu un Maskavu par visātrāko ceļu uz komūnismu.

1958. gadā uzstādīts pirmais ķīniešu izmēģināšanas reaktors, kas būvēts ar Pad. Savienības palīdzību. Ķīniešu prese slavēja Pad. Savienību un ar sajūsmu atzīmēja sociālistiskās sistēmas pārākumu. Tā paša gada maija mēnesī Ķīnas ārlietu ministrs Čens Ji izteicās vācu žurnālistiem, ka komūnistu Ķīnai nākotnē būs atomu ieroči. Tai pašā maija mēnesī ķīniešu gaisa spēku šefs ģenerālis Liu Jalou to pašu vēl skaidrāk ir izteicis kādā ķīniešu armijas laikrakstā.

1959. gadā aizgāja Ķīnas apsardzības ministrs maršals Pengs Tehuaiss, un viņa vietā nāca maršals Lins Piao, jo uzskatīja, ka maršals Lins Piao ir vairāk piemērots Ķīnas militārās attīstības virzīšanai uz atomu kluba pusi, nekā maršals Pengs Tehuaiss, kuŗa speciālitāte ir partizānu kaŗš. Otrs maiņas iemesls bija tas, ka maršalam Pengam Tehuaisam bija draudzīgas attiecības ar Chruščevu un viņš aizstāvēja Pad. Savienības stratēģisko domāšanu, kas kavēja Ķīnas pašas attīstību, traucēja Maocetunga politiskos centienus visā pasaulē un pagarināja Ķīnas tautas republikas politisko un militāro atkarību no Pad. Savienības.

1962. gada augustā kāds augsts amerikāņu atbruņošanās aģentūras ierēdnis ir izteicies, ka ķīnieši savu pirmo atomu bumbu uzspridzinās ļoti drīzi, dažos mēnešos, varbūt gada laikā. 1962. gada septembrī amerikāņu galvenais delegāts atbruņošanās konferencē Dīns izteicās, ka ķīnieši jau tai pašā mirklī varētu bumbu uzspridzināt, vienīgi viņiem neesot iespējas to transportēt. 1963. gada janvārī no indiešu avotiem nāca ziņas par it kā jau Sinkiangā notikušu bumbas uzspridzināšanu. Tāpat šā gada sākumā ir izteicies Japānas apsardzības ministrs Šiga, ka ķīniešiem ir jau divas bumbas, bet cik necik nozīmīgāku atomu ieroču izveidošanai Ķīnā būs vajadzīgi vēl desmit gadi. Savienoto Valstu flotes virspavēlnieks Klusā okeanā admirālis Felts ir izteicies, ka ķīniešu pirmās atombumbas eksplodēšanu varot sagaidīt gada vai divu gadu laikā. Savienoto valstu ārlietu ministrs Rasks 1962. gada maijā kādā kongresa komisijā ir paskaidrojis, ka viņš būtu pārsteigts, ja pirmā ķīniešu kodolu eksplozija notiktu 1963. gadā, bet viņš uzskatot par iespējamu, ka tāda eksplozija notiek pēc 1964. gada 1. maija.

Ziņas par izejvielām ir trūcīgas, bet domā, ka komūnistu Ķīnā urāns un torijs ir atrodams Fukjenas provinces ziemeļos un rietumos, Mandžūrijā, rietumu Tibetā un varbūt arī Sinkiangā.

Ķīnā tagad ir pilnā kārtībā 4 izmēģināšanas reaktori. Vēl tomēr nav ražošanas reaktoru, kas Ķīnu padarītu neatkarīgu no Pad. Savienības. Bez Padomju Savienības palīdzības Ķīna nebūtu tur, kur tā tagad ir, bet tālāka palīdzība tagad ir samazinājusies. Tai vietā pēdējā laikā ir pieaugusi ķīniešu pašu pētniecība. 1961. gadā Zinātnes veicināšanas biedrības uzdevumā Ķīnā ir darbojušies un palīdzējuši ķīniešiem 30 amerikāņu zinātnieki. Daudzās nozarēs ir sasniegti ievērojami panākumi. Agrāko 1000 meteoroloģisko observātoriju vietā tagad ir 400. Seismografiskās stacijas ir pieaugušas no 2 uz 30. No 850.000 Ķīnas universitāšu studentiem viena trešā daļa studē dabaszinības. Jau 1958. gadā Ķīnā bija pāri par 800 dažādu zinātnieku un technisku pētīšanas institūtu ar 32.000 darbiniekiem.

Šie dati liecina par ķīniešu lielām pūlēm, lai zinātnē sasniegtu Rietumus, bet tai pašā laikā arī, lai kļūtu zinātniskā laukā neatkarīgi no Pad. Savienības.

Šī zinātniskā darbība un reaktori, kas jau darbojas, tāpat dažu iztrūkstošo materiālu piegādāšana no Pad. Savienības liecina, ka tuvākā laikā ķīnieši var izdarīt atomu bumbas mēģinājuma eksploziju un pagatavot vienu vai vairākas dārgas un netīras atomu bumbas pēc Hirošimas bumbas parauga, bet līdz stratēģisku un taktisku atomu ieroču pagatavošanai vēl paies ilgs laiks.

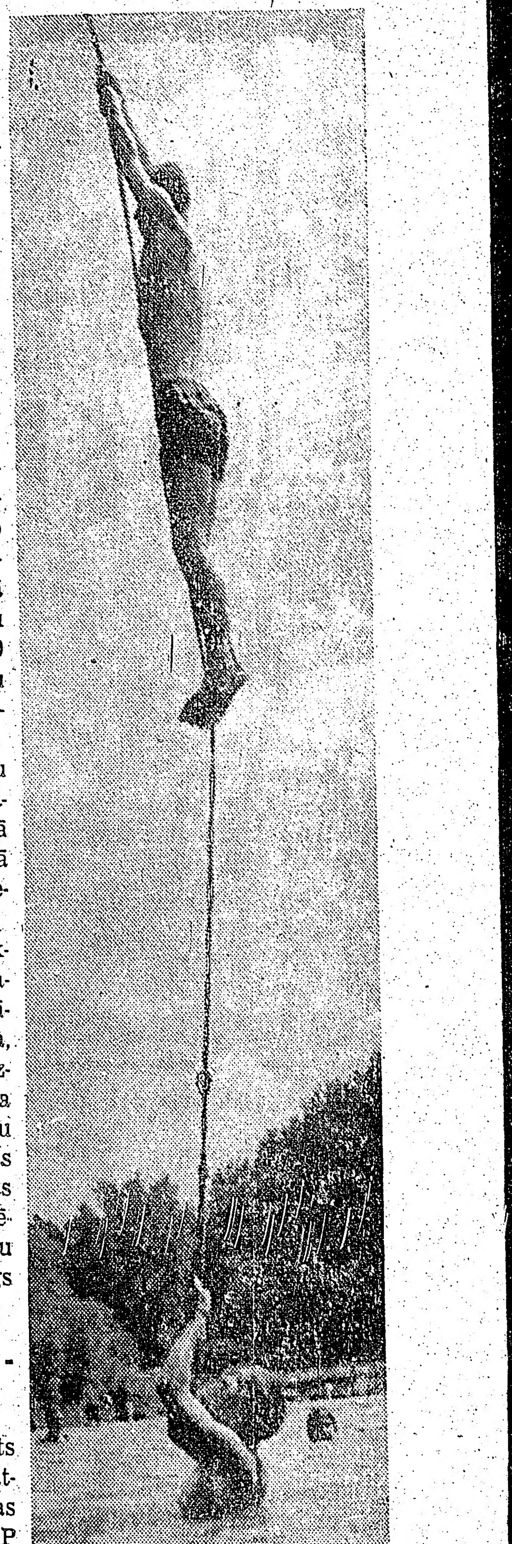

Jauna veida lēcienu ūdenī demonstrēja Sidrabenes peldētavā.

Latvieši piedalās krievu - ķīniešu kaŗā

Krievu un ķīniešu konflikts uzsita vilnīti arī okupētajā Latvijā. Pēc tam, kad Maskavas laikraksti publicēja krievu KP CK atklāto vēstuli ar ķīniešu politikas nosodījumiem un kad pēc režīma pavēles nosodošas darba vietu rezolūcijas un funkcionāriņu vēstules sāka publicēt Maskavas laikraksti, tad tas pats bija jādara arī Rīgā u. c. Latvijas pilsētās. Arī Cīņa vairākos numuros publicēja šādas vēstules un uzņēmumus, kur parādītas strādnieku grupas, lasot Pravdu, un KP CK nostāja atzīta par pareizu. Rakstiem šādi virsraksti: Tā arī mūsu griba, Pareizi, Saprātīgi, Virziens pareizs, Miers un atbruņošanās — partijas ģenerāllīnija u.t.t. Prasīts, lai abas komūnistu partijas atrod kopīgu ceļu, resp., lai ķīnieši pakļaujas krievu komandai. Tādā kārtā arī latviešu tautai jāpiedalās šajā krievu un ķīniešu kaŗā.

LATVISKA ZEMAPZIŅA

(Pārnesums no 1. lpp.)

pēcnācējs ir nesaskanīgs, sašķelts un nedrošs.

Te nav runa par kādas rases vai tautas lielāku vai mazāku vērtību, bet par to dažādību.

Trimdā nav novēršamas jauktas laulības. Bet tad ir jāapzinās, ka mājas pavarda siltumā augs bērni ar dalītas zemapziņas pūru, kas ar katru nākamo paaudzi, šai tautā dzīvojot, dils ienācēja devumā, kamēr apzināti nekas nebūs palicis pāri, jebšu zināmas fiziskas un garīgas īpatības turēsies gadu simtiem.

Ja kāds jau tagad runā par to, ka jaunā paaudze miesā un garā pazūd mūsu tautai, tad tā ir aplamība. Katrā tautā viņi ātrāk vai vēlāk jutīsies par svešiniekiem viņu ārējā veidā un iekšējā saturā, jo to noteiks viņu smagā latviskās zemapziņas vara viņos.

Ne jaunieši atraujas no latviskās vides, kas labi saderētos ar šo senču ielikto pamatu, bet tās ir vecākās paaudzes šaubu, nezinas un maldu gaitas, kas, saārdījušas normālu latvisku sabiedrību, nedroši raida mazus ārā no ligzdas svešos ceļos. Ikviens no tiem, kas pūlas, lai uz savas latviskās zemapziņas veidotu latvisko apziņu, apzinīgu savas tautas īpatību izkopšanu, kuŗa vēstures gaitā cēlusi mūsu materiālo, sabiedrisko un garīgo kultūru, mūsu neatkarīgo valsti, darīs svētīgu darbu jaunai paaudzei. Tāds apziņas cilvēks noskaidros konfliktus.

Mozus bija dzimis svešumā. Svešas, augstākas kultūras vispilnīgāko sniegumu guvis, šīs kultūras visspožākajā lepnumā pavadījis bērnību un jaunību Ēģiptes valdnieka namā, pat savas tautas valodu lāga neprazdams, viņš nolika zelta jostu un apmainīja to pret vergu drānām un kļuva par savas tautas vadoni. Kas lika viņam izmantot savas zināšanas, lai vienotu šos nospiestos, apnikušos un dažkārt jaunai dzīvei pierādušos ļaudis, lai rautu tos grūtus tuksneša ceļos, lai vadītu cauri slāpēm, badam, neticībai un dumpjiem — atpakaļ uz tēvu zemi, apsolīto zemi, ko viņš pats nekad nebija redzējis?

Tas ir tas, kas liedz jaunie būt laimīgam, labklājībā justies labi. Tas ir tas, kas svešās zemēs rada skumīgi skaistās teikas par svešinieku, kas cienīts apmeties kādas tautas vidū, miera nespēj rast pat savas brīnumdaiļās līgavas rokās, kamēr beidzot pazūd tuksneša smiltīs vai jūras ūdeņu klajos. Tā ir savas tautas asins, savas tautas zemapziņas balss.

Nenoliegsim šo senatnes mantojumu. Apliecināsim to. Apziņi celsim uz tā savu latvisko apziņu, dzīvu un nezūdamu.

VISASPRĀTĪGĀKĀS IZLŪKOŠANAS . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

nav daudz. Daži arvien gadās, bet arī krieviem gadās nodevēji. Pilnīgi izsargāties no nodevējiem praktiski nav iespējams. Katrā ziņā, Felfes un viņa palīgu sakari ar SS aprindām ir palīdzējuši viņiem iegūt vērtīgas ziņas Austrumvācijā, jo izrādās, arī krievi nodarbina bijušos SS vīrus kā izlūkošanas dienestā.

Felfes afēra atklājusies tādā kārtā, ka Klemens, viņa sabiedrotais, dzīvodams Reinzemē, [illegible] kārtu dienu no plkst. 11—13 atradies mājās. Tas licies aizdomīgi, un patiesi atklājies, ka Klemens tajā laikā pieņem pa radio šifrēta veida rīkojumus. Lai izlūkošanas dienesta rindās atklātu vienu spiegu, tad pēc britu kalkulācijas nepieciešami vismaz 20 aģenti un pie tam tad šiem aģentiem aizdomās turētais jānovēro vismaz divus gadus, [illegible].

Krievi algojot vismaz 250.000 aģentu, un Austrumvācijas izlūkošanas dienestā darbojoties 25.000 vīru, kas visi ir ar lielu agrāko pieredzi, vai arī apmācīti speciālās spiegu skolās.

Tādos apstākļos jādarbojas Gēlena izlūkošanas organizācijai, kuŗa Bonnas republikā padota tieši kancleram Adenaueram un tā kabinetam. Rietumvācijas izlūkošanas dienests, kā redzams, nav liels, bet darbojas ar labi apmācītiem lietpratējiem, kuŗu vidū vismaz 400 ar akadēmisko izglītību. Viena nodaļa iegūst vajadzīgo informāciju, bet otra nodaļa šo informāciju izvērtē un sagatavo attiecīgus ziņojumus.

„Izlūkošanas dienests ir tik netīrs pasākums, ka tikai īsts džentlmenis to drīkst vadīt," izteicies reiz kāds britu politiķis. Arī ģenerālis Gēlens esot īsts džentlmenis, kurš [illegible] pavisam neuzkrītošs, pat naivs. Viņš arvien iedziļinoties visos sīkumos pats un ar saviem padotajiem, pat ar visnenozīmīgāko sekretāri apejoties ļoti sirsnīgi, tai pašā laikā paturēdams aukstu prātu, lai neietekmētu savus slēdzienus.

Minchenē, Pullachas priekšpilsētā, kur aiz augsta mūra darbojas Rietumvācijas izlūkošanas dienests, esot pašiem arī sava slimnīca, lai nejauši saslimušie aģenti nenokļūtu nepiederīgās rokās, saskaroties ar nepazīstamu slimnīcas personālu. „L. A."

LIEPA DEJO LONDONĀ

Maskavas Lielā teātra baleta viesizrādēs Londonā galvenās vīriešu lomās uzstājās Māris Liepa. Viņš izpelnījies jūsmīgas kritikas preses atsauksmēs, piemēram, „Romeo un Džuljetā", kur viņš uzstājās kā Romeo kopā ar slaveno Stručkovu Džuljetas lomā.

Krievu balets vēl arvien saista britu publikas interesi. Tam bija pat veltīts speciāls radio raidījums, kur dažādi baleta speciālisti salīdzināja krievu un angļu baletus (angļu balets pēdējā laikā atzīts par vienu no labākajiem rietumu pasaulē). Padomju Savienības balets šinī raidījumā izpelnījās sajūsmīgas uzslavas. Kā galveno atšķirību starp angļu un krievu baletiem speciālisti atzīmēja ne tik daudz spožo techniku (kuŗa ir arī atsevišķiem angļu dejotājiem), kā krievu baleta emocionālo raksturu, t. i. tieksmi un spēju izteikt ķermeņa kustībās un sejas vaibstos visdziļākos pārdzīvojumus. Apbrīnoja arī krievu kordebaletu, kuŗa atsevišķi locekļi „jūtot tādu pašu atbildību, it kā viņi būtu solisti", t. i. katrs censoties parādīt savā lomā visas savas spējas.

Šinī radio raidījumā piedalījās arī kādreiz ļoti slavenā krievu balerīna Karsavina, kuŗa savas vecuma dienas pavada Britānijā. Pēdējā slavēja arī angļu baletu. Tomēr uz jautājumu, kā baleta skolā viņa sūtītu savu meitu (ja viņai tāda būtu) — krievu vai angļu — viņa bez vilcināšanās atbildēja: „Krievu skolā." Kad Karsavinai jautāja iemeslu, viņa teica: „Tādēļ, ka es pati esmu izaugusi šinī skolā un esmu tai pieradusi."

Austra Augenberga

DAĻĒJA NEATKARĪBA SPĀNIJAS KOLONIJĀM

Pārņēmumā uzlabot attiecības ar jaunām, neatkarīgām Afrikas valstīm Spānija paredzējusi dot daļēju pašnoteikšanos savām kolonijām un, netieši, arī cīņa Portugāli šim piemēram sekot.

Ģeogrāfiski tas nozīmē, ka Franko valdība solījusi daļēju neatkarību tā sauktai spāņu Gvinejai, kurā ietilpst divas provinces — Rio Muni un Fernando Po sala.

Cik var secināt no Madrides avotiem, Franko vēlētos redzēt Spāniju spēlējam lielāku lomu starptautiskā politikā. Lai šādu ambiciju realizētu, Spānija, vispirms, centīsies sadraudzēties ar militāriem blokiem nepiederošām valstīm; pie tam mēģinās tuvoties Pad. Savienībai, bet varbūt, pat sāks runāt par diplomātisko attiecību atjaunošanu, kas pārtrauktas un nav pastāvējušas kopš 1939. g.

VAI CEĻĀ UZ KAPITULĀCIJU?

Kā senās, tā nesenās pagātnes notikumi liecina, ka ar vienpusēju atbruņošanos vai nokavētu [illegible] kaŗus nevar novērst, bet gan otrādi — tas pamudina agresoru! Uzbrucējs parasti cīņu sāk tad, kad tas pārliecināts par savu uzvaru. Komūnisti kaŗu Korejā sāka tad, kad Rietumi bija atbruņojušies, bet no cīņas Kubā izvairījās tādēļ, ka necerēja gūt uzvaru.

Ievērojot šos faktus, lielu izbrīnu rada kāda dīvaina miera stratēģija, kuras pamatteze ir: Jo vairāk mēs atbruņojamies, jo mazāk [illegible].

Šīs jaunās „miera filozofijas" autori ir augstas civilpersonas ASV aizsardzības vadībā. Viņu vidū ir cilvēki, kas pazīstami kā dedzīgi ASV un Pad. Savienības sadarbības cildinātāji. ASV augstākās militārās amata personas savās liecībās Senāta komisijā paskaidroja, ka jaunās „miera stratēģijas" atziņas jau tiekot praktiski izvērstas, plānojot militāro spēku bruņojumu. Jaunās „stratēģijas" autori atzīstot, ka, lai saglabātu mieru, nevarot krievus provocēt uz kaŗu, un tādēļ ASV, kā militāri labāk bruņotai, esot jārāda priekšzīme un jāsāk pakāpeniski atbruņoties. Pēc viņu domām visi ieroči iedalāmi 2 kategorijās: — kaŗu provocējošie, kas iznīcināmi, un kaŗu neprovocējošie, kuŗi pagaidām paturami, lai aizsargātos pret uzbrukumu. Kaŗu provocējošo ieroču grupā ietilpināti: bumbvedēji, pretraķešu raķetes, satelīti un tamlīdzīgi, kādēļ tie [illegible] beidz viņu jaunbūve.

Militāristi domā, ka sakarā ar mēreno „miera stratēģu" aktīvitāti esot atmesta jaunā RS-70 bumbvedēja ražošana, atmests Skybolt projekts, atmests pretraķešu raķetes Nike - Zeus būves plāns, atmesta militārā satelīta Midas būve. Jau likvidētas un tuvākā nākotnē likvidēs vairākas militārās bazes ārpus ASV, kā arī tiekot plānota vēl citu stratēģisko ieroču likvidēšana.

Turpmākā ASV aizsardzība bazēta tikai uz vienu ieroču veidu — tālšāviņu raķetēm un uz zemūdenēm uzstādītām Polaris. Pēc franču parauga tiek būvēta jauna „Mažīno līnija", nevērojot to, ka franči ar to piedzīvoja sāpīgu triecienu, tāpat aizmirstot to, ka kaŗa raķete nav izmēģināta ar atombumbu un ka krievi guvuši zināmus panākumus pretraķešu raķetes nozarē.

Vērtējot pašreizējo stāvokli un paredzamo notikumu attīstību, [illegible] bažas, jo krievu [illegible] šajā [illegible] izmantot [illegible] plašās iedzīvotāju [illegible] ir jau [illegible] kaŗu un sa[illegible]! Ir tiesa, [illegible] tām ir ie[illegible] saglabājot [illegible]bu. To var [illegible] un gatavī[illegible] un nest zināmus upurus. Bailes dara ļaudis cīņai nespējīgus, ja tās kļūst pāniskas.

Miers — bija pirmais vārds, ar kuŗu Chruščevs sāka savu viltīgo gājienu, kad pirmoreiz izkāpa šajā krastā, bet šodien tas ir stiprākais ierocis, lai apklusinātu ikvienu, kas iedrošinās brīdināt no viltīgā komūnisma. Miers laikam arī būs vislielākiem burtiem rakstīts visu „liberāļu" nākamo ASV vēlēšanu plakātos. Tikai kādi ārkārtīgi notikumi vai rupjas kļūdas varētu stāvokli piepeši grozīt.

Reizē ar plaši izvērsto miera un atbruņošanās propagandu un krievu un amerikāņu „brāļošanos" var sākties NATO sairšana.

Pēc kaŗa, kad komūnisti sāka skaļi runāt par mieru, tas likās kā lielākais izsmiekls, un nevarēja domāt, ka daudzi uzķersies uz šo makšķeri. Ir noticis lielais brīnums, un šodien „miera dziesma" skan vienādi kā viņā, tā šajā pusē. Tas ir liels Maskavas ieguvums, un krievi var būt apmierināti, jo viņu pasaules iekaŗošanas taktika patiesi ir viltīgāka nekā ķīniešu.

Notikumu tālākās attīstības atslēga ir krievu rokās. Ja tie pratīs veikli izmantot stāvokli, var notikt, ka Chruščeva draudi patiesi piepildās. Daudz kas atkarājas arī no nākamo vēlēšanu rezultātiem ASV, Anglijā un Vācijā. Jau tagad redzams, ka krievi būs ļoti aktīvi, lai uzvarētu viņiem pieņemamākais politiskais virziens.

Bet — brīnumi var notikt arī pretējā virzienā. Jauns politiskais pagrieziens ir iespējams ASV, kur smagu iekšpolītisku saviļņojumu ir radījusi tagadējās valdības atbalstītā krāsaino problēma. Šis process vēl nav noslēdzies, un grūti pat paredzēt, cik plaši tas var izvērsties un cik daudz tas ietekmēs ASV iekš- un ārpolitiku.

P. Greizis

Jaunzēlandes laikraksts daudzina latviešus

Jaunzēlandē Kraistčerčas laikraksts The Christchurch Star ievietojis veselu lappusi līdz ar ilustrācijām par mūsu tautiešiem, kas dzīvo Kraistčērčā, raksturojot latviešus par izcilu vienību pilsētas sabiedrībā, lai gan tie tur ieradušies tikai pirms 14 gadiem. Uzsvērts sevišķi, ka latvieši ārkārtīgi dzenas pēc augstākās izglītības un ka, piemēram, Kenterberijas universitātē latviešiem, proporcionāli to skaitam, ir visvairāk studentu par visām citām tautībām, arī jaunzēlandiešiem pašiem. Plaši paskaidrots arī, kādēļ latvieši bēguši no savas dzimtenes; tāpat aprakstīti košie tautas tērpi un rotas. Uzsvērts, ka latvietes ir labas mājsaimnieces, ēdienu gatavotājas un ka viņu vīriem nav jāveic virtuves un mājas darbi.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9-3331.

Toronto Sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī. Tel. WA 4-1563.

18. augustā plkst. 10 no rīta dievkalpojums Sidrabenē.

Sestdien, 24. augustā, vakara dievkalpojums Sidrabenē.

25. augustā plkst. 11 dievkalpojums Andreja baznīcā.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6-2510.

Sv. Jāņa draudze Toronto.

18. augustā plkst. 10,30 no rīta dievkalpojums Saulainē.

Tuvākā laikā notiks jaunceļamā draudzes dievnama pamatakmens iesvētīšanas dievkalpojums. Attiecīgi aicinājumi tiks izsūtīti savlaicīgi.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev. - lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361. Danforth Ave.

25. augustā plkst. 2,30 pēc p. dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltonā, Latviešu ev. - lut. Kristus draudzē, 18 Victoria Ave., South.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont. Tel MU 5-5098.

Londonas latviešu ev. - lut. draudzē, Trīsvienības lut. baznīcā. Oxford un Colborne St.

25. augustā, plkst. 1,30 p. p. dievkalpojums, māc. J. Prauliņš.

SV. KATARĪNES

Sv. Katarīnes latviešu ev. - lut. draudzē, Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

18. augustā plkst. 3,30 pēc p. dievkalpojums Kristus ev.-lut. baznīcā. Māc. A. Briedis.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev. - lut. draudzes anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā, 580 Portage Rd.

18. augustā, plkst. 1,00 p. p. dievkalpojums. Māc. A. Briedis.

1. septembrī, plkst. 2 p. p. dievkalpojums, māc. J. Prauliņš.

VANKUVERA

Māc. K. Kampe, 1425 W 13-th Ave., Vancouver 9, B. C., tel RE 8-8797, Vankuveras ev. - lut. latviešu draudze.

18. augustā, plkst. 10 no rīta kapu svētku dievkalpojums Forest Lawn kapu baznīcā, Grandview Highway un Royal Oak krustojumā.

1. septembrī, plkst. 3 p. p. dievkalpojums Kitsilano baznīcā.

14. septembrī, plkst. 6 vakarā dievkalpojums Kitsilano baznīcā. Pēc dievkalpojuma baznīcas zālē dāmu komitejas rīkotais gadskārtējais bazārs.

MONTREĀLĀ

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montreālas Latviešu ev. - lut. Trīsvienības draudze, Sv. Jāņa kalpojums.

18. augustā plkst. 7.00 vakarā dievkalpojums.

25. augustā plkst. 7.00 vakarā dievkalpojums.

1. septembrī dievkalpojums nenotiks.

Māc. Viesturs Šēfers, 4571 Coolbrook Ave., Montreal 29, P. Q. Telef. 484-8394.

Sv. Pāvila ev.-lut latviešu draudzes Montreālā dievkalpojumi notiek Presbiteriāņu baznīcā, Hutchison un Viateur ielu stūrī.

OTAVA

Otavas latviešu ev. - lut. Miera draudze; māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Park Road. Tel.: RE 3-3906.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 4 p. p. un trešdienās pl. 8. Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās plkst. 8 vakarā — 106 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

Svētdienu rītos plkst. 10.45 — 11.00 garīgs radio raidījums — Brīdis ar Dievu. Viļņu garums 1350 — Ošavas raidītājs.